

Ἡ πλοκὴ νσ, μσ καὶ σν, σμ.

Διακριτέον ἐνταῦθα τρεῖς κατηγορίας: Α' σ ἰνδογερμανικὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως καὶ δὴ ἐν τῇ πλοκῇ σ + ῥινικῶ ἢ ῥινικὸν + σ μεταξὺ φωνηέντων. Β' ῥινικὸν + σ + συμφώνῳ, ὅπου τὸ σ ἀδιαφόρως εἶναι ἰνδογερμανικὸν ἢ ἀνεπτύχθη ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐξ ἄλλου συμφώνου. Γ' σ τελικὸν μὲν ἰνδογερμανικὸν ἐν τῇ πλοκῇ ῥινικὸν + σ, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς λέξεως μὴ ἰνδογερμανικὸν, ἀλλ' ἀναπτύχθην ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐν τῇ πλοκῇ ῥινικὸν + σ κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλοκάς μεταξὺ φωνηέντων, κατὰ δὲ τὴν πρώτην πλοκὴν καὶ ἐν τέλει (1) τῆς προτάσεως.

Α' Κατηγορία.

σ ἰνδογερ. + ῥινικῶ ἢ ῥινικὸν + σ ἰνδογερ. ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως μεταξὺ φωνηέντων. Ἐνταῦθα ἡ λεσβιακὴ διάλεκτος καὶ ἡ θεσσαλικὴ παρουσιάζουσι τὴν ἀρχαιοτάτην κατάστασιν τὴν ἐπικρατοῦσάν ποτε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀδιαιρέτῳ ἐλληνικῇ γλώσσῃ, δηλ. ἀφομοίωσιν τοῦ σ πρὸς τὸ ῥινικὸν καὶ ἐπομένως διπλοῦν ῥινικὸν, αἱ δὲ λοιπαὶ διάλεκτοι δὲν ἐτήρησαν τὴν ἀρχαίαν ταύτην κατάστασιν τῆς προδιαλεκτικῆς ἐποχῆς τῆς γλώσσης, ἀλλ' ἠπλοποίησαν τὸ διπλοῦν ῥινικὸν μετ' ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος καὶ δὴ ἡ μὲν δωρικὴ μετ' ἀναπλ. ἐκτάσεως τοῦ ᾱ εἰς ᾱ, τοῦ εἰς η, τοῦ ο εἰς ω καὶ τοῦ ι καὶ υἱ εἰς ι καὶ υ, ἡ δὲ ἰωνικὴ καὶ ἀττικὴ τοῦ ᾱ εἰς η, τοῦ εἰς ει, τοῦ ο εἰς ω (2) καὶ ου καὶ τοῦ ι καὶ υἱ εἰς ι καὶ υ.

Τὴν ἐπελθοῦσαν δὲ ἀφομοίωσιν δυνάμεθα καὶ χρονολογικῶς νᾶ ὀρίσωμεν, ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν π. χ. τὸ μῆν. Ἐνῶ ἡ ἐνικ. ὄνομ. τοῦ

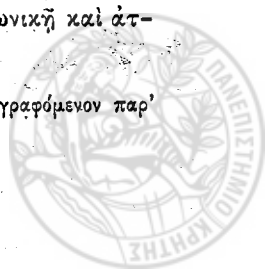
(1) Brugmann συγρ. γρ. I. σ. 487, γρ. ἑλλ. ² σ. 76.

(2) Περὶ τοῦ ω κατωτέρω γενήσεται λόγος.

ὄνοματος τούτου εἶναι διάφορος κατὰ τὰς διαλέκτους, ἀττ. μῆν, ἰων. μεις, δωρ. μής, ἐν ταῖς λοιπαῖς πτώσεσιν ὑπάρχει ὁμοφωνία τῶν διαλέκτων, διότι ὀρμώμεναι πᾶσαι ἐκ τοῦ μηνσ- ἢ παρουσιάζουσι τὴν ἀφομοίωσιν μῆννος, μῆννεσι αἰολικ., ὕστερομειννία θεσσαλικ., ἢ τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ ῥινικοῦ μηνός, μηνί κτλ. ἰων. ἀττ. δωρ. Πῶς ἐξηγεῖται λοιπὸν ἡ διάφορος αὕτη τοῦ θέματος διαχειρίσις, ἀφοῦ καὶ ἡ ἐν. ὄνομ. ἐκ τοῦ μηνσ- ὠρμήθη; Διὰ τί παντοῦ η(1) καὶ μόνον ἐν τῇ ἐν. ὄνομ. ἡ ποικιλία τοῦ φωνήεντος; Διότι ἡ μὲν ὄνομ. *μῆνς ὡς ἀναγομένη εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν ἐτήρησεν ἐπὶ πλείονα χρόνον, ὡς θέλομεν ἴδῃ κατωτέρω, τὸ νσ, ἐνῶ αἱ λοιπαὶ πτώσεις *μηνσ-ὄς κλπ. ὡς ἀναγόμεναι εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν οὐδέποτε παρουσιάζουσι τὴν κατάστασιν ταύτην, νσ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ καταστάσει τῇ τηρηθείσῃ ἐν τῇ λεσβ. καὶ θεσσαλ. διαλέκτῳ ἔχουσι διπλοῦν ν. Λοιπὸν ὅτε ἤρχιζε νὰ ἰσχύη ὁ περὶ βραχύνσεως νόμος, καθ' ὃν μακρὸν φωνῆεν πρὸ τοῦ ἰ, υ, μ, ν, ρ, λ + συμφώνῳ βραχύνεται, δὲν εὔρε τὸ μηνσ-ὄς κλπ. ἀλλὰ τὸ μηνν-ὄς κλπ. καὶ διὰ τοῦτο τὸ η ἐνταῦθα διετηρήθη ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις, ἐνῶ ἂν ὁ κανὼν ἐπρόφθανε τὸ μηνσός, κλπ. θὰ ἐγένετο μενσ-ὄς κλπ. καὶ ἐντεῦθεν μεινός ἰων. ἀττ., μηνός δωρ. Τούναντίον τὴν ἐν. ὄνομ. *μῆνς εὔρεν ὁ ῥηθεὶς κανὼν καὶ ἐπιδράσει αὐτοῦ ἐγένετο αὕτη *μένς, ὅθεν ἰων. μεις ἀναπληρωτικῇ ἐκτάσει τοῦ ε εἰς ει, δωρ. μής ἐκτάσει τοῦ ε εἰς η, ἢ δὲ ἀττικῇ μῆν προῆλθεν ἐκ τῶν λοιπῶν πτώσεων.

Ἐντεῦθεν λοιπὸν καταφαίνεται ὅτι ἡ ἀφομοίωσις τοῦ σ πρὸς τὸ ῥινικὸν τῆς προκειμένης κατηγορίας ἐγένετο πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ περὶ βραχύνσεως νόμου. Καὶ αὕτη δὲ ἡ ἀναπληρωτικῇ ἐκτάσει ἐν τῇ ἰωνικῇ τοῦ ᾠ εἰς η καὶ ὄχι εἰς ᾠ μαρτυρεῖ ἐποχὴν, καθ' ἣν ἀκόμη τὸ ᾠ καὶ αὐτὸ τὸ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως προερχόμενον μετέβαινεν ἐν ταῖς ῥηθείσῃσι διαλέκτοις εἰς η ὅθεν ἐκ τοῦ *χανσ-ὄς ἰων. ἀττ. χην-ὄς, ἐκ τοῦ ᾠσμε- ἰων. ἀττ. ἡμεις, ἐνῶ τῆς τρίτης κατηγορίας παραδείγματα π. χ. τὰς, πᾶσα ἰων. ἀττ. ἐκ τοῦ τάνς, πάνσα ἔχουσι τὸ νεώτερον εἶδος τῆς ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως, ἢτοι μᾶς παρουσιάζουσιν ἐποχὴν, καθ' ἣν πλέον ἢ μετᾶσθαι τοῦ ᾠ εἰς η ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἀττικῇ διαλέκτῳ εἶχε παύσῃ.

(1) Καὶ τὸ εἰ τῶν Θεσσαλῶν (ὕστερομειννία) εἶναι αὐτὸ τὸ η, γραφόμενον παρ' αὐτοῖς ὡς καὶ παρὰ Βοιωτοῖς διὰ τοῦ εἰ.

Παραδείγματα τῆς προκειμένης κατηγορίας.

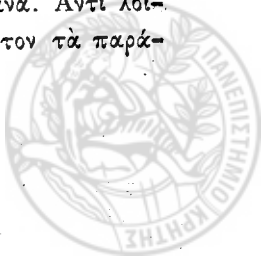
ἄ. λεσβ. ἄμμες, ἄμμε κλπ., θεσσ. ἄμμέ κλπ., δωρ. ἄμές, βοιωτ. ἄμές, ἰων. ἀττ. ἡμεῖς, ἰνδ. asma-, ἰνδογερμ. nsmé—ἄσμέ-.
 δήνεα Ὀμ. βουλευματα, ἰνδ. dansas οὐδ. θαυμαστὴ πράξις, ζενδ. danhanh σοφία, βουλή· πολυδήνεα· πολύβουλον Ἑσυχ. = ἰνδ. pu-rudansas ὁ πολλὰ θαυμάσια ἔργα πράττων. Ἀρχαῖος τύπος *δάν-σος, ὅθεν *δάννος δῆνος.

χᾶν χᾶν-ός δωρ., χήν χην-ός ἰων. ἀττ. ἰνδ. hansa-s, λατ. anser, ἐκ τοῦ χᾶνς, χανσ-ός. Ἡ ἐν. ὄνομ. ὡς ἀναγομένη εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν κανονικῶς θὰ εἶχε *χᾶς δωρ. ἰων. ἀττ., ἔλαβεν ὁμως τὸ ν ἐκ τῶν λοιπῶν πτώσεων· πρβ. μὴν κατὰ τὸ μηνός, κλπ., ἐν δὲ τῇ ἰων. καὶ ἀττ. καὶ τὸ η ἐκεῖθεν.

Ἐρχόμεθα τώρα εἰς τὸν ἀόριστον ἔφᾶνα δωρ., ἔφῆνα ἰων. ἀττ., ὅστις δύναται ἀξιόλογα κατὰ τὰ εἰρημένα νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ *ἔφᾶνσα. Ὁ Joh. Schmidt ὁμως (KZ. XXVII 322 σημ.), ὃν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ G. Meyer (γρ. ² σ. 287) καὶ Wackernagel (KZ. XXVIII 138), ἰσχυρίζεται ὅτι ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἀττικῇ διαλέκτῳ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις τοῦ φωνήεντος πρὸ ν, ρ, λ, μ + σ, ἐπῆλθε μετὰ τὴν μετάβασιν τοῦ ἀρχαίου ᾱ εἰς η καὶ ἐπομένως τὸ ᾱ τοῦτο τὸ δευτερογενῶς ἀναπτυχθὲν ἐν τῇ ἑλληνικῇ δηλ. ἐξ ἀναπλ. ἐκτάσεως ἔμεινε καὶ ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἀττικῇ ᾱ χωρὶς νὰ γείνη η· πρβ. ἰστᾶς = ἰστᾶνς, ἐκέρδᾶνα = *ἐκέρδᾶνσα. Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Schmidt ὅτι ἡ ἀναπλ. ἔκτασις τοῦ ἔφᾶνσα ἔπρεπεν ἰων. ἀττ. νὰ ἦναι ἔφᾶνα δὲν ἔχεται ὀρθότητος. Πρῶτον τὸ φερόμενον πρὸς ὑπόστηριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἰστᾶς καὶ παρόμοια ἀνάγονται εἰς τὴν γ' κατηγορίαν, ἐν ἣ, ὡς εἶπομεν, ἡ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις τοῦ ᾱ καὶ ἐν τῇ ἰων. καὶ ἀττικῇ εἶναι ᾱ καὶ οὐχὶ η. Τὸ δὲ ἔφᾶνσα καὶ τὰ παρόμοια ἀνήκουσι τῇ προκειμένην κατηγορίᾳ, ἐν ἣ ἡ ἀφομοίωσις τοῦ νσ εἰς νν εὐρίσκεται τετελεσμένη ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ πρὸ τῆς διασχίσεως αὐτῆς εἰς διαλέκτους· ἐπομένως οὐδὲν κωλύει καὶ ἡ ἀπλοποίησις τοῦ διπλοῦ ν ἐν τῇ ἰων. καὶ ἀττικῇ νὰ ἀναχθῇ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν τὸ ᾱ ἐν αὐταῖς μετέβαινε εἰς η. Παραδείγματα πρὸς πίστωσιν παρέχει ἡ προκειμένην κατηγορία, μαρτυρεῖται δὲ καὶ ἄλλοθεν ἐν τῇ ἀπλοποίησει τοῦ λλ τὸ ἀρχαιότε-

ρον τούτο εἶδος τῆς ἀναπληρ. ἐκτάσεως ἐν ταῖς ῥηθείαις διαλέκτοις, π. χ. ἰων. ἀττ. ἦλος, δωρ. ἄλος ἐκ τοῦ Φάλλος αἰολ. = *Φάλνος πρβ. γάλλοι· ἦλοι Ἑουσ. = vallus λατ., στήλη ἰων. ἀττ., σταλα δωρ. ἐκ τοῦ λεσβ. θεσσαλ. στάλλα = *στάλνα = στλνα ῥ. στελ-, κῆλον Ὅμ. ἐκ τοῦ καλλο- = ἰνδ. calya βέλος. Περὶ δὲ τοῦ ἐκέρδανα καὶ τῶν ὁμοίων παρατηρητέον ὅτι οὐδὲν δικαιολογεῖ τὸν Schmidt ἰσχυρίζομενον ὅτι τὰ μὲν παράγωγα ῥήματα ἐσχημάτιζον τὸν ἀόριστον εἰς -ἄνσα (*ἐκέρδᾶνσα, ἰων. ἀττ. ἐκέρδᾶνα), τὰ δὲ πρωτότυπα εἰς -ἄνσα, (*ἔφᾶνσα, ἰων. ἀττ. ἔφῆνα), ἀφοῦ ὁμολογούμενον εἶναι ὅτι τὰ παράγωγα ἐν τῇ ἰνδογερμανικῇ γλώσσῃ μόνον ἐνεστωτικά θέματα εἶχον, τοὺς δὲ ἄλλους χρόνους ἐσχημάτιζον ἐν ἐκάστη τῶν χωρισθεισῶν γλωσσῶν κατ' ἀναλογίαν τῶν χρόνων τῶν πρωτοτύπων ῥημάτων· ἐπομένως κατὰ ταῦτα ἔπρεπε καὶ *ἐκέρδᾶνσα. Ἐπειτα ἂν παραδεχθῶμεν τὴν διάκρισιν ταύτην τῶν σχηματισμῶν τῶν ἀορίστων, μένει ἀνεξήγητον διὰ τί παρ' Ὀμήρῳ μόνον εἰς τύπος σώζεται εἰς -ἄνα τῶν παραγῶγων, τὸ ἀγξῆρᾶνῃ, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ἀόριστοι παρ' αὐτῷ ὄχι μόνον τῶν πρωτοτύπων, ἀλλὰ καὶ τῶν παραγῶγων, ἅπερ οὐκ ὀλίγα εἰσίν, ἔχουσιν ἠ. Παρεσύρθησαν, λέγει, ἐκ τῶν πρωτοτύπων καὶ μόνον τὸ ἀγξῆρᾶνῃ ἔμεινε μαρτυροῦν τὸν ἀρχαῖον σχηματισμὸν τῶν ἀορίστων τῶν παραγῶγων ῥημάτων. Ἐν τῇ ἀττικῇ δὲ διαλέκτῳ εὐρίσκεται τὸ -ἄνα κανονικῶς κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν αὐτῆς μετὰ ρ καὶ ἰ ἐν τοῖς ἀορίστοις τῶν παραγῶγων δυσχραίνω, ἐχθραίνω, λειαινῶ, μαιαινῶ, ὑγαιίνω κλπ., ἄλλως δὲ εὐρίσκεται ἐν αὐτῇ ὁ -ἠνα τύπος τῶν ἐξῆς παραγῶγων: θερμαίνω, λυμαίνομαι, ὄνομαίνω, πημαίνω, σημαίνω, ὑφαίνω, χαλεπαίνω. Ὅμως καὶ τύπους εὐρίσκομεν τῆς ἀττ. διαλέκτου (1) -εἰς ἄνα τῶν παραγῶγων ἰσχναίνω, κερδαίνω, κοιλαίνω, ὀργαίνω, πεπαίνω καὶ τοῦ σημαίνω, ὧν οἱ πλείοτεροι θὰ εἰσῆχθησαν εἰς τὸ κείμενον τῶν δοκίμων ἀττικῶν πιθανῶς ἐκ μεταγενεστέρας ἐποχῆς, ὅτε τάσις δεικνύεται πρὸς τοὺς τύπους -ἄνᾶ. Ἐν τῇ μεταγενεστέρα ἐποχῇ σχηματίζουσιν εἰς -ἄνα ἀόριστον ὄχι μόνον παράγωγα ῥήματα, ἅπερ ἐν τῇ δοκίμῳ γλώσσῃ εἶχον -ἠνα π. χ. ἐθέρμᾶνα, ὑφᾶνα, ἀλλὰ καὶ πρωτότυπα π. χ. ἔφᾶνα, ἔμᾶνα, ἔσᾶνα. Ἄντι λοιπὸν νὰ παραδεχθῶμεν μὲ τὸν Schmidt ὅτι κατὰ πρῶτον τὰ παρά-

(1) Ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ἀόριστος εἰς -ἄνα μόνον μετὰ ρ καὶ ἰ.

γωγα παρ' αὐτῷ ἤδη τῷ Ὀμήρῳ πάντα πλὴν ἐνὸς τοῦ ἀγξήρανη(1) παρεσύρθησαν ἐκ τῶν πρωτοτύπων ὡς καὶ παρ' Ἀττικοῖς τὸ θερμαινώ, λυμαίνομαι κτλ., ἀργότερον δὲ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταγενεστέρως ἀνέτειλαν οἱ ἀρχαῖοι τύποι ἐκοιλᾶνα, ἐθέρμανα κλπ. ἐπιδραμόντες μάλιστα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ πρωτότυπα ὡς ἔφανα, ἔσανα, πιθανώτερον καὶ λογικώτερον εἶναι νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ τύποι εἰς -ᾶνα ἐν τῇ ἀττικῇ διαλέκτῳ τὸ πρῶτον ἀνεφάνησαν, ἀλλὰ πολὺ περιωρισμένοι ἐν τῇ κλασικῇ ἀκόμη ἐποχῇ, μεταγενεστέρως δὲ ἐτι μᾶλλον ἐξηπλοῦντο καὶ ὅτι τὴν πρώτην ὄθησιν εἰς τοιοῦτους σχηματισμοὺς ἔδωκαν οἱ κανονικῶς τὸ ᾶ ἔχοντες τῆς κλασικῆς ἐποχῆς ἀττικοὶ ἀόριστοι εἰς -ᾶνα τῶν ῥημάτων εἰς -αῖνω καὶ -ραίνω. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ Schmidt ὅτι ᾶ ἀναπληρ. ἐκτάσει μόνον ᾶ γίνεται ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἀττικῇ καὶ ὅτι τὰ παράγωγα εἶχον ἰδιαιτέρον σχηματισμὸν τοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου διάφορον τοῦ τῶν πρωτοτύπων.

Ἦδη δὲ ἄς ἐξετάσωμεν ἂν *ἔφᾶνσα ἢ *ἔφᾶνσα ἦτο ὁ ἐνσίγμος ἀόριστος τοῦ φαίνω, ἐξ ἑκατέρου τῶν ὁποίων δυνάμεθα ἀξιόλογα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ἔφᾶνα δωρ. καὶ ἔφηνα ἰων. ἀττ. Οἱ ἐνσίγμοι ἀόριστοι ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἔχουσι τὴν μέσην βαθμίδα τῆς ῥίζης, τὴν gupa τῶν Ἰνδῶν π.χ. τῆς ε σειρᾶς ἐνσίγμοι ἀόριστοι: ἔτρεψα, ἔδειξα, ἔπλευσα, (πρβ. καὶ μέλλ. τρέψω, δεῖξω, πλευσοῦμαι, ἐνεστ. τρέπω, δείκνυμι, πλέω), ἐνεμα = *ἐνεμά, λεσβ. ἐνεμμα, δωρ. ἐνημα, ἔκτεινα (πρβ. καὶ μέλλ. νεμῶ, κτενῶ καὶ ἐνεστ. νέμω, κτείνω = *κτένω)· τῆς η (ē) σειρᾶς: ἔρρηξα (ῥήξω, ῥήγνυμι), ἀρῆξαι, (ἀρήξιν, ἀρήγω), ἔδησα, (δήσω)· τῆς α σειρᾶς: ἔφησα (φήσω, φημί), ἔστησα (στήσω, ἴστημι), ἐπέλησα (λήσω, λήθω), ἔτηξα (τήξω, τήκω)· τῆς ᾠ σειρᾶς: ἄξετε, ἄξεσθε προστ. ἀόρ. (ἄξω, ἄγω), ἔκασα, ἔκλασα (καύσω, κλαύσομαι, καίω, κλαίω = *κάFω, *κλάFω, *καίFω, *κλαίFω)· τῆς ο σειρᾶς: οἶσε, οἶσατε προστ. ἀόρ. (οἶσω, ῥ. Fοι-(2), ὄψεσθε προστ. ἀόρ. (ὄψομαι, ὄσομαι)· ἢ ω σειρά, ἐν ἣ καὶ ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἡ μέση βαθμὶς τῆς ῥίζης συμπίπτουσιν, ἔχουσα ω δὲν μᾶς χρησιμεύει εἰς τὸν προκείμενον σκοπόν.

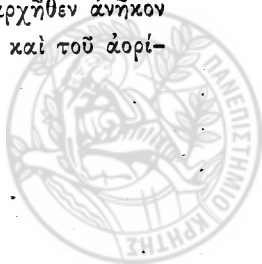
(1) Ὅπερ διὰ τὸ προηγούμενον ρ ὄζει ἀττικισμοῦ.

(2) Ἰνδ. veti = εἶναι, ἐλαύνειν, φέρειν, οὐ ἀσθενῆς μορφή ἄνευ τοῦ ο λατίν. via. Κατ' ἄλλους, = τῷ ἰνδ. vish = ἐκτελεῖν, προσφέρειν ῥ. Fοισ-.

Ἴνα δὲ ἀσφαλῶς κρίνωμεν περὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου τοῦ φαίνω, πρέπει νὰ γνωρίσωμεν εἰς τίνα σειράν ἀνήκει τὸ ῥῆμα, εἰς τὴν ἄ ἢ τὴν ᾠ. Ἐκ τοῦ πέφνηνα, πέφανται, φαίνω, φάσις οὐδόλωσ βοηθούμεθα, διότι ἀμφοτέραι αἱ σειραὶ σχηματίζουσι τοιαύτην μορφήν τύπων. Ὁ πεφήσεται (2) ὁμ. μόνον βοηθεῖ ἡμᾶς εἰς ἐξεύρεσιν τοῦ ζητουμένου. Οὗτος μόνον ἐκ τοῦ *πεφᾶνσεται δύναται νὰ παραχθῆ, ὅστις ἀντὶ κατὰ τὴν προκειμένην κατηγορίαν νὰ γείνη *πεφᾶν-νεται αἰολ., *πεφᾶνεται δωρ. καὶ *πεφῆνεται ἰων. ἀττ. χάριν τῆς διακρίσεως τοῦ χρόνου ἐτήρησε τὸ διακριτικὸν αὐτοῦ σημεῖον σ καὶ ὑπήχθη εἰς τὴν γ' κατηγορίαν, καθ' ἣν ἐγένετο *πεφᾶσεται πεφήσεται ἰων. Ἐκ δὲ τοῦ πεφᾶνσεται θὰ ἐγένετο κατὰ τὴν γ' κατηγορίαν μόνον πεφᾶσεται. Ὁ πεφᾶνσεται ὅμως ὁ μόνος τύπος ὁ φέρων ἡμᾶς εἰς τὸ πεφήσεται ἀνήκει εἰς τὴν ᾠ, ἧς ἡ μεσαία βαθμὶς εἶναι ᾠ (διότι οἱ μετ' ὀλίγον μέλλοντες ἔχουσι τὴν μεσαίαν βαθμίδα τῆς ρίζης, πρβ. τετεύξεται), ἐνῶ ὁ ἕτερος τύπος *πεφᾶνσεται, ὅστις ὅμως δὲν φέρει ἡμᾶς εἰς τὸ πεφήσεται, εἶναι τῆς ἄ σειρᾶς, ἧς ἡ μεσαία βαθμὶς εἶναι ἄ. Κατὰ ταῦτα παραδεκτόν ὅτι καὶ ὁ ἐνσίγμος ἀόριστος προερχόμενος ἐκ τῆς μεσαίας βαθμίδος τῆς ρ. φᾶν- ἔχει ἀρχικῶς *ἐφᾶνσα, ἐξ οὗ δωρ. ἐφᾶνα, ἰων. ἀττ. ἐφνηα. Καθ' ὅλου ὅμως περὶ τοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου τῶν ἄλλων εἰς -αίνω ῥημάτων εἴμεθα γνώμης ὅτι τὰ παράγωγα πάντα θεωρητέα ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν ἄ σειράν καὶ ἐπομένως σχηματίζοντα τὸν ἀόριστον εἰς -ᾶνσα: *ᾠνόμᾶνσα, ἐπήμᾶνσα κλπ. ἐξ ᾧν *ᾠνόμαννα, *ἐπήμαννα αἰολ., *ᾠνόμᾶνα, *ἐπήμᾶνα δωρ. καὶ ᾠνόμηνα, ἐπήμηνα ἰων. ἀττ. Παρήχθησαν δὲ εἰς τὴν ἄ σειράν, ἐνῶ ἀρχικῶς ἀνήκον εἰς τὴν ε, ἐκ τοῦ ἐνεστώτος σχηματιζομένου ἐκ τῆς ἀσθενοῦς μορφῆς τῆς ε σειρᾶς π. χ. πημαίνω, ὀνομαίνω ἐκ τοῦ πημνιω, ὀνομνιω. Καὶ τῶν πρωτοτύπων τὸ μαίνομαι, τιταίνω, ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἄ σειράν, εἰς ἣν μετέπεσον παραχθέντα καὶ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐνεστώτος ἔχοντος τὴν ἀσθενῆ μορφήν τῆς ε σειρᾶς: *μνιομαι, *τιτινω (ρ. μεν-, τεν-). Ἐπομένως ἐπεμηνάμην, ἐτίτηνα ἐκ τοῦ *ἐπεμᾶνσάμην, *ἐτίτᾶνσα. Πιστεύομεν δὲ ὅτι καὶ τὰ λοιπὰ πρωτότυπα εἰς -αίνω ἢ οὕτω μετέπεσον εἰς τὴν ἄ σειράν ἢ ἀρχῆθεν ἀνήκον εἰς αὐτήν. Ταῦτα μὲν ἡμεῖς περὶ τοῦ ἐφνηα = *ἐφᾶνσα καὶ τοῦ ἀορί-

(2) Ἀπιθάνως τινὲς παράγουσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ φημί.

στου τῶν εἰς -αίνω ῥημάτων π. χ. ὠνόμηνα, ἐτίτηνα = ὠνόμᾶνσα, *ἐτίτᾶνσα.

Ὁ Solmsen ὁμῶς (KZ. XXIX 68) παραδέχεται ὅτι εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἐνσίγμων ἀορίστων: *ἐνεμσα, *ἐκτενσα ἐπέδρασε τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστῶτος κτείνω = *κτένιω, νέμω καὶ τῶν μελλόντων νεμέω, κτενέω καὶ ἐπομένεως οὕτω πιθανῶς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα φαίνω = *φάνιω καὶ τὸν μέλλοντα φανέω καὶ ὁ ἀόριστος *ἐφάνσα, ἔφηνα. Θεωρεῖ δὲ τοὺς ἀορίστους τούτους τοὺς ἔχοντας τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος ὅτι χάριν τοῦ ὁμοιομόρφου ἐξέκειλαν τοῦ ἀρχαίου τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ἀορίστου, ὃν ἐτήρησαν ἀόριστοι ὡς ἔστησα, ἤσατο κλπ., διότι κατ' αὐτὸν ἐν τῇ ἀρχηγόνῃ γλώσσῃ ὁ ἐνσιγμος ἀόριστος εἶχε τὸ φωνῆεν μακρόν (1). Κατὰ ταῦτα παραδέχεται ὅτι ἔδειξα, ἔτεισα δύνανται νὰ παραχθῶσι καὶ ἀπ' εὐθείας ἐκ τοῦ ἀρχαιωτέρου σχηματισμοῦ *ἔδηξα, *ἔτησα κατὰ τὸν νόμον τῆς βραχύνσεως ῥηθέντα ἄνω, πρὸς ἀρχαιωτέρους τοιοῦτους σχηματισμούς τῆς εἰσιρᾶς ἐν τῇ σανσκριτικῇ: anāish-, agrāush-, arāiksh-, ἧς τὸ ἐμπηκύνθη εἰς η = σανσκρ. ā. Οὕτω καὶ ὁ Brugmann (συγκρ. γρ. I, § 314 σημ., ἑλλ. γρ. ² § 24. 137. 26) θεωρεῖ δυνατόν οἱ ἐνσιγμοὶ ἀόριστοι τῆς σανσκριτικῆς γλώσσης π. χ. ābhāutsam (ῥ. ἰνδογερ. bheudh-), ādraksam (ῥ. derk-), ājāisham (ῥ. gei-) νὰ ἦναι ἰνδογερμανικῆς καταγωγῆς μὲ μακρόν ῥιζικόν φωνῆεν, οἱ δὲ ἑλληνικοὶ ἀόριστοι ἔψευσα, ἔτερψα, ἔτεινα, ἔκερσα νὰ προῆλθον κατὰ τὸν τῆς βραχύνσεως νόμον ἐκ τῶν ἀναλόγων τοῖς ἰνδικοῖς ἔψησα, ἔδηξα, ἔτηρψα, ἔτηνσα, ἔκηρσα. Καὶ κατὰ Hübschmann (indog. Vocalsystem σ. 141 σημ.) ἡ ἰδιότροπος αὕτη (2) ἔκτασις τοῦ φωνήεντος φαίνεται ὅτι εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἐνσίγμῳ ἀορίστῳ (ὀριστ. ἐνεργ. φωνῆς, ἐν. ἀριθ.) π. χ. ābhārsham, ἐνημσα (3), ὅστις ἐβραχύνθη κατὰ τὸν γνῶστὸν νόμον εἰς *ἐνεμσα, ἐνειμσα.

(1) Ἐν τῷ ἐνικῷ τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τῆς ὀριστικῆς, ἐξ οὗ κατόπιν τοῦ ὁμοιομόρφου χάριν τὸ μακρόν φωνῆεν ἐπεκράτησεν: ἔστησα, ἔστησαν ἀντὶ τοῦ ἀρχαιωτέρου ἔστασαν Ὁμ. Πρὸς Brugmann γρ. ἑλλ. ² § 137.

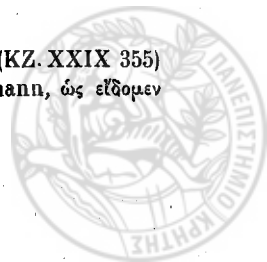
(2) Πρόκειται περὶ τοῦ ω καὶ τῆς εἰσιρᾶς: ποιμήν, πατήρ, πῶς, ἡγεμών κλπ.

(3) Ἄλλ' ἐκ τοῦ ἐνημσα θὰ εἴχομεν, ὡς λέγει καὶ αὐτὸς ὁ Solmsen (KZ. XXIX 355) καὶ Brugmann (γρ. ἑλλ. ² § 137) *ἐνημσα *ἐνημα καὶ οὐδὲν πλέον, διότι τὸ μσ πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τῆς βραχύνσεως εἶχε γείνη μμ. Πρὸς τὰ ῥηθέντα περὶ τοῦ μῆνός. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ προϋποτιθεμένου ἔτηνσα τοῦ Brugmann γρ. ἑλλ. ² § 26.

Ὅτι καὶ ὁ ἐνεστώς δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου κατ' ἀρχὴν δὲν δύναται τις νὰ ἀρνηθῇ. Ἄλλὰ τοῦτο παραδεκτέον μόνον ὅπου οὐκ ἔστιν ἄλλως γενέσθαι. Οὕτω π. χ. ὁ ἀόριστος τοῦ κρίνω, κλίνω, πλύνω, ἀμύνω κλπ.. περὶ ὧν κατωτέρω, τῶν παραγῶγων ὡς βασιλεύω κλπ., ὀξύω κλπ. ἔχει τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος. Πρὸς τί ὁμως διὰ τὸν ἀόριστον τῶν ὑγρολήκτων π. χ. ἔφρηνα, ἔνειμα, ἔπηλα (1), ἔδειρα νὰ καταφύγωμεν εἰς τοὺς ἐνεστώτας αὐτῶν φαίνω, νέμω, πάλλω, δέρω, ἐν δὲ τῷ ἔστησα, ἦσατο νὰ ἀναγνωρίσωμεν ἀρχίους ἰνδογερμανικοὺς σχηματισμοὺς μὲ μακρὸν ρίζικὸν φωνῆεν, διὰ δὲ τὸν ἔδειξα, ἔτεισα, ἔψευσα, ἔτερψα, κλπ. νὰ παραδεχθῶμεν καταγωγὴν ἐξ ἀρχαίων ἰνδογερμανικῶν ἔδηξα, ἔτησα, ἔτηρψα; ἀφοῦ ἅπαντες οὗτοι ἐξηγοῦνται ἀπλούστατα καὶ ὁμοιοτρόπως, ἂν μόνον ἀναγνωρίσωμεν ἐν τούτοις ὡς βᾶσιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τὴν *guna*, τὴν μέσην βαθμίδα τῆς ρίζης. Μήπως ἀποκλείεται ἡ *guna* ἐκ τοῦ ἰνδογερμανικοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου; Ἀπ' ἐναντίας ἂν παρατηρήσωμεν τοὺς ἰνδικοὺς ἐνσίγμους ἀόριστους, βλέπομεν ὅτι ἡ *guna* εἶναι αὐτοῖς συνήθης, διότι ὄχι μόνον ἡ ὑποτακτικὴ αὐτῶν ἔχει ἀποκλειστικῶς μόνον *guna* ἐν τε τῷ ἐνεργητικῷ καὶ μέσῳ τύπῳ, ἀλλὰ καὶ οἱ μέσοι τύποι αὐτῶν ἔχουσι πάντες ἢ *guna* ἢ σπανιώτερον τὴν ἀσθενῆ μορφήν τῆς ρίζης, καὶ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ δὲ τύπῳ τῆς ὀριστικῆς αὐτῶν δὲν λείπει ἡ *guna*. Whitney ἰνδ. γρ. § 879, 893, 899, 911, 917. Ἔνεκα τούτου λοιπὸν καὶ ἡμεῖς ἀντὶ τῆς ἀνευ ἀνάγκης κατατομῆς τῶν ἐνσίγμων ἀόριστων εἰς ἀρχαίους, νεωτέρους καὶ βραχυθέντας ἀρχαίους παραδεχόμεθα ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις μὲν τῶν ἐνσίγμων ἀόριστων ἐνυπάρχει ἡ *guna*, δι' ἧς καὶ ἐν τῇ ἰνδογερμανικῇ γλώσσῃ ἐσχηματίζοντο οἱ ἐνσίγμοι ἀόριστοι, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἐνυπάρχει τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος, οἵτινες εἶναι νεώτεροι καὶ καταγωγῆς μὴ ἰνδογερμανικῆς. Ἦδη εἰς τὸ προκείμενον.

κράννα λεσβ., *κράννα θεσσ. ἐν τῷ Κραννῶν, Κραννοῦνιοι, κρᾶνα δωρ., κρήνη ἰων. καὶ ἀττικὸν ἐκ τῆς ἰωνικῆς ληφθέν, ἐκ τοῦ *κρᾶσνᾶ, ἐπίσης ἀμφίκρανος ἀττ. ἐκ τοῦ -κρᾶσνος, κάρᾶνον δωρ. ἀττ., κάρη-

(1) Καὶ τὰ ἔχοντα χαρακτῆρα λ, ρ σχηματίζουσι κατὰ Solmsen (KZ. XXIX 355) τὸν ἐνσίγμον ἀόριστον μὲ τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος, ἐνῶ ὁ Brugmann, ὡς εἶδομεν ἂνω, δέχεται ἔκρησα βραχυθέντα εἰς ἔκρησα

νον ιων., κάρανος άττ., Κάρανος δωρ., Κάρηνος ιων., Κόραννος(1), κάραννος αιολικά εκ του *κάρασνος. Ρίζα μονοσύλλαβος τούτου είναι ker-, με άσθενή μορφήν kr, όθεν κάρ (έπι κάρ Όμ., ανά κάρ Όππ.)(2), με ισχυράν κορ-, όθεν κόρ-ιανος υπερπηθήσει κοίρανος, πρβ. και κορ-υ-φή κλπ. και συν σ άσθενεί μορφή του προσφύματος εσ: κορ-σ-, έξ ου *κόρσ-α, κόρση Όμ., εκ τής άσθενούς πάλιν ρίζης κρ-σύν τή ισχυρᾶ μορφή του εσ προσφύματος τῆ σσ: κροσ-, όθεν *κροσ-νός κρουός. Δισύλλαβος δε ρίζα τούτου είναι: κερᾶ-, κερᾶ, έξ ου ἡ δοτ. κέρα Όμ., καρᾶ=κιρᾶ(3); όθεν κάρᾶ δωρ., κάρη ιων., κρᾶ-, όθεν κρῆ-δεμνον Όμ., κρᾶ-δεμνα Εὐρ. και άπλοῦν *κράθεν, ιων. κρῆ-θεν άφ. πτ. (κατά κρῆθεν γρ. Άριστάρχου, ἡ κατα-κρῆθεν Όμ. και από κρῆθεν Όσ.) και κρᾶ-ς, ιων. κρῆ-ς γεν. άφ. (έν τῷ κατά-κρᾶς, ιων. Όμ. κατάκρης)(4). Και τό κρησφύγετον Όρ. θεωρουμένον ένεχόν τήν προκειμένην γενικήν =καταφύγιον τής κεφαλῆς. Διά δε του προσφύματος σ: κέρᾶ-ς, καρᾶ-σ- κρᾶ-σ, διά του τ: κερᾶ-τ- (κέρᾶτ-ος κλπ.), καρᾶ-τ- (κάρητ-ος, κάρητ-ι Όμ.), κρᾶ-τ- (κράτ-ός, κράτ-ί Όμ. (5). Τό καρᾶσ-, κρᾶσ- ηύξημένον και διά του ν προσφύματος: καρᾶσ-ν-(6), κρᾶσ-ν-, ένθα τό ν έπομένου φωνήεντος τηρεΐται ως σύμφωνον: καρᾶσ-νο-, όθεν: κάρᾶννο-, κρᾶσ-νο-, όθεν: κρᾶννο-, έπομένου δε συμφώνου γίνεται α: καρᾶσ-ν-τ, όθεν καρᾶ-α-τ (καρήατος, καρήατι κλπ. Όμ.), κρᾶσ-ν-τ-, όθεν κρᾶ-α-τ (κράατ-ος, -ι, -α αίτ. πληθ. Όμ. (7). Πρβ. περι πάντων τούτων ιδίως Da-

(1) ορ=αρ Meister Dial. I. 48.

(2) Έν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν λέγεται «δέν ἔχει ανάκαρ» περι άσθενούς καταβεβλημένου.

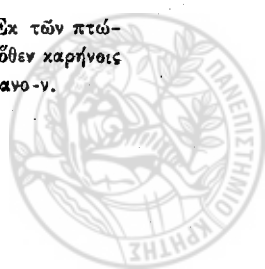
(3) γ πρό φωνήεντος γίνεται όχι μόνον σύμφωνον ρ, αλλά και γρ ἦτοι αρ πρβ. άνυδρος και ύδαρός.

(4) Ότε μετ' Όμηρον τό μέν κατακρῆθεν έντελῶς εξέλιπε, τό δε κατάκρας-ης έσχέτισαν με τό άκρα, άκρη, ου ἡ σημασία έν πολλοίς συνεπίπτε τῇ του κᾶρα, τότε τό κατάκρας-ης, εξέλαβον ως συγκείμενον εκ του κατ-άκρας-ης και έγραφον αυτό και κωχωρισμένως κατ' άκρας-ης. Συνεπῶς τήν τοιαύτην έκδοχήν μετήγηγον και εις τό κατακρῆθεν, όπερ εξέλαβον ως κατ-άκρηθεν και έγραψαν και χωριστά κατ' άκρηθεν.

(5) Ό τήρησις του α παρ' Όμήρω θεωρητέα ως αιολισμός. Κατά τόν Schmidt (KZ. XXVI 17) κρατ-ός εκ του κρασατ-ός=κροντ-ός, ότε δικαιολογείται τό ιων. α ως εκ συναϊρέσεως προσθόν.

(6) Έντεῦθεν παρ' Όμήρω: κάρην-α (Αίσχ. κάρανα), κάρην-ων. Έκ των πρώτων τούτων τής τρίτης κλίσεως παρήχθη τό όνομα εις τά δευτερόκλιτα, όθεν κάρηνοσι Όσ., και κάρηνου ἡμ. όμ, λίαν δε μεταγενεστέρως και τό κάρηνον-ν κάρανον-ν.

(7) Τό α παρ' Όμήρω αιολισμός ως και τό α του κρατός κρατί.

nielsson gramm. und Etymol. Studien I., πρὸς δὲ Solmsen KZ. XXIX 69. Bartholomæ BB. XV. 35. Brugmann M. Unt. II, 227, συγρ. γρ. I. 202. II. 326. 329. 398. Schmidt KZ. XXVI 17 καὶ Fröhde BB. VII. 103.

σελάννα λεσβ., σελάνα δωρ., σελήνη ἰων. ἀττ. ἐκ τοῦ *σελάσνα (σέλας). Ἐκ τοῦ σελανζα θὰ εἶχομεν ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις σελαινα, ἐκ τοῦ σελανφα θὰ εἶχομεν ἰων. σελάνα (πρβ. φθάνω ἐκ τοῦ φθάνφω) καὶ ἀττ. σελάνα (πρβ. ἀττ. φθάνω).

λελήθμαι λελημένος Ὅμ. = *λελίασμαι ἀντι *λελίλασμαι τῆς ῥ. λασ- λιλαιομαι = *λιλάσιομαι, λάστη πόρνη, λατ. lascivus.

ἐραννός Ὅμ. αἰολισμός ἐκ τοῦ *ἐρασνός, πρβ. ἡράσ-σατο ἡράσ-θην.

γελανής Πινδ. ἐκ τοῦ *γελασ-νής, πρβ. ἐγέλασ-σα, ἐγελάσ-θην (1).

ε. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ ἐνσιγμοὶ ἀόριστοι εἰς -ενσα, -εμσα (2) : *ἔμεμσα ἔμεμνα θεσσ., ἔμμηνα δωρ., ἔμμεινα ἰων. ἀττ., *ἐνεμσα ἐνεμμα λεσβ., ἐνημα δωρ., ἐνεμμαι ἰων. ἀττ.

Τοῦ εἰμί: *ἐσμί = asmi ἰνδ., ὅθεν λεσβ. ἐμμι, θεσσ. ἐμμι, δωρ. ἡμί, ἰων. ἀττ. εἰμί *ἐσμέν, *ἐσμές = smas ἰνδ. μὲ ἰσχυρὰν ῥίζαν ἐν τῇ ἑλλ. ἐκ τοῦ ἐνικοῦ μεταδοθεῖσαν, ὅθεν ἰων. εἰμέν, Θεοκρ. εἰμές, τὸ δὲ ἀττ. ἐσμέν δὲν εἶναι ὁ ἀρχαῖος τύπος, ὡς δεικνύει τὸ εἰμί, ἀλλ' ἔλαβε τὸ ἐσ- ἐκ τοῦ ἐστόν, ἐστί. Διὰ τί καὶ τὸ εἰμί δὲν ἐγένετο ἐσμί ἄδηλον ἀπαρφ. *ἔσμεναι καὶ *ἔσμεν, ὅθεν ἔμμεναι καὶ ἔμμεν λεσβ., ἡμην, ἡμεν, ἐξήμειν, κατόπιν (3) καὶ εἶμεν, εἶμειν δωρικά, *ἔσναι, ὅθεν ἀρκδ. ἡναι, ἰων. ἀττ. εἶναι (4) α' πληθ. πρ. παρατατικοῦ προ- διαλεκτικῶς ἦτο *ἡσμεν, ἡσμες (5) = āsma ἰνδ., ὅθεν *ἡμμεν, *ἡμ-

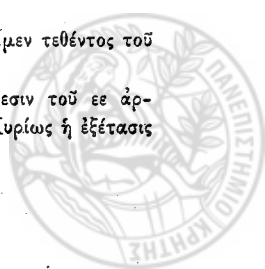
(1) Ἐρως, γέλως ἐκλίοντο ἀρχαῖκῶς ὡς ἔμδαθμα γέλασ-ος, ἔρασ-ος κλπ. πρβ. δω καὶ δα-: δίδωμι, δάνος, datus, εἶτα ἀφομοίωσαι ποιοτικῇ γέλως γέλοσ-ος, ἔρως ἔροσ-ος, ἐξ οὗ διὰ τοῦ *γέλοι, *ἔροι = *γέλοσι, *ἔροσι (πρβ. οἴκοι) καὶ γέλο-ν, ἔρο-ν. Ἐκ τοῦ γελασ- ἐρασ- τὰ ἄνω. Brug. γρ. συγρ. II 399 Solmsen KZ. XXIX 109.

(2) Τὸ μ πρό τοῦ σ δὲν ἐγένετο ν (πρβ. *ἔμ-ς ἕως εἰς) διὰ γραμματικὸν λόγον, ἵνα μὴ διασπασθῇ ὁ χρόνος οὗτος τῶν λοιπῶν τοῦ ῥήματος χρόνων τῶν ἐχόντων μ.

(3) Ἀργότερον ἢ ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἀττικῇ διαλέκτῳ τὸ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως ἢ συναίρεσεως προερχόμενον η καὶ ω ἐγένετο καὶ ἐν τῇ δωρικῇ εἰ, ου. G. Meyer γρ. 2 § 69.

(4) Δὲν ἀποκλείεται καὶ ἡ καταγωγὴ τοῦ ἡναι, εἶναι ἐκ τοῦ ἡμεν, εἶμεν τσθέντος τοῦ -ναι εἰς τὴν θέσιν τοῦ -μεν.

(5) Ἐκ τοῦ ἔσμεν, οὗ τὸ πρῶτον ε συλλαβικῇ αὔξησις μὲ συναίρεσιν τοῦ εε ἀρχαιοτάτην εἰς ἡ τηρηθεῖσαν ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἰων. καὶ τῇ ἀττικῇ. Κυρίως ἡ ἐξέτασις

μες, ἰων. ἄττ. ἤμεν, δωρ. ἤμες. Εὐρηνται ὁμως καὶ ἔμεν, ἔμεναί ὀμηρικά, ἔμειν ἐπιγρ. Δωδ. ἀπαρέμφατα καὶ α' πληθ. ἐμέν Σοφ. Ἦλ. στ. 21 καὶ παρὰ Καλλιμάχῳ, καὶ α' ἐν. ἐμί ἐπιγρ. Θεσο. ἔμμετρος, ἄπερ θεωρητέα ὅτι προῆλθον ἐξ ἀναλογίας πρὸς ἄλλα ῥήματα καὶ ἴσως πρὸς τὴ εἶμι, κατὰ τὸ ἔασι: ἔασι, ἔω: ἔω, ἔησι: ἔησι ἔωσι: ἔωσι, ἔών: ἰών, ἔσαν: ἴσαν, ὅπου τὸ χαρακτηριστικὸν ἀμφοτέρων φαίνεται τὸ ε καὶ ι, ἠδύναντο νὰ σχηματισθῶσι καὶ ἔμεναι, ἔμεν, ἐμέν ἀναλόγως πρὸς τὰ ἴμεναι, ἴμεν ἀπαρφ., ἴμεν α' πληθ., κατὰ δὲ τὸ ἐμέν α' πληθ. ἐσχηματίσθη καὶ τὸ θεσσαλ. ἐμί.

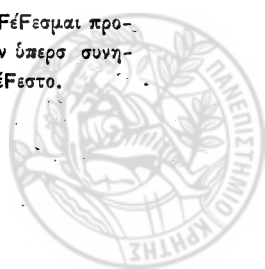
Ῥίζα Fes- ἰνδ. vasate, λατ. vestis, ἔσθος, ἐσθήης, ἔσσω, ἔσσα, *Fέσμα ἰνδ. vasman, ὅθεν λεσβ. ἔμμα, δωρ. Fήμα, ἰων. ἄττ. εἶμα. Τὸ δὲ ἱμάτιον θεωρεῖται ὡς μεταγενεστέρα ἰωτακίζουσα γραφή (1) ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ εἰμάτιον, ὅπερ πρὸς τῷ εἰματισμὸς εὐρηται ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς. Παρχ. *Fέσμαί, ὅθεν λεσβ. ἔμμενος, Ὀμ. εἶμαι, εἰμένος (2). Τὸ δὲ ἡμφίεσμαι τῶν Ἀττικῶν ἐγένετο ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὸ ἡμφίεσαι, ἡμφίεσται. Τὸ προδιαλεκτικὸν *Fέσνυμι ἔπρεπε κανονικῶς νὰ γείνη ἰων. ἄττ. εἴνυμι, ὅπερ καὶ εὐρηται παρ' Ὀμήρῳ καὶ Ἡροδότῳ (3). Ἀλλ' ἤδη ὁ Ὀμηρος ἔχει καὶ ἐννυμι, ὅπερ παρ' αὐτῷ, εἰ καὶ οὐχὶ ἀναγκαίως, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς αἰολισμὸς, καὶ οἱ Ἀττικοὶ μόνον ἐννυμι. Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ διπλοῦ ν τῶν Ἀττικῶν καὶ τῶν πεζῶν Ἰώνων ἐνταῦθα καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς εἰς -ννυμι ῥήμασι πρέπει νὰ ὀρμηθῶμεν ἐκ τῶν πρωϊμώτατα μεμαρτυρημένων ῥημάτων ἐννυμι, ζώννυμι (β. jōs-) ὀμηρικῶν, σθέννυμι (β. σθεσ-) Ἦσ., οὐ παρ' Ἠσυχίῳ ἐτηρήθη καὶ τύπος ζείννυμεν (= σδεινυμεν) σθέννυμεν, πρβ. καὶ εἴνυμι πρὸς τῷ ἐννυμι. Τῶν ῥημάτων τούτων κατὰ τὸ ἔσσω, ἔσσαί, ἔσται, σθέσσαι, ἐσθέσθη, ἀσθεστος, ἔζωσται, ἄζωστος, ζωστήρ ἐσχηματίσθησαν νέοι ἐνεστώτες *ἔσνυμι, *σθέσνυμι, *ζώννυμι ἀντὶ τῶν κανονικῶν εἴνυμι, σθεινυμι, *ζώννυμι (πρβ. ζώνη ἐκ τοῦ *ζώνση), ὅπως ἡμφίεσμαι, ἡμφιε-

τοῦ χρόνου ἀνήκει, ὅπου περὶ τοῦ η ὁ λόγος, ἀλλ' ἵνα μὴ διασπασθῇ τοῦ ῥήματος ἐτέθη ἐνταῦθα.

(1) Ἦτις παρατηρεῖται καὶ ἀλλαχοῦ. G. Meyer γρ. 2 § 115.

(2) Ὁ G. Meyer (γρ. 2 § 545, 267) θεωρεῖ τὸ εἰ τοῦ εἶμαι ἐκ τοῦ FέFεσμαι προελθόν, ἀλλὰ τὸ αἰολ. ἔμμενος καὶ τὰ ὄμ. ἔσαι παρχ.. ἔσσω, ἔστο, ἔσθη ὑπερσ. συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τοῦ *Fέσμαι, ἀπαξ δὲ παρ' Ὀμήρῳ εὐρίσκειται ἔεστο = FέFεστο.

(3) Ψ. 135 καταεἴνυσαν παρτ. καὶ Ἦρ. IV 64 ἐπέινυσθαί.

σμένος κατὰ τὸ ἡμφίε(σ)αι, ἡμφίεσται ἀντὶ τῶν κανονικῶν εἶμαι, εἰ-
 μένος, ἔσθεσμαι ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ *ἔσθειμαι, ἔζωσμαι πρὸς τῷ ἐν
 ἐπιγραφαῖς κανονικῶ διεζωμέναι (πρβ. καὶ ζῶμα ὅμ. ἐκ τοῦ *ζῶσμα),
 ἐσμέν κατὰ τὸ ἐστέ ἀντὶ εἰμέν. Καὶ ἐνῶ τοῦτο τὸ νέον σμ. ἔμεινε
 πλέον ἀναλλοιώτον, τὸ νέον σν, διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἠνεί-
 χετο αὐτό, ἐγένετο δι' ἀφομοιώσεως νν ἔννυμι κλπ., ὅπου καὶ ἐστάθη.
 Ἡ ἀφομοίωσις αὕτη θεωρητέα νεώτερα τῆς ἀφομοιώσεως τῆς παρα-
 τηρουμένης ἐν τῇ λεσβιακῇ καὶ θεσσαλικῇ διαλέκτῳ γενομένη ὅτε
 πλέον δὲν ἴσχυεν ὁ νόμος τῆς προκειμένης κατηγορίας καὶ διὰ τοῦτο
 δὲν ἠπλοποιήθη τὸ διπλοῦν νν μετὰ τῆς προσηκούσης ἀναπλ. ἐκτά-
 σεως. Κατὰ τὸ ἔννυμι, σθέννυμι, ζώννυμι ἐσχηματίσθησαν οἱ ἄλλοι
 ἐνεστῶτες εἰς -ννυμι, ὧν τὸ μεγαλειότερον μέρος μεταγενεστέρως ἐφάνη
 καὶ οὐδέποτε εἶχεν ἐν τῇ ῥίζῃ σ· ἡμφίεσα, ἡμφίεσμαι, ἡμφιέσθην :
 ἀμφιέννυμι : = ἐκόρεσα, κεκόρεσμαι, ἐκορέσθην : κορέννυμι, ζῶσω,
 ἔζωσα : ζώννυμι = ῥώσω, ἔρρωσα : ῥώννυμι κλπ. Καὶ τὰ εἰς -αννυμι
 εἰ καὶ διαφέρουσι τῶν ὑποδειγμάτων ἔννυμι, σθέννυμι, ζώννυμι κατὰ
 τὸ φωνῆεν, ὅμως παραδεκτέον ὅτι ἐσχηματίσθησαν κατὰ ταῦτα. Εἶναι
 δὲ καὶ πρότερα τῶν κατ' ἀναλογίαν σχηματισθέντων εἰς -εννυμι, ὡς
 καὶ τῶν πλειοτέρων εἰς -ωννυμι, διότι πετάννυμι ἀναφαίνεται ἀπὸ
 Ἀριστοφάνους, σκεδάννυμι ἀπὸ Ξενοφάντος, κεράννυμι (1) κρεμάν-
 νυμι ἀπὸ Πλάτωνος. Οἱ χρόνοι δὲ τούτων ἐπέτασα, ἐσκέδασα, ἐκέ-
 ρασα εἶχον μεγαλειτέραν χρῆσαν τοιούτων νέων ἐνεστῶτων, διότι οἱ
 ὑπάρχοντες αὐτοῖς ἀρχαῖοι ἐνεστῶτες διέφερον κατὰ τὸ φωνῆεν : πίτ-
 νημι, σκίδνημι, κίρνημι ἅπαντες ἀπὸ Ὀμήρου εὐχρηστοί, ἐνῶ τὸ κέ-
 ραμαι, κεραῖω, κεράω μεθ' Ὀμηρον ἠφανίσθησαν. Τὸ ἐκρέμασα ἔχει
 ἀληθῶς ἐνεστῶτα ἰων. ἀττ. καὶ κρέμαμαι πρὸς τὸ κρήμνημι, ἀλλ'
 ἐσχημάτισε καὶ τοῦτο ἐνεστῶτα κρεμάννυμι κατὰ τὸ ἐπέτασα, ἐσκέ-
 δασα, ἐκέρασα.

Τὰ ἐξ οὐσιαστικῶν εἰς εσ- παραγόμενα ἐπίθετα εἰς -εσ-νο-ς γίνον-
 ται -εννο-ς λεσβ. εὐρισκόμενα ὡς αἰολισμοὶ καὶ παρ' Ὀμήρῳ, -ηνό-ς
 δωρ., -εινός ἰων. ἀττ. : ἐρεβεννός, ἀργεννός, φαεννός, φαηνός, φαι-
 νός. Τὸ ἀττ. φᾶνός συνήρηθη ἐκ τοῦ φαεινός = φαεννός = *φαισνός,
 διότι τὸ α + εἰ (νόθφ διφθόγγῳ) συναιρεῖται ἰων. ἀττ., ὅπως τὸ α + ε,
 εἰς ᾠ : πρβ. τιμάειν τιμᾶν. Οὕτω δὲ καὶ τὸ Ὀμ. δᾶνός προῆλθεν

(1) = *κεράσ-νυμι ἐκ τοῦ (αὐτό-μετά-) κερᾶς Danielsson 46. 48.

ὁμοίᾳ συναίρεσει ἐκ τοῦ δαιινός = *δαιινός (τὸ δάος), εὐρισκομένου παρ' Ἑσυχίου· δάεινον· κλαύσιμον, ὅπερ διορθοῦσιν ὀρθῶς εἰς δαιινόν· καύσιμον. Τὸ ε + ει (νόθῳ διφθόγγῳ) συναίρεται, ὅπως τὸ ε + ε, ἥτοι εἰς ει ἰων. ἀττ., εἰς η δωρικῶς: κλεινός ἰων. ἀττ. ἐκ τοῦ *κλειινός = *κλειφενός = *κλειφεισ-νός, δωρ. κληνός. Τὸ δειινός δὲν δύναται νὰ παραχθῆ ἐκ τοῦ *δειινός = *δφειεισνός, διότι τὸ ἐκ συναίρεσεως προκύπτον ει τοῦτου θὰ ἦτο νόθος διφθογγος, ἀλλ' αἱ ἐπιγραφαὶ αἱ διακρίνουςαι τὴν νόθον ει ἀπὸ τῆς γνησίας ει ἔχουσιν ἐνταῦθα τὴν γνησίαν διφθογγον. Ἡ δὲ κερκυραϊκὴ ἐπιγραφή Δφεινία δὲν ἔχει καμμίαν βαρύτητα, διότι, ὅπως νῦν εἶναι γνωστόν, ἐν Κορινθῳ ἡ νόθος διφθογγος καὶ ἡ γνησία συνέπεσον, ἐπομένως καὶ ἡ γνησία ἐδηλοῦτο δι' ε· δειινός λοιπὸν ὡς ἔχον γνησίαν διφθογγον παρακτέον ἀμέσως ἐκ τῆς ρ. δφει- μὲ τὸ πρόσφυμα νο- πρβ. κεδνός, ἀγνός κλπ. ἐκ τῆς ρίζης παραγόμενα.

α' πληθ. πρ. ἀορ. ἤδειμεν ἐκ τοῦ *ἤφειδισμεν, πρβ. ἤδεα = *ἤφειδισσα = *ἤφειδισαν καὶ γ' πληθ. ἤδεσαν = *ἤφειδισαν = *ἤφειδισαντ. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον καὶ τὸ ει ὀρμώμενον ἤδη ἐκ δύο προσώπων ἡδύνατο εὐκολώτερον νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῷ ὑπερσυντελικῷ, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀόριστος ἔνσιγμος τοῦ θέματος τοῦ παρακειμένου. Δωρικῶς ἐκ τοῦ *ἤδεσμεν ἤδημεν πρβ. ἐκεκρατηρήχημες Σωφρ. καὶ ἠίδημεν Ἑσυχ. Πρβ. Wackernagel (KZ. XXIX 126), ὅστις καὶ τὰ τῶν Ἑρακλειωτῶν ἀπαρέμφοτα εἰς -ἤμεν ἐκ τοῦ -εσμεν ἐξηγεῖ π. χ. πεφυτευκῆμεν. Πρβ. καὶ Brugmann γρ.² σ. 168.

Τὸ ἰων. ἀττ. ἤμαρ, ἡμέρα, δωρ. ἄμαρ, ἀμέρα δὲν δύναται νὰ παραχθῶσιν, ὡς θέλουσί τινες, ἐκ τῆς ἰνδ. ρ. vas- φωτίζειν, ἥτις ἰνδογερ. εἶναι ves- (πρβ. ἐστία), διότι ἐκ τοῦ *φέσμαρ θὰ εἶχομεν ἰων. ἀττ. ει, δωρ. η.

Τὸ ἰων. ἤμος, τῆμος, δωρ. ἄμος, τᾶμος, θεσσ. τᾶμον δὲν πρέπει νὰ σχετισθῶσι μὲ τὰ ἰνδικὰ yasmād, tasmād, ὅπως ποιοῦσιν τινες, ἀλλ' ἀνακτέα εἰς ἰνδογ. τύπους yāmat, tāmat οὐδέτερα ἐπιθέτων μὲ τὸ πρόσφυμα mant, ὅπως καὶ τὸ Ὀμ. ἦος, ἀττ. ἔως, δωρ. ἄς = *ἄος, Ὀμ. τῆος, ἀττ. τέως, δωρ. τᾶς = *τᾶος ἀνάγονται εἰς τὰ ἰνδ. yāvat, tāvat ἐπίσης οὐδ. ἐπιθέτων μὲ τὸ πρόσφυμα vant. Τὰ ἑλλ. ταῦτα ἐπιθέτα οὐδέτερα ἀριθ. ἐν., πτ. αἰτ. εἰς -mat, -vat ἐπηρεάσθησαν ἐκ τοῦ οὐδ. τῆς μετοχῆς τοῦ ἐνεργ. παρακειμένου εἰς -vas,

έλλ. -Fος (πρβ. και τήν έν. κλητ. τοῦ άρσ. τών επιθέτων τούτων οὔσαν έν Βέδαις εις -mas, -vas άντι man(t), van(t)) και έκειθεν έλαβον τὸ ς (1). Ἀντιστρόφως δέ επίδρασις τοῦ -vant επί τοῦ παρακειμένου -vas έχομεν έν τῇ ίνδικῇ, έν ἡ έν. όνομ. αιτ. και κλητ. τοῦ ουδετέρου τοῦ παρακειμένου είναι εις -vat π. χ. vidvat άντι *vidvas=έλλ. ειδός. Τὸ δέ θεσσ. τάμον θεωρητέον ὡς νεώτερος τύπος λαβὼν τὸ ν κατ' αναλογίαν και άλλων άκλίτων με ς και ν: αιές και αιέν, έπτάκις και έπτάκιν, πέρυτις και πέρυσιν. Barthol. KZ. XXIX 519, 520. 538, Brug. γρ. συγκρ. II § 127. έλλ. γρ. ² σελ. 109.

η. Ἐκτὸς τῶν άνω ρηθέντων *μήνης *μηνσός και *ἡσμεν παρτ. τοῦ ειμί έχομεν τήν κλίσις τοῦ ἡσθαι, ίνδ. āsate. Ἀρχικῶς ἡ κλίσις τούτου ἡτο ἡδε: *ἡσμαι, *ἡσσαι, ἡστε, *ἡσμεθα, ἡσ-θε, *ἡσνται, *ἡσμην, *ἡσσο, ἡστο, ἡσ-θην, *ἡσμεθα, ἡσ-θε, *ἡσντο, *ἡσσο προστ. *ἡσμενος, *ἡσ-θαι, έξ ἡς. κανονικῶς έν άπάσαις ταις διαλέκτοις πλὴν τῆς λεσβιακῆς και θεσσαλικῆς, έξ ὧν λείπouσι παραδείγματα, προέρχεται ἡ κλίσις: ἡμαι, ἡσαι, ἡσται, ἡμεθα, ἡσθαι, ἡσται, ἡμην, ἡσο, ἡστο, ἡσθην, ἡμεθα, ἡσθε, ἡατο, ἡσο, ἡμενος, ἡσθαι. Καί ἡ κλίσις αὔτη εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ και Ἡροδότῳ. Μόνον άπαξ εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ ἡντο, ἡ πρώτη άρχῇ τοῦ νά κλιθῇ τὸ ρῆμα ὡς φωνηεντόληκτον, οἶον και έφαινετο έν παντι τῷ α' και β' προσώπῳ, έν τῷ γ' δυϊκοῦ παρατ. ἡσθην, τῇ μετοχῇ και τῇ άπαρεμφάτῳ. Ἐντελῶς δέ ὡς φωνηεντόληκτον έκλίθη τὸ ρῆμα παρ' Ἀττικοῖς πλὴν τοῦ γ' έν. τοῦ παρτ. έχοντος πρὸς τῷ καθῆτο και τὸ άρχαῖον καθῆστο.

ε. Ἐνταῦθα άνήκουσιν οἱ άόριστοι εις -ινα: έκλίνα, έκρίνα (λεσβ. έκριννα, κρητ. έκρίνα), ὄρινα, έσινάμην, ὧν σί τρεῖς πρῶτοι άπό Ὀμήρου εισιν έν χρήσει, τὸ δέ έσινάμην παρ' Ἡροδότῳ τὸ πρῶτον εὔρηται. Τὸ ν τῶν τεσσάρων τούτων άνῆκον άρχικῶς εις τὸ θέμα τοῦ ένεστῶτος έξετάθη έντεῦθεν έν τῇ έλληνικῇ και εις τοὺς άλλους χρόνους. Οἱ λεσβιακοὶ ένεστῶτες κλίννω, κρίννω, σίννομαι και οἱ μετ' όμηρικοὶ και άττικοὶ κλίνω, κρίνω, σίννομαι καταδεικνύουσι ότι προῆλθον εκ τοῦ *κλίνιω, *κρίνω, σίννομαι. Τὸ δέ ὄρινω όμ. και ὄρίννω λεσβ. δύναται και εκ τοῦ *ὄρίνω και εκ τοῦ *ὄρίννω να παραχθῇ.

(1) Τὸ ο άνῆκει εις τὸ έαυτῶν θέμα, ὅπερ μετ' ο εὔρηται μόνον έν τούτοις. Die einzigen formen mit o, alle andere haben e. Barthol. KZ. XXIX σ. 538.

*Αν οἱ Ἀττικοὶ μετεχειρίζοντο τὸ ῥῆμα, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀσφαλῶς περὶ τῆς γενέσεως τοῦ ἐνεστώτος, διότι ἂν οἱ Ἀττικοὶ εἶχον ἐνεστώτα ὀρίνω, θὰ προήρχετο ἐκ τοῦ *ὀρίνω εἰ δὲ ὀρίνω, ἐκ τοῦ ὀρίνω. *Αν ὁμως παραδεχθῶμεν καταγωγὴν τοῦ ἐνεστώτος ἐκ τοῦ *ὀρίνω, κατανοοῦμεν τότε διὰ τί μόνον ἐν τοῖς προκειμένοις τέσσαρσι ῥήμασι τὸ ν μετεδόθη ἐκ τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους καὶ δὲν περιωρίσθη ἐν τῷ ἐνεστώτι, ὡς ἐν τῷ τίνω = *τίνω, φθίνω = *φθίνω, εἰς ὃν ἀρχικῶς ἀνήκε. Τὴν μετάδοσιν τοῦ ν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους ὀφείλουσι τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῶν ῥημάτων εἰς -αν, -εν, ὧν τὸ ν ἐξ ἀρχῆς κανονικῶς ὑπάρχει ἐν τῷ ἀορίστῳ καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ὁ ἐνεστώς ἔληγεν εἰς -ανίω, -ενίω συμπίπτων κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῖς προκειμένοις ῥήμασιν. Ἐπομένως κατὰ τὸ κτένω, ἔκτενα ἐσχημάτισε καὶ τὸ κλίνω κλπ. ἀορίστον ἔκλινσα (1) κλπ., ἐνῶ οὐδὲν τῶν ῥημάτων εἰς -αν καὶ -εν ἐχόντων τὸ ν ἀρχῆθεν καὶ ἐκτὸς τοῦ ἐνεστώτος σχηματίζει ἐνεστώτα εἰς -ανίω, -ενίω, ἐξ οὗ θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπηρεασθῶσι καὶ τὰ φθίνω, τίνω ὡς συμπίπτοντα κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος.

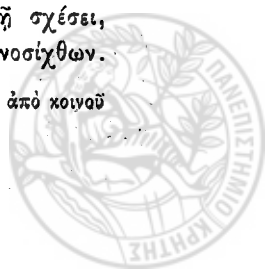
χρίμμα αἰολ., χρίμα Αἰσχ. ἐκ τοῦ *χρίσμα ῥ. χρίσ- ὅθεν χρίω.

ἡμερος, ἡμέρα, ἡμέρας καὶ ἡμερα· τὰ πρὸς καθαρμούς φερόμενα ἄνθη καὶ στεφανώματα, ἐκ τοῦ ἡμερ- πρβ. ἰνδ. ishtá-s ποθητός, ishmá-s, ish-má-s ὁ ἔρω. Ἀντὶ ἡμέρρει, ἡμερόφωνος, ἡμέρτω Σαπφοῦς γραπτέα μὲ τὸν Brugmann (Stud. IV. 102) ἡμ-, ὅπερ ἴσως κεῖται καὶ ἐν τῷ ἡμάραδος. Περὶ δὲ τοῦ σμ τοῦ Ἰσμήνη, Ἰσμηνός, Ἰσμαρος καὶ ἡμερα = ἡμερα Ἠσυχ. θὰ εἴπωμεν κατωτέρω. Τὸ κανονικὸν ἡμηνός = ἡμηνός εὐρηται ἐν ἀγγείῳ (KZ. XXIX. 430).

Τὸ κρητικὸν ὄτιμι = ὄτινι θεωρητέον τοπ. ἐν. = ὄτισμι = ζενδ. ci-hm-i πρβ. καὶ ἰνδ. τοπ. εἰς smin, ὅθεν *ὄτιμι, ὄτιμι. Ἀξιοσημεσίωτον ὅτι ἐνταῦθα ἐτηρήθη τὸ ἰνδογερμανικὸν sm, δι' οὗ εὐρύνεται τὸ ἀρσ. καὶ οὐδ. θέμα τῶν ἀντωνυμιῶν ἐν τῇ κλίσει.

ο. Τὸ ὦμος ὁ Solmsen (KZ. XXIX. 62) θεωρεῖ ὅτι μόνον ἐκ τοῦ *ὦμος πρέπει νὰ παραχθῇ, ὅπερ, λέγει, ἴσταται πρὸς τὸ amsa ἰνδ., amsa γοτθ., umerus λατ., onse ὀμβρ. ἐν τῇ αὐτῇ σχέσει, ὅπως ὄδωδα : ὄζω, βῶτειρα : βόσκω, ὦψ : ὄσσε, ὠθέω : ἐνοσίχθων.

(1) Ἐκτὸς τοῦ ν ἔχει καὶ τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος, περὶ οὗ κατωτέρω ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν εἰς τὸν ῥημάτων.

Ἐπίσης καὶ ὁ Hübschmann (ind. vocal. 173) κλίνει μὲν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν αὐτὴν σχέσιν τοῦ ὤμος πρὸς τὸ amsa- κλπ. ὅπως καὶ ὁ Solmsen, καὶ προϋποθέτει μετ' ἐνδοιασμοῦ γένεσιν τοῦ ὤμος ἐκ τοῦ *ὤμος, προσθέτει ὁμως ἐν ὑποσημειώσει ὅτι εἰς τὴν ἀνωτέρω ἐξήγησιν ἐγείρονται ἀμφιβολίαι καὶ ὅτι τὸ ω τοῦ ὤμος εἶναι αὐτῶ ἐπίσης σκοτεινόν, ὅπως τὸ ω τοῦ ὠνος. Δὲν παραλείπει ἐπίσης νὰ προσθέσῃ ὅτι τὸ amsa, amsa, umerus δύνανται καθ' ἑαυτὰ νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν ε σειρὰν, ἔχοντα τὸ ἰσχυρὸν θέμα, ὅτε, ἐνοεῖται, τὸ ἡμέτερον ὤμος δὲν ἔχει θέσιν μεταξὺ αὐτῶν. Ἐπίσης καὶ τὸ ὠνος ὁ Solmsen (αὐτόθι 82) ὠνή, ὠνοῦμαι παράγει ἐκ τινος *Ἔωνος καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ *Ἔσνος διὰ μόνον τὸν λόγον καὶ αὐτὸ ὅτι ἐκ τοῦ *Ἔσνος ἰων. ἀττ. θὰ εἶχομεν *ὄνος. Παραδέχεται δὲ ρίζαν vē- ἐξ ἧς διὰ τοῦ προσφύματος sno- τὸ ἰνδ. vasna, διὰ δὲ τοῦ no- τὸ λατ. vēnum, τὸ δὲ ἑλλ. ὠνος δύναται, λέγει, νὰ παραχθῆ ἢ ἐκ τοῦ Ἔω-νο-ς ἢ ἐκ τοῦ Ἔω-νο-ς. Ἄλλ' ἢ σειρὰ ἔ, εἰς ἣν ἀνάγει ὁ Solmsen τὸ ὠνος ἔχει κατὰ τὴν ἀσθενῆ αὐτῆς μορφήν ἐν τῇ σανσκριτικῇ ἰ καὶ οὐχὶ a, ὅπως τὸ vasna. Τὸ δὲ λατ. vēnum θεωρητέον μᾶλλον ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ vesnum ἀναπληρ. ἐκτάσει (Osthoff M. Unt. II. 12. Wheeler d. gr. nominalaccent 30, Stolz γραμ. λατ. § 67, β' ἐκδ. § 65). Τὸ δὲ σανσκριτ. vasna μετὰ τοῦ λατίν. vēnum = vēsnum δεικνύουσιν ὅτι ἡ ρίζα ἀνάγεται εἰς τὴν ε σειρὰν. Λοιπὸν ἡμεῖς θεωροῦμεν ὅτι τὸ ὤμος προέρχεται ἐκ τοῦ *ὄμος(1) μὲ τὴν ἰσχυρὰν μορφήν τῆς ρίζης, ἀνηκούσης εἰς τὴν ε σειρὰν καὶ ὅτι τὴν αὐτὴν μορφήν τῆς ρίζης ἔχουσι καὶ τὰ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν amsa κλπ., ὅπερ καὶ ὁ Hübschmann, ὡς εἶπομεν, θεωρεῖ δυνατόν. Ἐπίσης καὶ τὸ ὠνος θεωροῦμεν ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ *Ἔσνος = ἰνδ. vasna μὲ τὴν ἰσχυρὰν μορφήν τῆς ρ. ve- ἀνηκούσης εἰς τὴν ε σειρὰν, ἐνῶ λατ. vēnum = vesnum ἔχει τὴν μέσην μορφήν τῆς ρίζης. Καὶ ὁ Fröhde (BB. VII. 85, XIV. 91) καὶ L. Meyer (συγκρ. γρ.² I. 401) τὸ ὠνος ἐκ τοῦ *Ἔσνος παράγουσιν. Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ τὸ ἐγκώμιον = *ἐγκόσμιον, ὅπερ ἐνέχει τὸ θέμα κοσμο- τὸ ὑποκείμε-

(1) Σημειωτέα ἢ μὴ μεταβολὴ τοῦ μ εἰς ν πρὸ τοῦ σ ὡς ἐν τῶ *ἔμ-ς ἐν-ς εἶς. ἴσως καὶ τὸ τοῦ Θεοκρίτου (29. 29) ὡς διάφορος γραφὴ φερόμενον ἐπομμαδίας = ἐπωμαδίας θεωρητέον ὡς ἀληθὴς αἰολισμὸς καὶ ὄχι ἔντεχνος τοῦ Θεοκρίτου, ἐπικυροῦν τὴν ἐκ τοῦ *ὄμος παραγωγὴν τοῦ ὠμος. Πρβ. καὶ Κουρτ. Ἐτυμ. ³ 339.

νον καὶ τῷ λατ. *Casmena, Camena* ἐκ τῆς σανσκρ. β. *casn-* ἐπαίνειν, ὑμνεῖν, ἐξ ἧς καὶ *casman* (1) ἔπαινος (*Fröhde* αὐτόθι). Ἴσως ἐνταῦθα καὶ τὸ ζωμός, ἂν ὀρθῆ ἡ ἑτυμολογία ἣν δέχονται τινες (2) ἐκ τοῦ ζέω β. *jes-* ζοσμός ζωμός. Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὁμολογήσωμεν ἐκ τῶν παραδειγμάτων ὅτι ἡ ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις τοῦ ο τῆς προκειμένης κατηγορίας καὶ ἐν τῇ ἰωνικῇ καὶ ἄττικῇ εἶναι ω καὶ οὕτως ἔχομεν ἀβιάστως πρῶχειρον τὴν ἑτυμολογίαν τῶν ῥηθέντων ὀνομάτων, ἣν ἄλλως ὑποδεικνύει καὶ ἡ πρὸς τὰ ἀνάλογα τῶν συγγενῶν γλωσσῶν σχέσις αὐτῶν. Ὑποστηρίζεται δὲ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι ἡ ἀναπλ. ἔκτασις τῆς πρώτης κατηγορίας ἐγένετο ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ ἢ ἡ τῆς τρίτης ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀναπλ. ἔκτασις τοῦ ἄ εἰς η καὶ ἐπομένως οὐδόλως ἀπίθανον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ ἰωνικὴ καὶ ἄττικὴ διάλεκτος νὰ εἶχον ἀκόμη ἐνταῦθα τὴν ἀρχαικωτέραν ἀναπλ. ἔκτασιν τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς δωρικῆς, μεταβληθεῖσαν δὲ ἐν αὐταῖς πολὺ πρῶιμώτερον ἢ ἐν τῇ δωρικῇ. Μόνον ἐν τῷ κρουνός = *κροσνός, περὶ οὗ εἴπομεν ἄνω, ἀναγνωριστέα ἡ μεταγενεστέρα ἀναπλ. ἔκτασις.

υ. Ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐνσίγμου ἀόριστου τῶν πρωτοτύπων ῥημάτων εἰς -υνω συμφωνεῖ τῷ τῶν ῥημάτων εἰς -ινω. Καὶ ἐνταῦθα τὸ ν εἰσειρπυσεν εἰς τὸν ἀόριστον μόνον τῶν ἐχόντων ἐνεστῶτα εἰς -υνιω ἐκ τῶν εἰς -ανιω, -ενιω, ἐχόντων αὐτὸ ἀρχῆθεν καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις. Οὕτω ἐνεστῶς πλύνω καὶ ἀμύνω ὁμ. ἄττ., ἐντύνω ὁμ. = *πλύνωω *ἀμύνωω, *ἐντύνωω καὶ ἐπομένως ἀορ. *ἐπλύνωω, *ἤμύνωω, *ἐντύνωω, ἐξ ὧν ἐπλύνω, ἤμυνω, ἐντύνω ἀπαντες ἤδη παρ' Ὀμήρῳ. Τὸ ἔδωσα ὡς μεταβατικὸν ἀνήκει εἰς τὸν μεταβατικὸν ἐνεστῶτα δύνω καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἀμετάβατον δύνω ὁμ. ἄττ. = δύνωω (3). Τὸ ἄντιον τὸ θύνω ὁμ. = θύνωω πρβ. ἰνδ. *dhūnoti* δὲν θὰ μετεβίβαζε τὸ ν εἰς τοὺς ἄλλους χρόνους, ἀλλ' ἀόριστον αὐτοῦ δὲν ἔχομεν, διότι ὁ ἐπιθύσαντες π. 297 δὲν εἶναι ἀόριστος τοῦ θύνω, ὅπως νομίζει ὁ *Solsmen* (*KZ. XXIX 80*), ἀλλὰ τοῦ ἐπιθύω Σ. 175, εἴτε τοῦτο θεωρηθῆ σύνθετον ἐκ τῆς ἐπί καὶ

(1) Τὸ λατ. *carmen* σχετίζουσι μὲ τὸ κῆρυξ καὶ ὄχι μὲ τὸ *Casmena, Camena*. *Stolz* γρ. λ. 2 σ. 298 σημ-

(2) Εἶναι τοῦ *Fick* ἡ ἑτυμολογία (πρβ. *Κούρτ. Ἐτυμ.* 5 627), ἣν παραδέχεται καὶ *Fröhde* (*BB. VII 85*).

(3) Τοῦ δύνω μεταγενεστέρως εὔρηται ἀορ. ἔδωσα. Κατὰ *G. Meyer* (γρ. 2 σελ. 446) καὶ *Brugmann* (γρ. 2 σελ. 163) δύνω ὁμ. = δύνωω.

θύω εἶτε ἐκ τῆς ἐπί καὶ ἰθύω. Τὸ ἔθυνα ὡς καὶ ἔφθινα μεταγενέστερα δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Ἐκτὸς τοῦ ν ἔλαβεν ὁ ἀόριστος τούτων καὶ τοῦ κλίνω, κρίνω κλπ. (σελ. 142) καὶ τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος (ιδεῖ σελ. 136), ὅπως καὶ ὁ μέλλων αὐτῶν πλύνω, ἐντύνω, κλίνω, κρίνω, ἐνφ ὡς ἀνήκοντα τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὴν ε σειράν, θὰ εἶχον ἀόριστον μὲ τὴν μέσην μορφήν τῆς ῥίζης, τὸ μὲν πλύνω κλπ. εἰς -ευσα τὸ δὲ κρίνω κλπ. εἰς -εῖσα πρβ. τίνω = *τίνω, ἔτεισα (1). Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἐνταῦθα ὑπογραμμὸς ἦσαν ὁ ἀόριστος καὶ μέλλων τῶν εἰς -αινω, -εινω ῥημάτων ἔχοντες τὸ φωνῆεν τοῦ ἐνεστώτος αὐτῶν, ὅπερ ὅμως ἐν τούτοις ἔχει κανονικῶς, διότι π. χ. ἔκτενσα, κτενέω ἔχει τὴν μέσην βαθμίδα τῆς ε σειρᾶς καὶ ἐμηνάμην = *ἐμανσάμην, μανοῦμαι ἐπίσης τὴν μέσην βαθμίδα τῆς α σειρᾶς, εἰς ἣν, ὡς εἶπομεν, μετέβησαν τὰ εἰς -αινω παρασυσθῆντα ἐκ τοῦ ἐνεστώτος αὐτῶν. Τὰ παράγωγα εἰς -ύνω, = ὕνω: ὄξυνω, θαρσύνω κλπ. ἔχουσι τὸν ἀόριστον εἰς -ύνσα -ύνα ὅπως κανονικόν.

ὑσμε- ἰνδ. yushma-, ὅθεν κανονικῶς ὕμμε, ὕμμένων, ὕμμι, ὕμμιν, ὕμμε λεσβ., ὕμές κλπ. δωρ., ὕμεις κλπ. ἰων. ἀττ.

κρυμός = *κρυσμός πρβ. κρύσταλλος, κρυσταίνω, κρύος = *κρύσος καὶ λατ. crusta.

ζῦμη = ζύσμη, ἰνδ. yūsh, yūsham, yūshas ζωμός, λατ. jūs ζωμός, λιτ. jusze κακὸς ζωμός ἐκ ζύμης.

βυνέω καὶ διαβύνεται Ἑρ. ἐκ τοῦ *βυσνέω, *βύσνω πρβ. βέβυσμαι, βύσμα βυστός, βύστρα, βύζην, βυζόν = *βύσδην *βυσδόν. Ἴσως ἐκ τῆς αὐτῆς ῥίζης κατὰ G. Meyer (γρ. ² σ. 9) καὶ βουνός = *βουσνός.

ω. Τὰ παράγωγα ἐκ τῆς ῥ. jōs-: ζώνη ζῶμα = *ζῶσμα, ἔζωμαι = *ἐζῶσαι. Τὸ παρ' Ἀλκαιοῦ ζῶματα γραπτέον ζώματα, ἀφοῦ καὶ μετὰ μακρὸν φωνῆεν παρ' Αἰολεῦσι μένει τὸ μ διπλοῦν (πρβ. μῆννος, μῆννεσι)· ζῶσμα εἶναι μεταγενέστερον μὲ οὐχὶ ἀρχαϊκὸν σμ. Περὶ τοῦ ζώννυμι εἶπομεν ἄνω (σ. 139), περὶ δὲ τοῦ ἐζῶσαι ἀντὶ ἐζῶμαι κατωτέρω.

γρῶνος καταφαγωμένος, κοῖλος, γρῶνη κοίλωμα ἀνήκουσιν εἰς τὸ γράω τρώω, ἰνδ. grasati καταβροχθίζειν. Λοιπὸν γρῶνος γρῶνη = *γρῶσνος *γρῶσνη.

(1) Κατὰ Solmsen (KZ. XXIX 68. 79) τὸ πλύνω κλπ. εἰς -ησσα, τὸ δὲ κρίνω κλπ. εἰς -ηῖσα βραχυθῆντα εἰς -εσσα, -εῖσα.

Δίφθογγοι: πύραυρος, πύραυρον ἐκ τοῦ -αυσο- τῆς ρ. aus- τοῦ αὔω, ἐξαύστηρ, καταυστής, θερμαυστρίς, πυραύστης.

οἶμα μανία, μανιώδης ὄρμη ἀποχωρίζουσι τοῦ Φοι (οἶ-σω) καὶ τὸ σχετιζουσι μὲ τὸ ζενδικὸν aeshma, ὄργή, ὄρμή. Λοιπὸν οἶμα = *οἶσμα (1).

γέγευμαι ἄττ. = *γέγευσμαι, ἰνδ. jushate καὶ γευστός, ἄγευστος. ἡφ-ευσμένος παρκ. Αἰσχ. = *ἡφ-ευσμένος τοῦ ἀφεύω, πρβ. εὔστρα ρ. εὔσ- λατ. uro, εὔω = *εὔσω.

Ἄρκτικὸν σν, σμ μὲ ἰνδογερ. σ.

Ἄρκτικὸν σν ἀποβάλλει πάντοτε σι: νέω κολυμβῶ, νάω, αἰολ. ναύω ῥέω (2), ἰνδ. snauti στάζειν (3), πρβ. ἔννεον = *ἔσνεον (4), νέω καὶ νήθω, κελτ. snatte νῆμα, snathat βελόνη, πρβ. ἐύννητος ὄμ. καὶ ἔννη = ἔννηθε Ἑτυμ. Μ., νίφα, νείφει, γοθθ. snaiws, πρβ. ἀγά-ννιφος ὄμ., νυός ἰνδ. snutā νύμφη, νεῦρον ἰνδ. snavan = νευρά, νόος γοθθ. snutra φρόνιμος, σοφός, νώγαλα λιχνεύματα, δαν. snage ἐπιζητεῖν λιχνεύματα, νάρκη γερμ. snerhan συσπᾶσθαι, νάκη δέρμα γοθθ. snaga ἔνδυμα.

Ἐνῶ τὸ ἀρκτικὸν σν κανονικῶς διὰ μέσου τῆς ἀφομοιώσεως εἰς νν (πρβ. ὄρεα ννιφόεντα Ε. 227) παντοῦ γίνεται ν, παραδόξως ἀντὶ τοῦ σμ- ἐμφανίζεται ὅτε μ, ὅτε σμ, ὅτε ἀμφότερα. Βεβαίως αἰτία τούτου εἶναι ἡ διάφορος θέσις ἐν τῇ προτάσει τῶν ἀπὸ σμ- ἀρχομένων λέξεων καὶ κρίνοντες κατὰ τοὺς ἐντὸς τῆς λέξεως ἰσχύοντας κανόνας πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ σμ- ἔγεινε μὲν μ ἢ μετὰ φωνῆεν, ὅτε ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ φωνηέντων ἀφωμοιώθη εἰς μμ- (πρβ. κατὰ μμοῖραν Π. 367), ὅπερ ὡς ἀρκτικὸν ἐγένετο ἀπλοῦν μ, ἢ μετὰ σύμφωνον μὴ ὀδοντόφωνον, ὅτε τὸ σ ὡς εὐρισκόμενον μεταξὺ συμφῶ-

(1) Ὁ Wheeler (d. gr. nominalacc. σ. 35): οἶμα = eman Ῥιγβίδας τῆς ρ. i-: i-εἶναι. Ἄλλως Wackernagel (KZ. XXX 269), ἀλλ' ἀπιθάνως λίαν.

(2) Ἡ φθογγολογικὴ σχέσις τοῦ νάω, ναύω πρὸς τὸ νέω, snu- ἰνδ. δὲν διευκρινήθη ἀκόμη ἀρκούντως.

(3) Περὶ τοῦ ῥήματος snu- ῥεῖν, λαβόντος ἐν τῇ ἑλλ. τὴν εἰδικὴν σημασίαν κολυμβᾶν, ἐν δὲ τῇ ἰνδικῇ στάζειν ἰδὲ Delbrück Synt. Forsch. V. 434.

(4) Ἰδιότροπῶς τινὲς θεωροῦσι τὸ ἔννεον Φ. 11 σύνθετον ἐν-νέω = ἐν (τῶ ποταμῶ) ἔννεον.

νων ἀποβάλλεται, ἀπαθὲς δὲ ἔμεινεν ἐν ἀρχῇ προτάσεως ἢ μετὰ τελικὸν -ν ἢ μετὰ ὀδοντόφωνον. Διὰ τί δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀρκτικού σν-δὲν ἐπέδρασεν ἢ ἐν τῇ προτάσει διάφορος αὕτη θέσις ἐξηγητέον ἐκ τῆς ἀποκλίσεως τῆς ἑλλ. γλώσσης πρὸς τὴν πλοκὴν σν, ἥτις καὶ ἐν μέσφ λέξεως μόνον ἐν συνθέσει ἐνίοτε εὐρίσκεται: δύσνοος, εἰσοσεῖν. Ἀναφέρομεν ἀνά ἐν παράδειγμα ἐξ ἐκάστης περιπτώσεως τοῦ ἀρκτικού σμ-.

μία = *σμῖα, μῶνυξ = *σμῶνυξ ἐκ τῆς ἀσθενοῦς μορφῆς sm τῆς ῥ. sem- πρὸς. ἐν = *σέμ καὶ *ἐμ-ς γενόμενον κανονικῶς ἓς εἰς(1).

σμερδαλέος, σμερδνός γερμ. smerzan.

σμικρός καὶ μικρός.

ΣΗΜ. Ἐν πᾶσι τοῖς διπλοῖς τύποις μὲ σμ- καὶ μ- δὲν εἶναι πάντοτε βέβαιον ὅτι ὑπόκειται ἀρκτικῶς σμ-. Ἐν τισὶ μάλιστα ἐτυμολογικῶς βεβαιοῦται ἀρκτικὸν μ, π. χ. μῦς, ἰνδ. mūs καὶ ὄμως σμῦς Ἕουχ. Τὸ σ τῶν τοιούτων τὸ ἄλλως ἀδικαιολόγητον ἐτυμολογικῶς προῆλθεν ἐκ λέξεων, ἐν αἷς ἢ ἐναλλαγῇ μεταξὺ σμ- καὶ μ- ἐτυμολογικῶς δικαιοῦται.

Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος τῆς πρώτης κατηγορίας(2).

α'. Ἰνδογερμ. ἀρκτικὸν σν, σμ μετὰ τὴν αὖξιν, τὸν ἀναδιπλασιασμὸν καὶ ἐν συνθέσει.

ἔννεον, ἔννη δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἰολισμοί, ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαιῶς. Κανονικῶς ἐκ τοῦ *ἔσνεον ἔπρεπε νὰ γείνη ἰων. ἄττ. *εἶνεον μὲ εἰ ἀντὶ τοῦ ε τῆς συνήθους αὖξήσεως τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων ῥημάτων. Διὸ ἡ γλῶσσα χάριν τῆς συλλαβικῆς αὖξήσεως καὶ ἵνα μὴ διασπάσῃ τοὺς ἠϋξημένους χρόνους ἀπὸ τῶν ἀναυξήτων, προὔτιμῆσε νὰ τηρήσῃ τὸν ἀρχαῖον τύπον μὲ διπλοῦν ῥινικόν, ὅπερ τότε ἀκόμη ἠκούετο ὡς ἀρκτικόν(3). Ἀλλὰ καὶ τὸ διπλοῦν ῥινικόν ἠπλοποιήθη κατόπιν κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἄλλα ῥήματα ἀπὸ ἀπλῶν συμφωνῶν ἀρχόμενα ὅθεν κατὰ τὸ νέμω ἔννεον, μένω ἔμμεον, ἐσχημά-

(1) Τὸ ν ἐκ τῆς ἐν. ὀνομ. καὶ αἰτ. οὐδετέρου καὶ ὀνομ. ἀρσ. εἰσεπήδησε καὶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

(2) Τὸ πέφασαι εἵποτε ἐλέχθη ἀνεφάνη ἐν ἐποχῇ, ὅτε δὲν ἴσχυε πλεόν ὁ κανὼν τῆς προκειμένης κατηγορίας καὶ διὰ τοῦτο ἐτήρησε τὸ νσ.

(3) Als in Anlaut noch nn- mm- gesprochen wurde. Brug. γρ. ἑλλ. ² σ. 62.

τισεν ἢ γλῶσσα καὶ ἐκ τοῦ νέω ἔνεον, ἐκ τοῦ μέλδω (πρβ. γερμ. *smelti*) ἔμελδον κλπ., ἀφοῦ πλέον οἱ ὀμιλοῦντες δὲν ἠδύναντο νὰ διακρίνωσι τὸ νέω, μέλδω καὶ παρόμοια (1) ἀπὸ τοῦ νέμω, μένω, νέομαι κλπ. ἀρχομένων ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου. Οὕτω ἦδη ὁ Ὅμηρος ἔχει ἐνόησε, ἐπένησε καὶ ἡ μετέπειτα γλῶσσα ἔχει παντοῦ ἐν τοῖς τοιοῦτοις ἀπλοῦν ῥινικὸν π. χ. ἔνεον, ἐνειφε, ἐμειδίω, ἔμελδον. Ὅτι δὲ τὰ ἀπὸ ἀπλοῦ ῥινικοῦ ἐπέδρασαν εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ διπλοῦ ῥινικοῦ ἐν τοῖς ἀπὸ σ- σμ- ἀρχομένοις ῥήμασιν, ἀποδεικνύουσι τὰ ἀπὸ ρ ἀρχόμενα ῥήματα, ἄπερ, ὡς γνωστόν, πάντα μετὰ τὴν αὔξησιν ἔχουσι ρρ (2). Ἐπειδὴ ταῦτα πάντα πρὸ τοῦ ρ εἶχον ἢ F ἢ σ πλὴν μόνου τοῦ ῥέζω βάπτω, ἰνδ. *rajati*, τοῦ ἀρχομένου ἀπὸ ἀπλοῦ ρ (3), δὲν ὑπῆρχε κανεὶς λόγος νὰ ἀπλοποιήσῃσι τὸ διπλοῦν ρ, τοῦ ῥέζω μόνου μὴ ὄντος ἱκανοῦ νὰ παρασύρῃ τὸσαύτην πληθύν (4). Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἀναδιπλασιασμῷ ἀντὶ τῶν ἀρχαίων *σένευκα, *έννευκα καὶ ἰων. ἄττ. *έννευκα τοῦ νέω κολυμβῶ ἐσχημάτισεν ἢ γλῶσσα κατὰ τὸ νένευκα τοῦ νεύω, νενέμηκα κλπ. καὶ νένευκα τοῦ νέω, νενόηκα, νένημαι ἐπιγρ. τοῦ νέω = νήθω. Μόνον ἐνὸς ῥήματος τοῦ μείρομαι ἐτήρηθη ὁ ἀρχαῖος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντελικὸς ἐν τοῖς τριῖσι τούτοις τύποις: εἴμαρται, εἴμαρτο, εἴμαρμένος ἐκ τοῦ *σέσμαρται = *σέσμηται μετὰ τὴν ἀσθενῆ μορφήν σμρ- τῆς ῥ. σμερ. Ἀντὶ τούτων ἐκ τῆς αὐτῆς μορφῆς τῆς ῥίζης εὐρηται καὶ ἐμβραται· εἴμαρται, ἐμβραμένα· εἴμαρμένα (5). Θεωροῦμεν δὲ τὸ μὲν ἐμβραται, ἐμβραμένα = ἔμ(μ)βραται

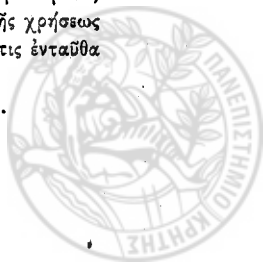
(1) Καθ' ὅσον τὰ διπλᾶ τούτων εἶχον ἀπλοποιηθῆ ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως ἢ μετὰ συμφωνον.

(2) Κανονικῶς ἐκ τοῦ *ἔσρρον ἔπρεπε νὰ γείνη ἔρρρον αἰολ. θεσσ., ἤρρον δωρ. εἴρρον ἰων. ἄττ., ὅπως καὶ τὸ *snsm* ἐντὸς λέξεως, ἐκ δὲ τοῦ ἔφρηξα εὐρηξα (πρβ. εὐρύς = ἔφρῆξ), ἀλλ' ἐτήρησαν τὸ διπλοῦν ρ δι' ὃν λόγον, ὡς εἶπομεν ἄνω, ἐτήρησε τὸ ἔνεον τὸ διπλοῦν ν.

(3) Ὅθεν καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ σύνθετον χρυσοραγές· χρύσοβαφές Ἑσυχ. μετὰ ἀπλοῦν ρ.

(4) Εἰ δὲ καὶ ἀναφαίνονται κατ' ἀναλογίαν πάντων τῶν ἄλλων ῥημάτων μετὰ ἀρκτικὸν ἀπλοῦν συμφωνον καὶ σχηματισμοὶ μετὰ ἀπλοῦν ρ: ἐράπτομεν, ἔρεξα κλπ., πάντως οὗτοι εἶναι μεμονωμένοι καὶ ἐπικρατεῖ ὁ ἀρχαῖος σχηματισμὸς μετὰ ρρ. Τὸ αὐτὸ παρατηρητέον καὶ ἐν τῷ ἀναδιπλασιασμῷ καὶ τῇ συνθέσει περὶ μεμονωμένων τινῶν, ὡς βερυπωμένα, ἰσόροπος κλπ. Ἐν τῷ εὐρωστος κλπ. ἐθεωρήθη περὶ τὸ διπλοῦν ρ ἐκ τῆς χρήσεως τῶν ποιητῶν, οὓς ἔβλεπον χρωμένους ρρ, ἵνα ποιήσῃσι μακρὰν συλλαβὴν, ἥτις ἐνταῦθα ἦτο μακρὰ καὶ ἔκειτο τοῦ διπλοῦ ρ.

(5) Ἐμβραμένα παρὰ Σώφρονι ἢ εἴμαρμένα καὶ Λάκωνες οὕτω λέγουσιν.

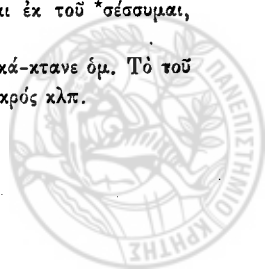

ἐμ(μ)βραμένα, ὡς τὸ ἔμμορε ὄμ. = *σέσμορε (1) πρβ. καὶ ἐμμόραντι τετεύχασι Ἑσυχ. ἔχοντα κανονικῶς μὲ τὸ διπλοῦν μ, ὅπως ὁ παρατατικός ἔννεον, ἔννη. Τὸ δὲ εἴμαρται, εἴμαρτο, εἴμαρμένη θεωροῦμεν ὅτι παρεσύρθησαν ἐκ τῆς πληθούς τῶν ἐν οἷς ἡ γλῶσσα κανονικῶς συνειθίζει τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ διπλοῦ μετ' ἀναπληρωτ. ἐκτάσεως, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ τυπικὴ καταντήσασα χρῆσις τῶν τριῶν τούτων τύπων δὲν ἐδέσμευεν αὐτὰ πλέον πρὸς τὸ μείρομαι. Ὁ δὲ μεταγενέστερος μεμόρηται μεμορρημένος ἐγένετο κατ' ἀναλογίαν τοῦ μεμένηκα, μέμονα κλπ. Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὰ σύνθετα εὐννητος, ἀγάννιφος, φιλομειδής, ἄμμορος, κάμμορος (2) ὁμηρικὰ. Περὶ τούτων λέγει ὁ Solmsen μόνον ὅτι ἐξηγητέα ὅπως καὶ οἱ μετ' αὐξήσεως καὶ ἀναδιπλασιασμοῦ τύποι *mutatis mutandis* (KZ. XXIX 88), πλειότερα δὲν λέγει. Ἀνάγκη ἐπομένως ἡμεῖς νὰ εἴπωμέν τινα περὶ αὐτῶν. Ἐν τῇ αὐξήσει εἶδομεν ὅτι χάριν γραμματικοῦ λόγου, τῆς διακρίσεως τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως, ἡ γλῶσσα ἐτήρησε τὸ διπλοῦν ῥινικὸν ἔννεον, ἔννη χωρὶς νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω εἰς τὴν μετ' ἀναπληρ. ἐκτάσεως ἀπλοποίησιν αὐτοῦ καὶ ὅτι κατόπιν ἀφωμοίωσεν αὐτὰ ἐντελῶς μὲ τὰ ἀπὸ ἀπλοῦ συμφώνου ἀρχόμενα ῥήματα, ὅπως ἔπραξε καὶ ἐν τῇ ἀναδιπλασιασμῶ τούτων. Ἐν τοῖς ἀπὸ τούτων ὅμως συνθέτοις ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ἐν τῇ συνθέσει τὸ σν-, σμ- τούτων δὲν ἔπαυσε νὰ ἦναι ἀρκτικόν, διότι πάντοτε τὸ γλωσσικὸν αἶσθημα ἠσθάνετο διακεκριμένως ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύνθετον μέρη. Ἐπομένως τὰ ἀπὸ σν-, σμ-, ὅπως καὶ τὰ ἀπὸ δύο συμφώνων ἀρχόμενα δευτέρα συνθετικά, εὐρίσκοντο πρὸς τὸ πρῶτον συνθετικὸν ἐν τῇ αὐτῇ σχεδὸν θέσει, ὅπως καὶ ἐκτὸς συνθέσεως πρὸς προηγουμένην λέξιν τῆς προτάσεως. Μὲ ἄλλας λέξεις μετὰ τὸ τελικὸν φωνῆεν τοῦ πρώτου συνθετικοῦ εἶχον νὰ πάθωσιν ὅ,τι καὶ μετὰ τὸ τελικὸν φωνῆεν τῆς πρὸ αὐτῶν λέξεως ἐν τῇ προτάσει, ἐπίσης δὲ ὁμοιοτρόπως ἐπέδρων καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ ἑαυτῶν φωνηέντων. Ἐπομένως ὅπως ἐπὶ ρρηγμῖνι Α. 437. τε ρρήξιν Μ. 198. παρὰ ρρόον Π. 151, ὅτε λλήξειεν (3) Ι. 191,

(1) *ἔμμορε = *ἔσμορε G. Meyer (γρ. α' ἐκδ. § 543, β' ἐκδ. § 545) Ebeling (Lex. Hom.) καὶ ἄλλοι. Ἴσως διὰ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ἔσσαιμι ἐκ τοῦ *σέσσαιμι, ἔσταλα ἐκ τοῦ *σέσταλα, ἐρρύηκα ἐκ τοῦ *σεσρύηκα.

(2) = *κάτ-σμορος, εἰ μὴ = *κά-σμορος, κά = κάτ κατὰ πρβ. κά-κτανε ὄμ. Τὸ τοῦ Ἑσυχίου κάσμορος δύστηνος μὲ σμ ἐξηγητέον ὡς τὸ μικρός, σμικρός κλπ.

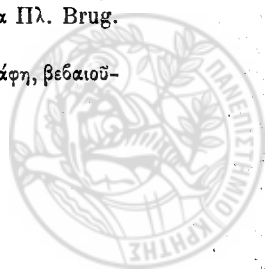
(3) Ῥίξα τοῦ λήγω σληγ-.

ὄτε σσεύαιτο P. 463, κατὰ μοῦραν Π. 367, ὄρα ννιφόεντα. E. 227, ὡς τε ννιφάδες M. 278, ὀποῖά σσα τ 218, ἄττ. ὀποῖά ττα (1), οὕτω καὶ λαο-σσόος, εὐ-σελμος, φιλο-μμειδῆς, ἄ-μμορος, ἀγά-ννι-φορ, εὐ-ννητος, ἄ-ρρηκτος, εὐ-ρροος. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν μὲν τῇ συνθέσει τὰ ἀπὸ δύο συμφῶνων ἀρχόμενα εὐρίσκονται πάντοτε συνδεδεμένα μὲ τὸ φωνηεντόληκτον πρῶτον συνθετικόν, ἐκτός δὲ συνθέσεως ἐν τῇ προτάσει εὐρίσκονται καὶ ἐν ἄλλῃ θέσει καὶ δὴ ἐν ἀρχῇ αὐτῆς ἢ μετὰ σύμφωνον ὅτε καὶ τὸ διπλοῦν ἐξ ἀφομοιώσεως προελθὼν σύμφωνον ἀπλοποιεῖται (Brug. γρ. συγρ. I. σ. 502), διὰ τοῦτο ἐν μὲν τῇ συνθέσει τηροῦσι κανονικῶς τὸ διπλοῦν σύμφωνον, ἐν δὲ τῇ προτάσει ἐπῆλθεν ἀστασία καὶ μάλιστα ἐπεκράτησεν ὥστε καὶ μετὰ φωνηεντόληκτον λέξιν νὰ παρουσιάζωσι τὸ ἀπλοποιηθὲν διπλοῦν π. χ. ἔθινε παρ' οὐατὰ μειδιόωσα Φ. 491, χεῖρεσσῖ. νέων ε. 344, κῦμᾶ ρόοιο λ. 639, οὔποτε λήγεις K. 164 κλπ. Τοσοῦτον δὲ ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα ἠσθάνοντο οἱ λαλοῦντες τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύνθετον συνθετικὰ μέρη, ὥστε χάριν τῆς διακρίσεως ταύτης ἄφησαν ἀμετάβλητον τὸ σν καὶ σμ: δῦσ-νοος, δῦσ-μορος, δῦσ-μενῆς κλπ., διότι ἐκ τῆς ἀφομοιώσεως θὰ καθίστατο ἀγνώριστον τὸ πρῶτον συνθετικόν. Ἐν τοῖς συνθέτοις ὁμως μὲ πρῶτον συνθετικόν τρίτοκλιτον ὄνομα κατὰ γενικὴν καὶ δεῦτερον συνθετικόν τὸ νῆσος ἀφομοιώθη κανονικῶς τὸ τελικόν ς τοῦ πρῶτου συνθετικοῦ πρὸς τὸ ἀρκτικόν ν τοῦ δευτέρου: Πελοπόννησος, Ἀλόνησος, Προκόννησος, Ἀλωπεκόννησος, Μυόννησος ἐκ τοῦ *Πελοπόσ-νησος κλπ., διότι καὶ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν εὐδιάκριτα πάλιν ἦσαν τὰ ἀποτελοῦντα τὸ σύνθετον μέρη, παρῆχον μάλιστα οὕτω καὶ ὄψιν γνησίων συνθέτων, οἷα Ἐλαφό-νησος, Χερσό-νησος (2). Δὲν προὐχώρησε δὲ ἡ γλῶσσα εἰς τὴν ἀπλοποίησιν τοῦ διπλοῦ τούτου ν, διότι ἐκ τῆς ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως θὰ μετεβάλ-λετο οὐσιωδῶς τὸ πρῶτον συνθετικόν. Καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τοῦ πᾶν-συνθέτοις: πανσυδῆ Ὅμ., παν-σέληνος Αἰσχ., πᾶν-σοφος Σοφ. κλπ. τηρεῖται τὸ νσ, διότι ἐκ τῆς κανονικῆς ἀφομοιώσεως εἰς νν θὰ καθί-

(1) Ἐπειδὴ ἐπεφέρετο ἀμέσως μετὰ οὐδέτερα πληθ. εἰς -α, ἐγεννήθη ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὸ α ἀνῆκει εἰς τὸ σσα, ττα, ὅθεν ἄσσα, ἄττα, ὅπερ κατόπιν αὐτοτελῶς καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς προηγουμένης λέξεως μετεχειρίζοντο: τέτταρα ἐν αὐτοῖς ἄττα Πλ. Brug. γρ. συγρ. I σ. 503 σημ. ἑλλ. γρ. ² § 65. 95.

(2) Ἡ ὀρθογραφία τῶν πλειοτέρων ἀπὸ τοῦ νῆσος συνθέτω > οἷα ἀνεγράφη, βεβαιού-ται καὶ ἐξ ἐπιγραφῶν.

στατο ἀγκώριστον τὸ β' συνθετικόν. Εἰ δὲ καὶ ἐπῆλθεν ἐνταῦθα ἀφομοίωσις τοῦ νσ, δὲν εἶναι ἡ κανονικὴ, ἀλλὰ τὸ ν ἀφομοιώθη πρὸς τὸ σ τοῦ β' συνθετικοῦ ὡς τοῦ σπουδαιοτέρου ἐν τῇ συνθέσει: σύσσι-τος, πασσυδιάσαντος ἐπιγρ. αἰολ., παλίσυτος, πρβ. καὶ διάφορον γραφὴν τῶν ἀνωτέρω πασσυδιῆ, πάσσοφος κλπ. Ὡς ἐν ὅλον ὑπὸ τὴν ἐνότητα τοῦ ἐνός τόνου θεωρητέα καὶ τὰ ἐν ἐπιγραφχαῖς εὐρισκόμενα: ἐς Σάμφ, ἐς σανίδι—ἐν Σάμφ, ἐν σανίδι κλπ., ὡς καὶ τῶς συμπάντων, τῆς συγγραφὴν ἀντὶ τῶν συμπάντων, τὴν συγγραφὴν, εἰ καὶ ἐνταῦθα ἡ γλῶσσα ἐν τῇ ζωηρᾷ συνειδήσει τοῦ κανονικοῦ τύπου τοῦ πρώτου μέρους ταχέως παρητήθη τῆς ἀφομοίωσης. Πλήρης δὲ ἀποκατέστη ἡ ἐν καὶ ἐν τῇ συνθέσει: ἐνσεῖω, ἔνσιμος κλπ. πρβ. καὶ ἐνσχευάζω, ἔνσπονδος, ἐνζεύγνυμι τῆς β' κατηγορίας. Κατὰ ταῦτα καὶ τὸ ἔννεπε δυσκόλως θὰ παραχθῇ ἐκ τοῦ *ἐνσεπε, κάλλιον ἐκ τοῦ ἐν-φεπε. Τελευταῖον μνηστέον τοῦ συνθέτου ἤμορος· ἄμοιρος καὶ ἤμορις· κενή, ἐστερημένη Αἰσχύλος Νιόβη παρ' Ἑσυχίω, ὅπερ ἡμεῖς μεθ' ὅσα εἶπομεν ἄνω περὶ συνθέτων δὲν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν τόσον ἀρχαῖκόν (1), ἀλλὰ μᾶλλον προελθὸν ἐξ ἀναλογίας πρὸς ἄλλας λέξεις ἀπλάς, ἐν αἷς κανονικῶς γίνεται ἡ ἀπλοποίησις τοῦ διπλοῦ ῥινικοῦ μετ' ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως, πρβ. καὶ εἴμαρται.

β'. Ἐσωτερικὸν σμ.

Τοῦτο εὐρηται ἐν τοῖς μέσοις παρακειμένοις (καὶ ὑπερσυντελικοῖς) καὶ ἐν τοῖς ῥηματικοῖς ὀνόμασι με πρόσφυμα ἀρχίζον ἀπὸ μ. Διαίρετέα τὰ ἐνταῦθα ἀναγόμενα εἰς τέσσαρας κλάσεις. Α' εἰς τὰ ἔχοντα ῥίζαν ἢ θέμα τελευτῶν εἰς ὀδοντόφωνον, Β' εἰς ἀρχαῖον σ, Γ' εἰς φωνῆν, Δ' εἰς ν.

Παρακείμενοι εἰς -σμαι.

Τῆς Α' κλάσεως. Ἐν τούτοις τὸ τμ, δμ, θμ ἦτο κανονικόν: εἰλή-λουθμεν, ἐπέπιθμεν, κεκορυθμενος, κεκαδμενος, προπεφραδμενα, ἐρε-τμός, πότμος, ὀδμή, φράδμων, πυθμήν. Τὸ σ προῆλθεν ἐνταῦθα ἐκ τύπων, ἐν οἷς τὸ ὀδοντόφωνον κανονικῶς ἐγένετο σ ἦτοι πρὸ ἐτέρου ὀδοντοφώνου καὶ πρὸ τοῦ σ ὅθεν ἴσμεν παρὰ τὸ ἀρχαιότερον ἴδμεν

(1) Altionische Wortform κατὰ Fick BB. XI 252.

εἶναι σχηματισμὸς γενόμενος κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ ἴσπε = *ἴσπε
 *ἴσπε καὶ πέπυσμαι, λέλασμαι, ἐρήρειαμαι, ἔψευσμαι, κέκασμαι -σμένος,
 πέπασμαι (πατέομαι) ἐγένοντο κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ πέπυσται, λέ-
 λασται, ἐρήρειαται, κέκασται κεκάσθαι, ἔψευσται, πέπασται καὶ κέ-
 κασσαι πέπυσσαι κλπ.

Τῆς Β' κλάσεως. Καὶ ἐνταῦθα τὸ σ προῆλθεν ἐκ τύπων, ἐν οἷς
 τὸ σ εἶχε κανονικῶς ὄθεν ἔζωσμαι ῥ. ζωσ- ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἔζω-
 μαι ἐπιγρ. ἐσχηματίσθη κατ' ἀναλογίαν τύπων μὲ κανονικὸν σ, ὡς
 ἔζωσται, ἔζώσθη κλπ., ἠμφίεσμαι ῥ. φεσ- ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου εἶμαι,
 εἰμένος κατὰ τὸ ἠμφίεσται κλπ., τετέλεσμαι θεμ. τελεσ- κατὰ τὸ
 τετέλεσται τετελέσθαι ἐτελέσθη κλπ. ἐσμέν (1) ἀντὶ τοῦ ἰων. εἰμέν
 κατὰ τὸ ἐστόν, ἐστέ, ἄσμενος μεσ. ἀορ. α' = *Φάδσμενος, *Φάτσμε-
 νος τοῦ ἠδομαι, ὅπου τὸ σ προῆλθεν ἐκ προσώπων τοῦ ἀορίστου τη-
 ρούντων τὸ σ κανονικῶς: σ-σο, σ-το κλπ.

Γ' κλάσις, τὰ φωνηεντόληκτα. Τὸ ἐν τῷ παρακειμένῳ τούτων σ
 δὲν πρέπει νὰ χωρισθῇ τοῦ σ τοῦ ἐμφανιζομένου καὶ ἐν ἄλλοις σχη-
 ματισμοῖς αὐτῶν. Προέρχεται τὸ σ τούτων ἐκ ῥημάτων ἐχόντων τὸ σ
 ληκτικὸν τῆς ρίζης ἢ τοῦ θέματος κατ' ἀναλογίαν εἰσδύσαν καὶ εἰς τὰ
 φωνηεντόληκτα, διότι ἀμφοτέραι αἱ κλάσεις συμπίπτουσιν ἐν τῷ μέλ-
 λοντι καὶ ἀορίστῳ ἐνεργ. καὶ μέσῳ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῷ ἐνεστώτι π.
 χ. γεύσω, ἔγευσα ἐκ τοῦ *γεύσσω, *ἔγευσσα, τοῦ γεύω ἐκ τοῦ *γεύσω,
 = κελεύσω, ἐκέλευσα τοῦ κελεύω ἐκ τοῦ *κελεύω *κελήνω. Ἐντεῦθεν
 καὶ ἐκελεύσθη Σοφ., κεκέλευσμαι Ἑρ., κελευστός Θουκ., κελευ-
 στέος Πλ., κελευστής Θουκ. πρβ. καὶ γευστός, ἄγευστος, γευστέος.
 Οὕτω κατὰ τὸ θραύω (ῥ. θραυσ- λατ. frustum) θραύσω, ἔθραυσα,
 ἐθραύσθη, τέθραυσμαι (2) θραυστός καὶ παύω (ῥ. παυ- παῦ-ρος, παυ-
 cus) παύσω ἔπαυσα παυστέος Πλ., παυστήρ Σοφ. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ
 οὕτω εἰσπηδῆσαν εἰς τὰ φωνηεντόληκτα σ' διεδόθη ἔπειτα εἰς αὐτὰ
 καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χωρὶς νὰ ᾖναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη ἐκάστοτε ὑπόδειγμα
 ἐκ τῆς ἐνείγμου κλάσεως. Τὰ μάλιστα δὲ διεδόθη τὸ σ εἰς τὰ ῥημα-
 τικὰ ὀνόματα μὲ πρόσφυμα ἀρχόμενον ἀπὸ τ, κατὰ δεύτερον λόγον
 εἰς τὸν ἀόριστον καὶ μέλλοντα παθητικόν, ἐλάχιστα δὲ εἰς τὸν μέσον

(1) Ὑπὸ τοὺς μέσους παρακειμ. ἀναγράφεται ἐν γένει καὶ πᾶς ἄλλος τύπος ῥήματο-
 ἔχων σμ.

(2) Πλ. Ξενοφ., ὁ κανονικὸς τέθραυμαι ἐξ ἐπιγραφῆς.

παρακείμενον, διότι καὶ εἰς τὰ ὡς ὑπόδειγμα χρῆσιμύοντα ῥήματα οἱ παρακείμενοι ὅτε μὲν εὐρηνται μὲ σμ, ὅτε δὲ μὲ μ. Ὅσον δὲ χωροῦμεν εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, τόσον συχνότερον εὐρίσκομεν τὴν χρῆσιν τοῦ σ.

Δ' κλάσις, τὰ μὲ τελικὸν ν. Τούτων οἱ παρακείμενοι μὲ σμ εἶναι πλειότεροι τῶν μὲ μμ, ἔνθα ἡ ἀφομοίωσις τοῦ νμ εἰς μμ θεωρητέα προδιαλεκτικὴ (Brug. γρ. ἑλλ. ² σ. 40). Ἀκόμη δὲ συχνότερον εἶναι τὸ σμ ἐν τοῖς ἀπὸ τούτου παραγομένοις ῥηματικοῖς ὀνόμασι. Παραδείγματά τινα: ἦδυσμαι Πλ., τεθήλυσμαι Ἴπ., μεμιάσμαι Θουκ. πέφασμαι Ὀμ. κλπ., ἥσχυμαι Ὀμ., τεθήλυμαι Πολυβ. κλπ. μαρασμός Ἴπ., ὕφασμα Ὀμ., φάσμα Αἰσχ. κλπ. καὶ μόνον ὕφασμα ἐπιγρ. τῶν ἀρχῶν τῆς δ' ἑκατοντ., πλάτυμμα Bekk. ἀνεκδ., κατασχυμμός Ἐκκλ.

Καὶ τὸ μὲν μμ, ὡς εἶπομεν, προῆλθε κανονικῶς ἐκ τοῦ νμ ἀφομοίωσις, τὸ δὲ σμ ἀναμφιβόλως ἐκ ῥημάτων τῶν δύο πρώτων κλάσεων. Ἀλλὰ τὸ σημεῖον τῆς συμπτώσεως τὸ δῶσαν ἀφορμὴν εἰς τοιοῦτους σχηματισμοὺς ποῖον ἦτο; Τὰ φωνηεντόληκτα εἶδομεν ὅτι συνέπιπτον μὲ τὰ ληκτικὰ εἰς σ ἢ ἐνίοτε καὶ μὲ τὰ ληκτικὰ εἰς ὀδοντόφωνον (1) ἐν τῷ ἀορίστῳ ἐνεργ. καὶ μέσῳ, κατὰ δεύτερον λόγον καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ ἕνεκα τῆς συμπτώσεως ταύτης ἔλαβον καὶ ταῦτα τὸ σ. Ὁ Solmsen λοιπὸν (KZ. XXIX. 116) παραδέχεται ὅτι ἡ σύμπτωσης ὑπῆρχε κατὰ τὰ πρόσωπα τοῦ μέσου παρακειμένου τὰ ἔχοντα προσωπικὰς καταλήξεις μὲ θ: π. χ. ἐκ *πέφανσθε *πεφάνσθαι κανονικῶς ἔγεινε (2) *πέφασθε *πεφάσθαι = ἐρήρυσθε ἐρηρεῖσθαι, ἐζῶσθε ἐζώσθε κλπ. ἐξ ὧν ἔπειτα καὶ πέφασμαι πεφασμένος κλπ. κατὰ τὸ ἐρήρυσμαι ἐζῶσμαι κλπ. Κατόπιν δὲ οἱ εἰς σθ οὔτοι τύποι τοῦ πέφασμαι ἐζώσθησαν ὑπὸ τοῦ τύπου νθ: πέφανθε κλπ., οὔτινες ὠρμήθησαν ἐκ τοῦ γ' ἐν. πέφανται καὶ ἐσχηματίσθησαν κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἔσπαρθε (3), ἔσπαρται. Τὴν

(1) Πρὸς ἐρείσω ἤρεια ἐρείσομαι ἤρεισάμην ἐρήρυσμαι ἤρεισθην ἔρεισμα τοῦ ἐρείδω πρὸς τὸ εἶσαι εἰσαιάμην τέτεισαι Πλ., εἰτείσθην ἐπιγρ. ἀποτειστέος Ξενοφ. τῆς β. τει- ὅπου ἐννοεῖται δὲν ἔλειπον καὶ ἀνάλογα εἰς -σ: σεῖω β. σεῖσ- (ἰνδ. *ivesati*) σεῖσω ἔσεισα -άμην σέσεισαι σειστός σεισμός.

(2) Κατὰ τὴν β' κατηγορίαν, καθ' ἣν τὸ ν τῆς πλοκῆς ν + σ + συμφ. ἀποβάλλεται ἀνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως.

(3) Σήμερον ὁ Brugmann (γρ. ἑλλ. ² § 108. 146) ἀμφιβάλλει ἂν ἔσπαρθε, ἔσταλθε,

γνώμην ταύτην τοῦ Solmsen ἀσπάζεται καὶ ὁ Brugmann (γρ. ἑλλ.² § 108. 146). Ἡμεῖς σημείον ἐπαφῆς ἠθέλομεν θεωρήσῃ καὶ τοὺς ἐνεστώτας τῶν προκειμένων ῥημάτων εἰς -υνομαι, -αινομαι συμπίπτοντας μὲ τοὺς ἐνεστώτας βύνομαι καίνυμαι σκεδάννυμαι *κεράννυμαι κρεμάννυμαι πετάννυμαι. Ἐπομένως ὡς βέβυσμαι κέκασμαι ἐσκέδασμαι κλπ. οὕτω καὶ ἤδυμαι, τεθήλυμαι, πέφασμαι, ὑφασμαι κλπ.

Ὄνόματα εἰς σμ.

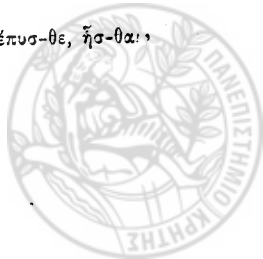
Α' Τὰ παραγόμενα ἐκ ριζῶν ἢ θεμάτων μὲ ληκτικὸν ὀδοντόφωνον. Καὶ ἐνταῦθα ἀρχαιότεροι τύποι εἶναι οἱ τηρήσαντες τὸ ὀδοντόφωνον πρὸ τῶν ἀπὸ μ ἀρχομένων προσφυμάτων: πότμος, ἐρετμός, πυθμήν, κευθμών κευθμός γναθμός, ὄδμή, οἶδμα, ἰδμοσύνη, φράδμων, ἀρδμός κλπ.

Τὸ δὲ σ τούτων τὸ πρὸ τοῦ μ ἐρρυθμίσθη κατὰ τοὺς παρακειμένους τῶν ἐξ ὧν παράγονται ῥημάτων, προελθόντας καὶ αὐτούς, ὡς εἶπομεν, ὑστερογενῶς ἐξ ἄλλων τύπων τῶν ἰδίων ῥημάτων, ἐχόντων κανονικὴν τὴν τροπὴν τοῦ ὀδοντοφώνου εἰς σ. Λοιπὸν δασμός κατὰ τὸ δέδασμαι ῥ. δατ-, ἄεισμα καὶ ἄσμα κατὰ τὸ ἤσμαι ῥ. ἀειδ- ἄδ-, ἔρεισμα κατὰ τὸ ἐρήρεισμαι τοῦ ἐρείδομαι, ψεῦσμα κατὰ τὸ ἐψευσμαι τοῦ ψεύδομαι, δάνεισμα κατὰ τὸ δεδάνεισμαι οὕτω καὶ νόμισμα, ἔρισμα, σχισμός κλπ. ἐπιλήσμων, λησμοσύνη κλπ. πρβ. λέλησμαι τοῦ λανθάνομαι, πείσμα (1) ῥ. πενθ-, ὑσμῖνι, ὑσμίνη ἰνδ. yudhati μάχεσθαι, yudhmá-s μαχητής κλπ. Ἐννοεῖται ὅτι εὐρίσκονται τοιοῦτοι σχηματισμοὶ καὶ ἐκ ῥημάτων μὴ ἐχόντων παρακείμενον μὲ σμ: ὡς ὀσμή πρὸς τῷ ὄδμή, διότι εἶχον γεινή συνήθεις τοιοῦτοι σχηματισμοὶ μὲ σμ ἢ καὶ ἐκ ῥημάτων ἀπολεσθέντων ἐν τῇ ἑλληνικῇ: ὡς πείσμα, ὑσμίνη.

Β' Τὰ παράγωγα ἐκ ριζῶν ἢ θεμάτων μὲ ληκτικὸν σ. Ταῦτα ἢ ἔχουσι κανονικῶς μόνον μ προελθὸν ἐκ τοῦ σμ, ὅπως εὐρηνται καὶ παρακείμενοι τῶν ἐξ ὧν παράγονται ῥημάτων κανονικοὶ εἰς -μαι, ἢ ἔχουσι σμ κατ' ἀναλογίαν παρακειμένων εἰς -σμαι, ὧν τὸ σ, ὡς ἐρ-

ἐσπάρθαι, ἐστάλθαι ἔχουσι τὴν ἀρχαίαν ἄνευ σ κατάληξιν (ἦσ-θε, πέπυσ-θε, ἦσ-θαί, πεπύσ-θαι) ἢ προήλθον ἐκ τοῦ *ἔσπαρσθε κλπ..

(1) Περὶ τοῦ εἰ τούτου κατωτέρω.

ρέθη, προήλθεν ύστερογενῶς ἐξ ἄλλων τύπων τῶν ἰδίων ῥημάτων με κανονικόν σ, ἐν ἑλλείψει δὲ τοιούτων παρακειμένων κατ' ἀναλογίαν ἄλλων χρόνων τῶν ῥημάτων με κανονικόν σ. Πολλὰ δὲ ὀνόματα ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ εὐρηναί με μόνον μ, ἅπερ κατόπιν λαμβάνουσι τὸ σ πρὸ τοῦ μ.

γεῦμα ἐκ τοῦ *γεῦσμα πρβ. γέγευμαι ἐκ τοῦ *γέγευσμαι ῥ. γευσ-, θραῦμα ἐκ τοῦ *θραῦσμα πρβ. τέθραυμαι ἐπιγρ., τὸ δὲ θραῦσμα κατὰ τὸ τέθραυσμαι ῥ. θραυσ-.

ζῶμα ἐκ τοῦ *ζῶσμα πρβ. καὶ ἕζωμαι ἐκ τοῦ *ἕζωσμαι, ζῶσμα μεταγ. κατὰ τὸ ἕζωσμαι.

χρῆμα ἐκ τοῦ χρίσμα, χρίμμα αἰολ. πρβ. καὶ κέχρισμαι ἐκ τοῦ *κέχρισμαι, χρίσμα δὲ κατὰ τὸ κέχρισμαι ῥ. χρίσ-.

εἶμα ἐκ τοῦ *Fέσμα πρβ. εἶμαι ἐκ τοῦ *Fέσμαι, ἀμφίεσμα δὲ κατὰ τὸ ἡμφίεσμαι.

ἄκεσμα κατὰ τὸ ἡκέσθη, ἀκεστός κλπ., τὸ δὲ ἄκημα κατ' ἀναλογίαν τῶν παραγῶγων εἰς -έω πρβ. καὶ αἰδήμων οὕτω γενόμενον θέμα ἀκεσ- τὸ ἄκος.

ἐράσμιος κατὰ τὸ ἡράσθη ἐραστός ἐραστής, θεμ. ἐρασ-.

Γ' Τὰ παράγωγα ἐκ φωνηεντολήκτων ρίζων ἢ θεμάτων ἔχουσι τὸ σ πρὸ τοῦ μ, ἂν καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ἄλλος χρόνος τῶν ἐξ ὧν παράγεται ῥημάτων ἔχῃ σ προελθόν, ὡς ἐρέθη, ἐξ ἀναλογίας πρὸς ῥήματα, ἐν οἷς τὸ σ ἐτυμολογικῶς ἐξηγεῖται.

λευσμός κατὰ τὸ ἐλεύσθη, λευστός.

κέλευμα ἀρχαιώτερον, κέλευσμα, κελευσμός κελευσμοσύνη κατὰ τὸ κεκέλευσμαι.

δράμα πρβ. καὶ δεδράμαι, ἀλλὰ καὶ δρησμοσύνη, πρβ. δρηστοσύνη, δρηστήρ ἐδράσθη, δέδρασμαι, δραστός.

ἔδεσμα κατὰ τὸ ἐδήδεσμαι ἡδέσθη καὶ ἐδεστός, ἐδεστέος.

πέτασμα κατὰ τὸ πεπέτασμαι, ἐπιετάσθη.

Εὐρηναί ὁμως με σμ καὶ παραγόμενα ἐκ φωνηεντολήκτων ῥημάτων μὴ ἐχόντων τὸ σ ἐν οὐδενὶ τῶν χρόνων: θεσμός, δεσμός, ἔσμός, κλισμός, θρωσμός, τρωσμός, βασμός, δυσμή, ὄρησμός, ἀνακλαυσμός (1), νασμός, ῥυσμός, ὧν τοῖς πλείστοις παράκειται καὶ θμ σχηματισμός: θεθμός, ἐθμός, βαθμός, βαθμῖς, δυθμή, ὄρηθμός, κλαυθ-

(1) Τὸ κλαίω ἔχει τινὰς μεταγενετέρους χρόνους με σ.

μός, ναθμός, ρυθμός. Ἐχουσι δὲ τὸ θμ καὶ ἄλλα ἐπίσης ἐκ φωνηεν-
τολήκτων ῥημάτων παραγόμενα ὀνόματα ὡς σταθμός, στάθμη (πρβ.
σταθερός), ἴθμα, εἰσίθμη, καυθμός, ἐλκηθμός, ἰνηθμός, κληθμός, κι-
νηθμός, κνυζηθμός, μνηθμός, μυκηθμός, πηδηθμός, ὠρυθμός. Πρβ.
καὶ κνηθμός κνήσμα κνησμός (κνάω, κνήθω), πληθσμα πλησμονή (ρ.
πλη- καὶ πλήθω), πρῆσμα, πρῆθμα (ρ. πρη- καὶ πρήθω). Καὶ περὶ
μὲν τοῦ θ τούτων ἐπικρατεῖ μεγίστη ἀβεβαιότης (1). Ὅτι δὲν ἀνήκει
εἰς τὸ πρόσφυμα τοῦτο εἶναι βέβαιον. Ἐχει δὲ τὴν γένεσιν τοῦ τῷ μὲν
ἐκ θεμάτων ληκτικῶν εἰς θ, οἷα τὰ ῥηθέντα ἄνω, δηλ. πυθμήν, κευθ-
μών, κευθμός, γναθμός, ὄθμα, τὸ δὲ ἐκ θεμάτων εὐρυνθέντων διὰ θ:
σταθμός (σταθερός, εὐσταθής) κνηθμός (κνήθω), πρῆθμα (πρήθω), ὧν
δὲν ἡμοίρει ἢ ἑλληνικῇ γλώσσᾳ: πρβ. φαέθω, φλεγέθω, φθινύθω, σχέ-
θω (ἔσχέθω), νεμέθω, ἐμέθω κλπ. (Κουρτ. Verb. ² II 367), εἰ δὲ τις
βούλεται, καὶ ἐπίδρασιν ἐν τούτοις τοῦ ἀορίστου πρώτου παθητικοῦ
δύναται ἐν μέρει νὰ ἀναγνωρίσῃ: ἐκινήθην κινήθμός, ἰνήθην ἰνηθμός,
ἐκλήθην κληθμός κλπ. Ἐκ τῶν δύο τούτων ἢ τριῶν παραγόντων
προερχόμενον τὸ θμ ἠδύνατο ἔπειτα νὰ ἐπεκταθῇ κατ' ἀναλογίαν. Τὸ
δὲ σ τούτων προέρχεται τὸ μὲν ἐκ τῶν εἰς θ ληκτικῶν, τὸ δὲ καὶ ἐκ
τῶν παραγομένων ἐκ ῥημάτων ληκτικῶν εἰς τ, δ, σ, ἥτοι κατὰ τὸ
κλώσμα, ἐπιλήσμων, λησμοσύνη, πείσμα ρ. πενθ-, πύσμα, ὑμίनि-
δασμός, ἔρεισμα κλπ., ἄκесμα, σεισμός κλπ., ἐγένοντο καὶ τὰ ἡμέ-
τερα θεσμός, δεσμός, κλισμός, δυσμή κλπ.

Δ' Τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων ἐχόντων θέμα ληκτικὸν εἰς νι φά-
σμα, μαρασμός, ὕφασμα, χλίσμα, ἠδυσμα κλπ. ἐσχηματίσθησαν
κατὰ τοὺς παρακειμένους αὐτῶν: πέφασμαι, ὕφασμαι, ἠδυσμαι κλπ.,
περὶ ὧν εἶπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (σελ. 154).

ΣΗΜ. Καὶ τὸ σ τοῦ Ἴσμηνός, Ἴσμήνη κλπ. παρὰ τὸ Ἴμηνός ἐπιγρ.
εἰσέδυσσε κατὰ τὸ παράδειγμα πολλῶν παραγομένων ἐκ ρίζων ἢ θεμάτων
ληκτικῶν εἰς σ, ἅπερ σαλεύονται μεταξὺ μ καὶ σμ, θὰ συνετέλεσαν δὲ
πρὸς τούτοις καὶ ἄλλοι σχηματισμοὶ τῆς ρίζης ταύτης ais- ἔχοντες κα-
νονικῶς τὸ σ, π.χ. *ιστός=isthásinδ.=ποθητός, ἀπολεσθέντες κατόπιν.

(1) Πολλοὶ κάμνουσι λόγον περὶ τοῦ θ τούτου, ἀλλ' οὐδεὶς διευκρινεῖ τὴν γένεσιν αὐ-
τοῦ πειστικῶς, Brugmann (M. Unt. I. 80), Mahlow (die lange vocale 85), Κούρ-
τιος (Verbum II ² 394), Pott (KZ. XXVI 180), Fick (BB. IX 314), Hüb-
schmann (indog. vocal. 74) καὶ Solmsen (KZ. XXIX 117).

B' Κατηγορία.

Ῥινικόν + σ ἰνδογερ. ἢ ἑλληνικῶ + συμφώνῳ. Ἡ πλοκὴ αὕτη εὐρίσκεται ἢ ἐντὸς τῆς αὐτῆς λέξεως ἢ τὸ ρινικόν + ς ἐν τέλει, τὸ δὲ σύμφωνον ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπομένης λέξεως ἢ τὸ ρινικόν μόνον ἐν τέλει, τὰ δὲ δύο ἄλλα ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπομένης. Ἐνταῦθα τὸ ρινικόν ἐξέπεσεν ἤδη ἐν τῇ προδιαλεκτικῇ ἐποχῇ ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος.

κεστός, πολὺ-κεστός, κέστρος ἐκ τοῦ *κενστός = *κενττός κλπ. τοῦ κεντέω.

κόσμος = *κόνσμος λατ. censeo censor, ἰνδ. çansati ἐπαινεῖν Fröhde KZ XXIII. 311 καὶ BB. VII 85.

δεσπότης = *δενσπότης = *δεμο-πότης, οὐ τὸ πρῶτον συνθετικὸν δεμ-ς γέν. τοῦ δῶ(μ), πρβ. ἰνδ. dam καὶ δόμος(1). Ἐν τῇ ἰνδικῇ εὔρηται patir dan, ὅπου τὸ dan εἶναι γενικὴ = dam-s, πρὸς δὲ καὶ τὸ σύνθετον dam-patir, ὅπερ εἶναι γνήσιον καὶ οὐχὶ νόθον, ὅπως εἶναι τὸ ἑλληνικόν.

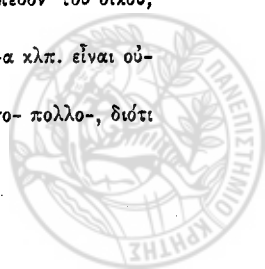
γ' πληθ. προσ. προστ. μέσων ῥημάτων, εἰς -όσθω, -όσθων ἐκ τοῦ -όνσθω, -όνσθων ὡς ἀνελόσθω, ἐπιμελόσθων κλπ.

-κοστός ἐκ τοῦ -κονττός, -κονστός κυρίως τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν ἀπὸ τοῦ 30-90: τριάκοντα *τριακοντ-τό-ς(2), τριακονσ-τό-ς, τριακοστός. Ἐντεῦθεν κατ' ἀναλογίαν ἐτέθη τὸ -στο-ς(3) καὶ εἰς τὸ ἑκατοστός χιλιοστός κλπ. καὶ εἰς τὸ πολλο-στός, ὀλιγοστός. Τὸ δὲ τακτικὸν τοῦ εἴκοσι, ἀφοῦ τοῦτο ἀρχαϊκῶς ἐλέγετο Φίκατι καὶ Φείκατι, θὰ ἦτο *Φικατ-τό-ς Φικασ-τός, ὅπερ καὶ εὔρηται παρὰ Βοιωτοῖς Φικαστῆ, οἵτινες ἔχουσι καὶ τὸ Φίκατι. Ἐκ δὲ τοῦ εἴκοσι οὐ τὸ ο προῆλθεν ἐκ τοῦ τριάκοντα κλπ. τὸ εἰκοστός. Καὶ τὸ πόστος, ὀπόστος παραδεκτέον ὅτι ἔχουσι τὸ αὐτὸ πρόσφυμα στο- κατὰ τὸ τρια-

(1) Ἐκ τοῦ δεμ (δομ- δόμ-ο-ς) δεμ, ὅθεν *δεμ-πεδον = δάπεδον: πέδον τοῦ οἴκου, εἶτα γενικῶς πέδον.

(2) τριακοντ- τεσσαρακοντ- κλπ. εἶναι τὸ θέμα, διότι τὸ τριακοντ-α κλπ. εἶναι οὐδέτερα πληθ. τῆς τρίτης κλίσεως.

(3) Τὸ πρὸ αὐτοῦ ο ἀνήκει εἰς τὸ θέμα ἑκατο- χιλιο- κλπ., ὀλιγο- πολλο-, διότι ταῦτα εἶναι δευτερόκλιτα.

κοστός κλπ., τονισθέντα ὁμως κατὰ τὰς ἀντωνυμίας πόσος, ὀπόσος, πότερος, ὀπότερος (1)

Αἱ εἰς -ν τελευτῶσαι προθέσεις πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ σ + συμφώνου ἢ ἀπὸ ζ = σδ. Οὕτω ἐν τῇ συνθέσει ἢ σύν: συσκευάζειν, συσπᾶν, συζευγύναι, συζῆν κλπ. ἢ ἀν=ἀνά: ἀστάς ἀστάσας ἐπιγρ. Ἐπιδ. ἄττασι· ἀνάστηθι Ἑσυχ. ἐκ τοῦ *ἄσταθι τῆς λακωνικῆς (2): ἀ-σπερχῆς ἀ-σκελής ἀ-στεμφής ὁμηρικᾶ = ἀν-σπερχῆς κλπ. Ἡ ἐν ἐκτὸς συνθέσεως ἐν συντάξει ἐν ἀττικαῖς καὶ ἄλλαις ἐπιγραφαῖς: ἐστήλη (3) ἀττ., ἐστάλαξ Ῥοδ. καὶ Κρητ. Ἄλλ' ἡ πρόθεσις πλήρης ἀποκατέστη πάλιν ἐκ νέου ἐνταῦθα, ὡς συνστρώσει ἐπιγρ. ἀττ., σύνσκανοι λεσβ. ἐπιγρ., ἀνστάς, ἀνσχεῖς ἀνσχετος, ἀνσχεθεῖν ἀνστρέψειαν ὁμηρικᾶ, ἀνσχίσσαι ἐπιγρ. Ἐπιδ., ὄνσταθείσας ἐπιγρ. λεσβ. ἐν στήλῃ ἐπιγρ. Ἄττ., ἐν στάλλας Θεσσ. ἐπιγρ. Καὶ οὕτω ἐν τοῖς κειμένοις τῶν συγγραφέων ἢ πλήρης γραφῆ τῆς σύν ἐν συντάξει: σύν στόλῳ καὶ τῆς ἐν ἐν συντάξει καὶ συνθέσει: ἐν στήλῃ, ἐνσκειυάζω, ἐνσπονδος, ἐνζεύγνυμι. Ἐνταῦθα καταλεκτέον καὶ τὸ παλίσκιος ὅμ. ὅμ. ἐκ τοῦ παλίνσκιος καὶ Παλίσκιος.

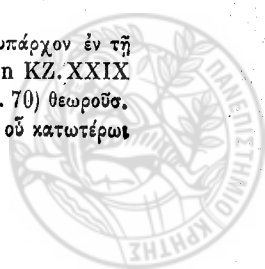
Ἐνεστῶτες εἰς -ζω ἄνευ τοῦ ν εὐρισκομένου ἐν τοῖς λοιποῖς χρόνοις καὶ τοῖς παραγώγοις τοῦ ῥήματος: σαλπίζω=*σαλπίζγω, *σαλπίνζω, ἀλλ' ἐσάλπιγξα σαλπιγκτής, ἐπίσης συρίζω, φορμιζω πρβ. σύριγξ, φόρμιγξ, κλάζω, πλάζω πρβ. πλάγξομαι, ἔπλαγξα, πλαγκτός, ἐπλάγγθην, ἔκλαγξα, κλαγγή, κλάγξω, στροφαλίζω πρβ. στροφάλιγξ, λίζω Νικάνδρου πρβ. ὅμ. λίγξω, λύζω πρβ. λύγξ. Κατὰ ταῦτα καὶ τὸ μᾶζα ἂν παραχθῆ ἐκ τοῦ *μάγγια (Osthoff Παρκ. 469. G. Meyer γρ. 2 σ. 55) πρέπει νὰ τονισθῆ μᾶζα.

Αἱ ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις εὐρισκόμεναι περιπτώσεις, καθ' ἃς τελικὸν -νς ἀποβάλλει τὸ ν ἄνευ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως, ἔχουσι

(1) Τὰ παραθετικά τῶν εἰς Fεντ- ἐπιθέτων, π. χ. χαριέστερος -τατος προέρχονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος: χαριFάτ-τερος -τατος (πρβ. ἰνδ. -vat-taras -vat-tamas) λαβόντα τὸ ε ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ θέματος πρβ. χαρίεσσα, χαρίσει.

(2) Περὶ τῶν ὀσκάπτω· ἀνασκάπτω· ὄστασαν· ἀνέστησαν· ὄσταθεις· ἐξαγκωνισθεις Ἑσυχίου ἰδὲ νῦν Meister Gr. Dial. II 216. 264.

(3) ἐσστήλη διαφέρει μόνον κατὰ τὴν γραφὴν, τὸ δὲ εἰστήλη μὲ ἰ ἐνυπάρχον ἐν τῇ προφορᾷ τοῦ σ, ὡς ἐμφαίνει καὶ ἡ γραφὴ μὲ γνησίαν δίφθογγον. Solmsen KZ. XXIX 330. Ὁ Meisterhans ὁμως (γρ. 2 σ. 86) καὶ Brugmann (γρ. ἑλλ. 2 σ. 70) θεωροῦσ. τὸ εἰ τοῦτο ἐξ ἀναπληρ. ἐκτάσεως προελθόν, ὡς τὸ εἰ τοῦ ἔσπεισται, περὶ οὗ κατωτέρω

τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐκ τῆς προκειμένης κατηγορίας, ἐκ τῆς θέσεως αὐτῶν πρὸ ἀρκτικού συμφώνου τῆς ἐπιφερομένης λέξεως. Εἶναι δὲ αὐταί: 1) ἡ αἰτ. πληθ. τῶν δευτεροκλίτων -ονσ καὶ τῶν πρωτοκλίτων -ανσ γίνονται -οσ, -ᾶσ· 2) ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν εἰς -ν καὶ -ντ θεμάτων γίνεται -ᾶσ, -εσ, -ῦσ καὶ 3) ἡ πρόθεσις ἐνσ(1) γίνεται ἐσ. Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Γόρτυνος τηρεῖται ἀκόμῃ σχεδὸν ἀναλλοίωτος ἡ ἀρχικὴ κατάστασις ἐν τῇ αἰτ. πληθ. τοῦ ἄρθρου, 8κισ τός, τᾶσ πρὸ συμφώνου, 7κισ τόνσ, τάνσ πρὸ φωνήεντος καὶ μόνον δις τόνσ πρὸ συμφώνου, καὶ ἡ ἐνσ 7κισ εὔρηται ἐσ πρὸ συμφώνου καὶ ἀπαξ ἐνσ-εῖη, ἂν θεωρηθῇ(2) σύνθετον ἐκ τῆς ἐνσ καὶ τῆς ὑποτακτικῆς εἶη τοῦ ῥήματος εἰω=εἶμι. Ἐννοεῖται οἰκοθεν ὅτι ἡ ἀρχικὴ αὕτη κατάστασις, καθ' ἣν -οσ, -ᾶσ κλπ. μόνον πρὸ ἀρκτικού συμφώνου τῆς ἐπιφερομένης λέξεως καὶ -ονσ, -ανσ ἢ (ἐν διαλέκτοις, αἵτινες δὲν ἐτήρησαν τὸ ν, ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτὸ μετ' ἀναπλ. ἐκτάσεως) -ωσ, -ᾶσ δωρ. (3), -ουσ, -ᾶσ ἰων. ἀττ., -οισ, -αισ αἰθλ. μόνον πρὸ ἐπιφερομένου φωνήεντος, αὕτη δὲν ἐτηρήθη, ἀλλ' εὔρηται ἀναμιξί οἱ τύποι οὔτοι, π.χ. -οσ καὶ πρὸ φωνήεντος, -ονσ (-ωσ, -ουσ, -οισ) καὶ πρὸ συμφώνου καὶ οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐν ταῖς διαλέκτοις, αἵτινες ἐτήρησαν ἀμφοτέρους τοὺς τύπους. Αἱ πλείσται ὁμως διάλεκτοι ἐτήρησαν ἐκ τῶν δύο τύπων τὸν ἕνα, γενικεύσασαι αὐτόν, ἀλλ' ὁμως καὶ αὐταὶ οὐχὶ συνεπῶσ καὶ κατὰ τὰσ τρεῖσ περιπτώσεσ. Περὶ τοῦ τύπου τοῦ ἀναγομένου εἰσ τὴν προκειμένην κατηγορίαν (-οσ κλπ.) θὰ ὁμιλήσωμεν ἐν συνεχείᾳ μετὰ τοῦ ἐτέρου τύπου (-ονσ, -ωσ, -ουσ, -οισ κλπ.) τοῦ ἀναγομένου εἰσ τὴν τρίτην κατηγορίαν. Ἐνταῦθα δὲ ἀναφέρομεν μόνον αἰτιατικὰσ τινὰσ τῆσ πρώτης κλίσεωσ ἀποχωρισθείσασ τοῦ ὀνόματος διὰ τὴν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν των, δηλ. τὰ ἐπιρρήματα εἰσ ἄζε, ἐνθα ἐτηρήθη ἀκριβῶσ ὁ ὑπὸ τῆσ προκειμένησ β' κατηγορίας ὑπαγορευόμενος τύπος: Ἀθῆνᾶζε ἐκ τοῦ *Ἀθῆνανσδε, θύρᾶζε κλπ. (4).

ΣΗΜ. Ἀξιοσημείωτον διὰ τὴν χρονολογίαν τοῦ προκειμένου νόμου

(1) Ἡ ἐνσ εἶναι νέοσ σχηματισμὸσ ἐκ τῆσ ἐν γενόμενοσ κατὰ τὴν ἐκσ.

(2) Διότι ἄλλοι γράφουσιν ἐνσ=εἶσ εἶη ὑποτ. τοῦ εἶω=εἶμι (πρὸ λατ. eo=eio). Ὁ δὲ Brugmann (γρ. 2 ἑλλ. σ. 32) θεωρεῖ αὐτὸ σύνθετον ἐκ τῆσ ἐνσ καὶ σείω: ἐνοσῆη.

(3) Ὁπου τῆσ δωρικῆσ δὲν ἐτηρήθη τὸ -νσ, ὡσ κατωτέρω βρήθησεται.

(4) Ἡ καταγωγὴ τούτων ἐπισκοτῆθη ἐνωρίς, ὥστε ἐσχηματίζοντο τοιαῦτα καὶ ἐξ ὀνομάτων ἐν ἀριθμοῦ: χαμάζε (οὔτω τονίζει Osthoff παρκ. 597 καὶ G. Meyer γρ. 2 σ. 348), Ὀλυμπιάζε.

εἶναι ὅτι τὸ ν ἠφανίσθη, ἀφοῦ τὸ γι- ἔγεινε ζ καὶ ἀφοῦ (1) ὀδοντό-
φωνον πρὸ ὀδοντοφώνου ἐτρέπη εἰς σ: κεστός *κενττός *κενστός, πρὸς
δὲ καὶ ὅτι ἡ ἀπλοποίησις τοῦ διπλοῦ σ ἐν τῇ πλοκῇ νος, περὶ ἧς κα-
τωτέρω, ἐγένετο πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ προκειμένου νόμου· πρβ. δὲ καὶ
νίσομαι κατωτέρω.

Φαινόμενα ἐξαιρέσεις τῆς προκειμένης κατηγορίας εἶναι: ἔσπεισται,
ἔσπεισθην ῥ. σπενδ-, πείσμα ῥ. πενθ-, ἰνδογ. bhendh-. κεκύλισται,
ἐκυλίσθην θεμ. κυλινδ. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω περιεμένε τις *ἔσπεται,
*ἔσπέσθην ἐκ τοῦ *ἔσπενδται *ἔσπεντται *ἔσπενσται κλπ., ἀλλ' ἡ ἐκ-
τασις εἰσεχώρησεν εἰς τοὺς τύπους τούτους κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄλλων
χρόνων τοῦ αὐτοῦ ῥήματος καὶ τοῦ β' ἐν. προσώπου τοῦ ἰδίου παρα-
κειμένου (καὶ ὑπερσυντελ.): ἔσπεισα σπείσω, ἔσπεισαι, -εἰσο ἐκ τοῦ
*ἔσπενδσα *ἔσπεντσα ἔσπενσ(σ)α *σπένδσω κλπ., κυλίσω = *κυλίνδσω
κλπ., κεκύλισαι -σο = *κεκύλινδσαι, -νδσο κλπ. ὑπαγομένων εἰς τὴν
τρίτην κατηγορίαν καὶ ἐχόντων κανονικῶς, καθ' οὓς καὶ ἔσπεισμαι
κεκύλισμαι ἀντὶ τῶν περιμενομένων ἔσπενδμαι κεκύλινδμαι. Καὶ τὸ
πείσμα = *πένσμα, ἀρχ. *πένθμα μὲ τὴν παρατηρηθεῖσαν ἐναλλαγὴν
μεταξὺ θμ καὶ σμ ἔπρεπεν ἐπίσης κατὰ τὴν προκειμένην κατηγορίαν
νὰ γείνη *πέσμα, ἀλλ' ἔχει τὸ εἰ κατ' ἀναλογίαν παρομοίων χρόνων
τοῦ ἀπολεσθέντος κατόπιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ῥήματος μὲ κανονικὸν εἰ,
ὅπερ εἰσепήδησε καὶ εἰς τὸν παρακειμενον *πέπεισται *πέπεισμαι καθ'
ὄν τὸ πείσμα ἐρρυθμίσθη, διότι, ὡς γνωστόν, εἰς τὸ γλωσσικὸν αἰ-
σθημα τῶν Ἑλλήνων τὰ ῥηματικὰ ὀνόματα μὲ πρόσφυμα ἀπὸ μ ἀρ-
χόμενον ἐσχετίζοντο μὲ τὰ πρόσωπα τοῦ μέσου παρακειμένου τὰ
ἔχοντα προσωπικὴν κατάληξιν ἀπὸ μ ἀρχομένην, εἰ καὶ οὐδεμία
ὑπάρχει πραγματικῶς μεταξὺ ἀμφοτέρων ἐτυμολογικῆ σχέσις.

Τὰ δὲ σύνθετα ἐκ τοῦ πᾶν: πάνσμικρος, πανσπερμία, πανστρατιᾶ
κλπ. ἀνακτέα εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ὁ νόμος τῆς προκειμένης κατηγο-
ρίας δὲν ἴσχυε πλέον, ἄλλως δὲ καὶ ἀρκούντως ὑπεστηρίζετο τὸ ν ὑπὸ
τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ πᾶν συνθέντων: πανσυδῆ, πάνσοφος (σελ. 151),
Πάνθοος, πανθυμαδόν, πανδήμιος κλπ. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ διὰ τὰ
σύνθετα ἐκ τοῦ πάλιν: παλινστομῶ Αἰσχ. παλίνσκιος δόκιμον· (πρβ.

(1) Ἀντὶ τούτου ἔχει ὁ Solmsen (KZ. XXIX 333) nachdem dentale vor s weg-
gefallen waren, ἐνῶ οὐδεμία τοιαύτη περίπτωσις εὑρίσκεται τοῦ προκειμένου νόμου.

παλίσκιος ὄμ. ὄμ. και Παλίσκιος Πaus.) και τὰ ὄλως μεταγενέστερα: παλινστρεπτος, παλινστροφήτος, παλινζως, παλινζωία.

Γ' Κατηγορία.

Ῥινικόν + ἑσωτερικῶ μὴ ἰνδογερ. σ ἢ τελικῶ ἰνδογερ. ς (1) μεταξὺ φωνηέντων κατ' ἀμφοτέρας τὰς πλοκάς, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν πλοκὴν και ἐν τέλει τῆς προτάσεως.

Ἐνῶ τὸ νο τῆς πρώτης κατηγορίας εἶχεν ἤδη πρὸ τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἑλλ. γλώσσης εἰς διαλέκτους ἀφομοιωθῆ εἰς διπλοῦν ν και τὴν ἀρχαιοτάτην ταύτην κατάστασιν ἐτήρησεν ἡ λεσβιακὴ και θεσσαλικὴ διάλεκτος, προϋποθέτουσι δὲ και αἱ λοιπαὶ διαλέκτοι, τὸ νο τῆς προκειμένης κατηγορίας διατηρήθη και μετὰ τὸν χωρισμὸν τῶν διαλέκτων ἐπὶ πλείονα χρόνον και τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀπεβλήθη κατόπιν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ βίῳ τῶν διαλέκτων και μάλιστα οὐχὶ ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις, ἀλλὰ μέρος τῆς κρητικῆς διαλέκτου και ἡ ἀρκαδικὴ, ἀργειακὴ και θεσσαλικὴ ἐτήρησαν τὸ νο ἀπαθές.

Πρῶτον ἀναγράφομεν παραδείγματα ἐκ τῆς ἰωνικῆς και ἀττικῆς διαλέκτου, ἔνθα τὸ ρινικὸν ἀπεβλήθη μετ' ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ προηγουμένου βραχέως φωνηέντος ἄ εἰς ἄ, ε εἰς ει, ο εἰς ου, ἰ και ὕ εἰς ἰ και ὕ.

Ἰωνικὴ και ἀττικὴ διάλεκτος.

I. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως.

1 Ῥινικόν + ὄδοντοφ. + ἰνδογερ. σ, ἔνθα τὸ ὄδοντόφωνον προδιαλεκτικῶς ἀφωμοιώθη εἰς σ.

α' Ὁ μέλλων και ἔνσιγμος ἀόριστος ἐκ ρίζων ἢ θεμάτων ληκτικῶν εἰς ρινικόν + ὄδοντοφών: πείσομαι = *πένθομαι *πέντσομαι, *πένσομαι, χείσομαι = *χένδομαι κλπ., σπείσω, ἔσπεισα = *σπένδσω,

(1) Ἴνα μὴ συγχύσωμεν τὰ πράγματα λεπτολογοῦντες διεγράψαμεν οὕτω τὴν κατηγορίαν. Κυρίως ὁμως τὸ ἑσωτερικὸν σ δύναται νὰ ἦναι και ἰνδογ. ἀλλ' ἔχον πρὸ αὐτοῦ ἢ ἐνίοτε κατόπιν αὐτοῦ ὑστερογενές σ π.χ. *ἔσπενδσα *ἔσπεντσα *ἔσπεντσα, *νίνισομαι, *νίνισσομαι. Καὶ περὶ τοῦ τελικοῦ ἰνδογ. ς χάριν ἀκριβείας παρατηρητέον ὅτι ἡ εἶναι ἀμιγῆς και καθ' ἑαυτὸ: τιμάνς, ἐνς ἢ ἔχει πρὸ ἑαυτοῦ ὑστερογενές σ: *πάντς *πάνσς.

*ἔσπενδσα κλπ., ἐκύλισα, ἤλισα = *ἐκύλινδσα, *ἤλινδσα κλπ. τοῦ κυλίνδω, ἀλίνδω. Ὁ ἐνεστ. κυλίω προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐκύλισα κλπ. κατὰ τὸ κοινῶ ἐκόνισα κλπ., ἰδίω ἰδισα κλπ., ὅπως καὶ ὁ ἐξήλικα κατὰ τὸ ἤλισα. Ἐνταῦθα ἀναγράφομεν καὶ τὸ β' ἐν. προσ. τοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ τοῦ σπένδομαι, κυλίνδομαι: *ἔσπενδσαι, -σαι -σ(σ)αι, ἔσπειςαι, *ἔσπενδσο κλπ., ὄθεν ἔσπειςο, *κεκύλινδσαι κλπ., ὄθεν κεκύλισαι, *ἐκεκύλινδσο ἐκεκύλισο.

Ἐξαιρέσιν ποιεῖ τὸ ὄμ. κένσαι ἐκ τοῦ *κέντσαι *κένσ(σ)αι ἀντι *κείσαι. Θεωρεῖται νέος σχηματισμὸς μετὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου τῆς προκειμένης κατηγορίας ἀναφανείς, ἀνανεώσας τὸ ε καὶ τὸ ν ἐκ τοῦ κεντέω, κέντωρ, κέντρον. Ἐνδέχεται ὅμως νὰ ἀνήκη καὶ εἰς διάλεκτον τηρήσασαν τὸ νσ, τὴν θεσσαλικὴν στενὴν ἔχουσαν σχέσιν μὲ τὴν αἰολικὴν. Ἄν ὅμως παραχθῇ ἐκ τῆς ρ, κεν- (1), τότε ἀνάγεται εἰς τὴν α' κατηγορίαν καὶ δὴ ὡς ἐξαιρέσεις, παρασυρθέν ἐκ τῶν ὑγρολήκτων ἀορίστων ὡς ἄρσε, ἔκυρσε, ὄρσε, ἐέλσαι, ἐκέλασμεν καὶ κατ' ἀναλογίαν τούτων τηρῆσαν τὸ νσ.

β' Ἡ δοτ. πληθ. θεμάτων ληγόντων εἰς ντ: πᾶσι = *πάντσι, *πάνσ(σ)ι, τιθεῖσι, λέγουσι, δεικνῦσι.

2 Ῥινικὸν + τ ἢ θ + ι.

α' Ὁηλυκὰ τῶν εἰς ντ- θεμάτων: πᾶσα = πάντσια *πάντσα, πάνσ(σ)α, σταῖσα = *στάντσια, *στάντσα στάνσ(σ)α, τιθεῖσα, Μοῦσα = *Μόντσια, διδοῦσα, δεικνῦσα, θάλπουσα, Συράκουσαι = -οντσια.

β' Οὕτω πιθανώτερον καὶ τὸ εἶσω ἐκ τοῦ *ἔντσω *ἔντσω ἔνσ(σ)ω κατὰ τὸ προτιῶ *πρότσω πρόσσω. Τὸ δὲ ἔσω προῆλθεν ἐπιδράσει τῆς ἐς.

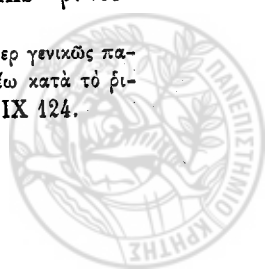
3 Ῥινικὸν + κ ἢ χ + ι.

Ἐνταῦθα ἀνάγονται τὰ συγκριτικὰ ἄσσον ἐκ τοῦ *ἄγγιον, ἰνδ. ānhiyas, *ἄνσ(σ)ον πρβ. ἄγγι ρ. angh-, θάσσων, ἐλάσσων ἐκ τοῦ *θάγγιων, *ἐλάγγιων ἀντι τοῦ ἀρχαιοτέρου *θέγγιων, *ἐλέγγιων, λαβόντα τὸ α ἐκ τῆς ἀσθενοῦς ρίζης τοῦ ἐλαχύς, ταχύς, ἐλάχιστος, τάχιστος.

4 Ῥινικὸν + ἰνδογερμ. σ + ι.

*πτίνισω, λατ. pīnsio, ἰνδ. pinashti, *νίνισομαι, ἰνδ. nins- ρ. νεσ-

(1) Ῥίξα κεν-, ἐξ ἧς δύναται νὰ παραχθῇ καὶ κέν-τρον, κέν-τωρ, ἅπερ γενικῶς παραδέχονται ὡς προελλόντα ἐκ τοῦ *κεντήτωρ *κέντητρον, καὶ τὸ κεντέω κατὰ τὸ ριπτεύω. Ἐκ τῆς ρ. κεν- καὶ κόν-ις, κν-άω, κν-ήθω. Πρβ. Fröhde BB. IX 124.

θα ὑπήγοντο εἰς τὴν β' κατηγορίαν ἂν κατὰ τὴν ἰσχὺν τοῦ νόμου ταύτης εἶχον ἀκόμη τὴν μορφήν ταύτην, ἀλλ' ἤδη εἶχον γεινή *πτίσι-(σ)ω, *νίσι(σ)ομαι καὶ ὑπήχθησαν εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν, καθ' ἣν ἐγένοντο νίσομαι, *πτίσω.

ΣΗΜ. Ὅπου συνέπιπτε διπλοῦν σ μετὰ σύμφωνον ἀρχαιότατα ἐν τῇ ἑλληνικῇ πρὸ τῆς διακρίσεως αὐτῆς εἰς διαλέκτους ἐγένετο ἀπλοῦν, διετηρεῖτο δὲ μετὰ φωνῆν (Brug. γρ. ἑλλ. ² σ. 64. 72. 61)· ὅθεν *ἔσπενσσα ἐγένετο παλαιάτατα ἔσπενσα (Κρητ.), *φέρουσι δοτ. πληθ. ἐγένετο φέρονσι (Κρητ.), *μηνσ-οί μηνσί (Κρητ.)· πρβ. ἡμερσα Ὅμ. = *ἡμερσσα τοῦ ἀμέρδω, δόξα=δόκτια *δόκσσα κλπ., ἀλλὰ μετὰ φωνῆν: ἔπεσι, ποσσί, ἐπασσάμην = *ἐπατσάμην, χαρίεσσα = χαριέτια κλπ. Ἐπομένως τὰ ἰων. καὶ ἀττικὰ ἔσπεισα, πᾶσα, φέρουσι κλπ. ὠρμήθησαν ἐκ τοῦ ἔσπενσα, πάνσα, φέρονσι κλπ., ὧν πολλὰ ἐτήρησεν ἡ κρητικὴ διάλεκτος. Κατὰ ταῦτα τὸ ἄσσον θάσσον ἐλάσσω ἀρχικῶς εἶχον ἐν σ, ἔλαβον δὲ τὸ διπλοῦν σσ (ττ) κατ' ἀναλογίαν πρὸς συγκριτικά, ὡς ἦσσω, πᾶσσω, κρείσσω κλπ. Brug. γρ. ἑλλ. ² 69. 58. Οὕτω ἔχομεν καὶ νίσομαι, ἥτις εἶναι καὶ ἡ μόνη ὀρθὴ γραφή, ἐνῶ ἡ γραφὴ νίσσομαι εἰσῆχθη κατόπιν ὅτε προσέχρουν εἰς τὸν μεμονωμένον τοῦτον γλωσσικῶς ἐνεστωτικὸν τύπον νίσομαι. Ἀλλὰ τὸ *πτίσω ἕνεκα τοῦ ἰ τῶν ἄλλων χρόνων μετεσχηματίσθη εἰς πτίσσω, -ττω κατὰ τὰ ῥήματα πέσσω -ττω, ἱμάσσω -ττω κλπ. Brug. γρ. ἑλλ. ² σελ. 61. Περὶ τοῦ ἔπτισα λέγει ὁ Brugmann (αὐτόθι σ. 72 ἐν ὑποσημ.) ὅτι δὲν δύναται νὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ *ἔπτισσα *ἔπτισσα ἀλλ' ἢ εἶναι νέος σχηματισμὸς κατὰ τὸ ἐπίσθη = *ἐπίσθη τῆς β' κατηγορίας ἢ τὸ ῥινικὸν ὅπερ ἀρχῆθεν μόνον τῷ ἐνεστώτι ἀνῆκεν, περιωρίσθη ἐν τῷ ἐνεστώτι, οἱ δὲ χρόνοι *ἔπτισα, ἐπίσθη ἐκ τῆς ἄνευ ν ρίζης τῆς πτισ- ἰνδ. pish.

5 -ντι ἐγένετο -νσι.

α' Ἡ προσ. κατάληξις τοῦ γ' πληθ. προσ. τῶν ἀρκτικῶν χρόνων τῆς ἐνεργ. φωνῆς λελύκασι ἐκ τοῦ λελύκαντι, εἰσί=ἐντί, λέγουσι = λέγοντι, λέγωσι = λέγωντι, ῥηγνῦσι = ῥηγνυντι μὲ ὑστερογενῆ τονισμόν ὡς τιθεῖσι, ὅστις διὰ τὸ ὄμ. ῥηγνῦσι δὲν εἶναι ὑποχρεωτικός.

β' Τὰ ἐπίθετα εἰς -ιο παραγόμενα ἐκ θεμάτων εἰς ντ-: γερούσιος ἐκ τοῦ γερόντιος, ἐκούσιος, ἐθελούσιος κλπ. Τὰ πλείεστα τούτων δηλοῦσι τὸν κάτοικον· 1) τὰ παραγόμενα ἐκ πόλεων εἰς -ουσα=οντια, Συρά-

κουσαι Συρακούσιος = *Συρακόντ-ιος· 2) τὰ παραγόμενα ἐκ πόλεων εἰς οὐς = οΦεντ-ς: Σελινοῦς Σελινοῦσιος = *ΣελινοΦέντ-ιος (1) -ενσιος -εισιος συναίρεσει τοῦ οει εἰς ου (πρβ. μισθοῦν = μισθόειν). Τὰ εἰς -σιος πόλεων εἰς -οσα: π. χ. Συρακούσιοι ἐκ τοῦ Συράκουσαι προέρχονται ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς θέματος -ατιος, ὡς καὶ τὰ εἰς -οσα = ατια, μὲ τὸ φωνῆεν ὁμως τοῦ ἰσχυροῦ θέματος (πρβ. ἄκμοσι, ποιμέσι).

ΣΗΜ. Οἱ τῶν λογίων καὶ οὐχὶ ἀρχαῖοι σχηματισμοί: ἄδρυνσις, θέρμανσις, κύμανσις, πέπανσις, ὕφανσις κλπ. ἀνεφάνησαν ὅτε πλέον ὁ νόμος τῆς προκειμένης κατηγορίας δὲν ἔσχυε· πρβ. καὶ κένσαι ὁμ.

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται καὶ αἱ ἐξῆς περιπτώσεις ἀνήκουσαι εἰς τὴν α' καὶ β' κατηγορίαν.

1 Ῥινικὸν + ἰνδογερ. σ.

α' Ἡ δοτικὴ πληθ. τῶν ἀβάθμων θεμάτων εἰς ν: ῥηγμίσι, Ἐλ-λῆσι ἐκ τοῦ *ῥηγμῖνσι **Ἐλλάνσι, ἄπερ ἀντὶ νὰ γείνωσι *ῥηγμῖνσι *ῥηγμῖνσι κλπ. χάριν τῆς διακρίσεως τῆς δοτικῆς πληθ., ἥς τὸ χαρακτηριστικὸν σ, ὑπήχθησαν εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν καὶ ἐτήρησαν τὸ σ.

β' Ὁ μετ' ὀλίγον μέλλων ριζῶν ληκτικῶν εἰς ν: πεφήσεται ὁμ. φαίνω, περὶ οὗ εἵπομεν ἔμπροσθεν (σ. 134). Οὕτω καὶ πεφήσεται, πεφήσεται ὁμ. ἐκ τοῦ πεφάνσεται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὑπήχθη εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν. Ἐνῶ δὲ ἡ ρίζα τούτου εἶναι φεν-, παρεσύρθη ὁμως εἰς τὴν ἄ σειρὰν ἐκ τοῦ πέφαται γ' ἐν. προσ. τοῦ παρακειμένου ὁμοιάζοντος μὲ τὸ ἔσταται τοῦ ἴσταμαι τῆς ἄ σειρᾶς· πρβ. καὶ γ' πληθ. παρκ. πέφανται κατὰ ταύτην τὴν ἀπατηλὴν ὁμοιότητα μετασχηματισθὲν ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ *πέφν-αται.

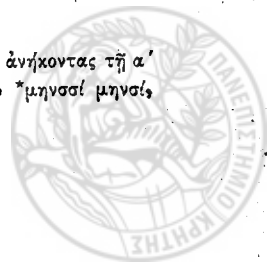
2 Ῥινικὸν + σ + συμφώνῳ· ἔσπεισται (ἔσπεισθε ἔσπειστο) ἔσπείσθην, κεκύλισται ἐκυλίσθην, πείσμα, περὶ ὧν εἵπομεν ἄνω (σ. 161).

3 Ῥινικὸν + ἰνδογερμ. σ + ἰνδογερμ. σ.

Ἡ δοτικὴ πληθ. τῶν θεμάτων μηνσ-, χᾶνσ- εἶναι *μηνσ-σι (2) χᾶνσί, ἄπερ προδιαλεκτικῶς ἐγένοντο μηνσί, *χανσί. Ταῦτα κατὰ τὴν α' κατηγορίαν, εἰς ἣν ἀνάγονται ἔπρεπε νὰ γείνωσι μηννὶ μηννί, χᾶννί

(1) Ὅθεν Σελινοῦντιος.

(2) Σημειωτέον ὅτι ὁ περὶ βραχύνσεως νόμος δὲν ἐπιδρᾷ εἰς τύπους ἀνήκοντας τῇ α' κατηγορίᾳ καὶ διὰ γραμματικὸν λόγον ὑπαγομένους ἐνταῦθα. Οὕτω *μηνσὶ μηνσὶ, *πεφάνσεται τοῦ φαίνω καὶ *φένω, **Ἐλλάνσι κλπ.

χάνι χηνί και οὕτω θά συνέπιπτον μέ τήν δοτ. ἐνικὴν. Χάριν λοιπὸν διακρίσεως τῆς πτώσεως ἐτήρησαν τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτῆς σ και ὑπήχθησαν εἰς τὴν προκειμένην κατηγορίαν, πρβ. και ῥηγμῖσι, Ἑλληνσι ἀνωτέρω. Ἐκ τοῦ μηνσί τῆς προδιαλεκτικῆς ἐποχῆς εὐρισκομένον ἐν τῇ ἐπιγραφῇ Γόρτυνος προῆλθε τὸ μηνσί δωρ. ἰων. ἀττ. και ἐκ τοῦ χᾶνσί τὸ *χᾶσί, ὅπερ ἰων. ἀττ. ἔλαβε τὸ η ἐκ τῶν ἄλλων πτώσεων χηνός κλπ. και ἐγένετο χησί.

ΣΗΜ. Ὅπου εἶτε ἀρχικῶς, ὡς ἐν τῷ *μηνσ-σί *χανσ-σί εἶτε ὕστερογενῶς, ὡς ἐν τῷ *ἔσπενσσα *τιθένσσα κλπ. παρουσιάζεται ἡ πλοκή νσσ κατὰ Brugmann (γρ. ἑλλ. ² § 59) θά ὑπήγετο εἰς τὴν β' κατηγορίαν, ἀλλ' ἡ ἀπλοποίησις τοῦ διπλοῦ (ιδὲ σελ. 164) ἐγένετο πρὸ τῆς ἰσχύος τῆς β' κατηγορίας. Ὁ δὲ Solmsen (KZ. XXIX 335. 63) θεωρεῖ τὸ σσ, ὅπου ὕστερογενῶς παρήχθη, ὅτι δὲν εἶναι πράγματι διπλοῦν σ + σ, ὅπως και τὸ νν τοῦ μηννός ἐκ τοῦ μηνσός δὲν εἶναι ν + ν, διότι τότε τὸ μηννός θά ὑπήγετο εἰς τὸν τῆς βραχύνσεως νόμον. Καὶ ἐν γένει πᾶν ἐξ ἀφομοιώσεως προελθὸν διπλοῦν δὲν θεωρεῖται και πράγματι διπλοῦν, ἀλλὰ πράγματι διπλοῦν εἶναι, ὅπου συμπίπτουσι δύο ὁμοια σύμφωνα. Ἐπομένως κατὰ Solmsen διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ τοιαύτη ἐξ ἀφομοιώσεως προελθούσα πλοκή νσσ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν β' κατηγορίαν και ἄν, καθ' ὃν χρόνον ὑπῆρχεν, ἦτο ἐν ἰσχύϊ ὁ νόμος τῆς βραχύνσεως. Μόνον τὸ μηνσί δὲν ἐξηγεῖται τότε κατὰ Solmsen, ὅπου πράγματι σ + σ συνῆλθον. Ἐπρεπε νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν β' κατηγορίαν και νὰ γείνη μηνσί, ἐνῶ εὐρίσκεται μηνσί. Κατὰ τὴν προϋπόθεσιν ὁμως τοῦ Brugmann ἡ β' κατηγορία ὅτε ἤρχισε νὰ ἰσχύη εὐρεν ἤδη μηνσί και ὄχι πλέον μηνσσί. Πάλιν τὸ ἐπίτιστα δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἀξιόλογα κατὰ Solmsen ὡς ἔχον πράγματι δύο σ: *ἔπτινσ-σα πρβ. και ἐπίτισθην και ὑπαγόμενον εἰς τὴν β' κατηγορίαν ἐξ ἧς κανονικῶς προέρχεται ἐνῶ ὁ Brugmann, ὡς εἶδομεν ἄνω, ἵνα ἐξηγήσῃ τὸ ἰ τοῦ ἐπίτιστα, καταφεύγει εἰς ὑποθέσεις.

II. Ἐν τέλει λέξεως.

1 Ῥινικόν + ἰνδογερμ. τελικῶς.

α' Ἡ αἰτ. πληθ. τῶν θεμάτων εἰς ᾧ, ο, ι, υ: τιμᾶς ἐκ τοῦ τιμᾶνς, τούς ἐκ τοῦ τόνς, ὄις ἐκ τοῦ *ὄφινς, γένυς ἐκ τοῦ *γένυνς.

β' Ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν εἰς -ν θεμάτων τῶν σχηματιζόντων αὐτὴν μέ σ: μέλας ἐκ τοῦ μέλανς, εἰς ἐκ τοῦ ἔνς = *ἔμς, κτεῖς = *κτένς.

γ' Ἴων. ὄνομ. μεις=*μένς (σελ. 130) καὶ *χᾶνς, ὅθεν *χᾶς, ἀνθ' ἧς κατ' ἐπίδρασιν τῶν ἄλλων πτώσεων χᾶν δωρ., χήν ἰων. ἀττ. (σελ. 131).

δ' εἰς=ένς.

2 Ῥινικόν + ὄδοντοφ. + ἰνδογερμ. ζ. Πρβ. ὁμοίαν πλοκὴν τῆς αὐτῆς κατηγορίας ἐν μέσῳ τῆς λέξεως.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν εἰς ντ θεμάτων τῶν σχηματιζόντων αὐτὴν μὲ ζ: πᾶς, ἰμᾶς, πράξᾶς=*πάντς *πάνος *πάνς κλπ. χαρίεις=*χαρίηντ-ς βραχυθὲν εἰς *χαρίεντ-ς (Barthol. KZ. XXIX 538) *χαρίενος *χαρίενς, Σολόεις-οῦς, τιθείς, λυθείς, διδούς, δεικνούς. Ἐπίσης ὄμ. ἐπιπλώς=*ἐπιπλώντ-ς, ἀγγιθλώς· ἄρτι παρῶν Ἑσυχ.=*ἀγγιθλώντ-ς, εἰ μὴ τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τινα τῶν διαλέκτων ἐκτίθουσαν τὸ ο ἀναπληρ. ἐκτάσει εἰς ω. Ἀνεξήγητον μένει διὰ τί ταῦτα δὲν ἐβράχυναν τὴ φωνήεν, ὅπως τὸ *γνώντ-ς *γνόντ-ς γνούς, ἀλούς, βιούς. Αἱ ἐξαιρέσεις ἔλμινς Ἴππ. πρὸς τῷ κανονικῷ ἔλμινς Ἴππ. Ἀριστοτ. Θεοφρ. καὶ πείρινς τῶν γραμματικῶν ἔλαβον τὸ ν ἐκ τῶν ἄλλων πτώσεων.

ΣΗΜ. α' Τὸ ἐν τέλει διπλοῦν σ ἠπλοποιήθη ἐν προδιαλεκτικῇ ἐποχῇ οὐ μόνον πρὸ συμφώνου, ὅπως ἐν τῷ μέσῳ λέξεως, ἀλλὰ καὶ πρὸ φωνήεντος. Τὸ δὲ ἐν τέλει σς μὲ προηγούμενον ν εἶναι ἐνταῦθα οὐχὶ πράγματι διπλοῦν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ὑστερογενὲς ἐξ ὄδοντοφώνου ἀφομοιώσει πρὸς τὸ τελικόν ζ προερχόμενον. Ἐπομένως ἂν ἐφαρμόσωμεν καὶ ἐπὶ τῆς ἐν τέλει πλοκῆς -νς; ὅσα εἶπομεν περὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ μὲν τὸν Brugmann πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐπῆλθεν ἀπλοποίησις εἰς -νς πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τῆς β' κατηγορίας καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπήχθησαν εἰς ταύτην, καθ' ἣν θὰ εἶχομεν π. χ. ἐκ τοῦ τιθένης τιθείς ἐν πάσαις ταῖς διαλέκτοις, κατὰ δὲ Solmsen ἡ ἐξ ἀφομοιώσεως προελθοῦσα πλοκὴ νς δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν β' κατηγορίαν.

ΣΗΜ. β' Ἡ ἐν τέλει πλοκὴ ν + ζ ἰνδογερμ. ἡ παρατηρηθεῖσα ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2 συμπίπτει μὲ ὁμοίαν πλοκὴν τῆς β' κατηγορίας, ὅταν ἡ πλοκὴ αὕτη εὐρίσκηται ἐπίσης ἐν τέλει λέξεως καὶ ἔπεται μετ' αὐτὴν ἄλλη λέξις ἀρχομένη ἀπὸ συμφώνου κατὰ τὰς τρεῖς ἐκεῖ (σ. 160) παρατηρηθεῖσας περιπτώσεις ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3. Συμπίπτει δέ, διότι ἡ ἐπιφερομένη λέξις δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή,

ἀλλ' ὅτε μὲν ἀρχεται ἀπὸ συμφώνου, ὅτε δὲ ἀπὸ φωνήεντος καὶ ἕνεκα τούτου ἢ αὐτὴ λέξις μὲ τελικὸν -νς ὅτε μὲν ἔχει τοῦτον τὸν τύπον, τῆς γ' κατηγορίας, ὅτε δὲ ἐκείνον τῆς β' κατηγορίας, ἐξ οὗ φυσικὸν ἦτο νὰ ἐπέλθῃ καὶ σύγχυσις τῆς κανονικῆς χρήσεως τῶν διπλῶν τύπων τύπων. Μόνον ὅπου μετὰ τὴν πλοκὴν -νς ἐπιφέρεται ἢ αὐτὴ πάντοτε λέξις καὶ δὲν ἀλλάζῃ, ἐκεῖ δὲν δύναται νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις, ἦτοι ἐν τῇ συνθέσει: δεσπότης, μογοστόκος ἐκ τοῦ *μογονσ-τόκος καὶ τοῖς ἐπιρρήμασι π. χ. Ἀθήναζε ἐκ τοῦ *Ἀθήνανσδε, ἔνθα ἀδιαφιλονεικῶς ἀρχει ἢ β' κατηγορία. Ἡ ἰωνικὴ καὶ ἀττικὴ διάλεκτος ἐκ τῶν διπλῶν τύπων, οἵτινες ἐντεῦθεν προέρχονται, ἐτήρησε μόνον τὸν ἕνα τὸν προερχόμενον ἐκ τῆς προκειμένης κατηγορίας, γενικεύσασα αὐτὸν καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς β' κατηγορίας. Ἐπομένως αἱ παρ' Ἡσιόδῳ ἀπαντῶμεναι αἰτ. πληθ. εἰς -ας, -ος καὶ ἢ ἐν. ὄνομ. δῆσας θεωροῦνται ὡς δωρισμοί, ἀφοῦ παρ' Ὀμήρῳ ὅλως λείπεται τοιοῦτοι τύποι καὶ μόνον εὔρηται παρ' αὐτῷ τὸ μογοστόκος(1), ὅπου ἢ αἰτ. πληθ. μόγος ἐτηρήθη διὰ τὴν δεσμευμένην θέσιν, ἣν εἶχε πρὸ τοῦ ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένου δευτέρου συνθετικοῦ, ὅπως διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐτηρήθησαν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς διαλέκτοις καὶ αἱ ἐπιρρηματικαὶ αἰτιατικαὶ Ἀθήναζε κλπ. Μόνον ἢ ἐνς εὔρηται παρ' Ὀμήρῳ(2) καὶ Ἀττικοῖς κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τύπους εἰς κατὰ τὴν προκειμένην κατηγορίαν καὶ ἐς κατὰ τὴν β' ἄνευ τηρήσεως τῆς ἀρχικῆς διακρίσεως, ἀλλ' ἀναμιξ. Ἐν τῇ νεωτέρᾳ ὅμως ἰωνικῇ ἢ διάλεκτος τῶν δώδεκα ἰωνικῶν πόλεων καὶ τῶν Κυκλάδων ἔχει μόνον ἐς, ὡς αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ ὁ Ἡρόδοτος διδάσκουσιν, ἐνῶ ἐν Εὐβοίᾳ ἀπαντῶνται ἀμφοτέροι οἱ τύποι.

ΣΗΜ. γ' Ἐκ τῶν διπλῶν ἐν τέλει τύπων ὁ τῆς προκειμένης κατηγορίας εὐρίσκετο συχνότερον ἐν τῇ προτάσει, οὐ μόνον πρὸ φωνήεντος τῆς ἐπιφερομένης λέξεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τέλει τῆς προτάσεως, ὁ δὲ ἕτερος τῆς β' κατηγορίας εὐρίσκετο μόνον πρὸ συμφώνου τῆς ἐπιφερομένης λέξεως. Καὶ ἐκ τῆς συχνότερας ταύτης χρήσεως ἐν τῇ προτάσει

(1) Τὸ δικασπὸλος ἐπίσης ὁμ. δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παραχθῇ ἐκ τοῦ *δικανσπὸλος, ἀφοῦ κάλλιστα δύναται νὰ ἐνέχῃ τὴν συνήθη αἰτιατικὴν.

(2) Παρ' Ὀμήρῳ παρατηρεῖται ἀκόμη ἡ ἀρχικὴ διάκρισις, διότι εὔρηται ἢ εἰς πρὸ φωνήεντος καὶ μόνον εἴσβαινον πρὸ συμφώνου, ἢ δὲ ἐς συχνότερον πρὸ συμφώνου ἢ πρὸ φωνήεντος.

τοῦ τύπου τῆς προκειμένης κατηγορίας ἐξηγεῖται καὶ ἡ τελεία αὐτοῦ ἐπικράτησις ἐν τισι διαλέκτοις, τῇ Ἰωνικῇ, Ἀττικῇ, Αἰολικῇ καὶ μὲ τὸν καιρὸν καὶ τῇ Δωρικῇ (1), αἵτινες ὁμως τῆς προθέσεως ἐνς ἐτήρησαν ἀμφοτέρους τοὺς τύπους. Ἡ ἐξαιρετικὴ δὲ αὕτη θέσις, ἣν λαμβάνει ἡ ἐνς ἐν ταῖς διαλέκτοις ταύταις ἐξηγεῖται πάλιν ἐκ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ προτάσει, ἐνθα συνήθως εὕρισκετο στενωῶς συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐπιφερομένην λέξιν καὶ σπανίως ἐν τέλει τῆς προτάσεως καὶ ἐπομένως οὐδέτερος τῶν τύπων αὐτῆς εἶχεν ἐν αὐτῇ τῇ προτάσει τὸ πάλαι τὴν ὑπεροχὴν. Αἱ ἄλλαι ὁμως διάλεκτοι τηροῦσιν ἀμφοτέρους τοὺς διπλοῦς τύπους καὶ μάλιστα ἐπικρατέστερος ἐν αὐταῖς εἶναι ὁ ἐκ τῆς β' κατηγορίας καταγόμενος. Πρβ. καὶ Brugmann συγκρ. γρ. I. σ. 488 σημ.

Διάλεκτοι τηρήσασαι τὸ νσ ἀπαθές.

Οἱ γραμματικοὶ ἀναφέρουσιν ὡς τοιαύτας τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Κρητῶν. Καὶ πράγματι αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς ἀργειακῆς διαλέκτου ἔχουσι τάνς, Αἰγιναιάνς καὶ Ἀλεξανδριάνας πολλάκις, τόνς υἰόνς, καθ' ἃ καὶ τὰς εὐεργεσίας παραδεκτέον μὲ ἄ. Οὕτως ἔχει ἡ γλῶσσα μόνον ἐν Ἀργεὶ καὶ τῇ ἐγγυτάτῳ τούτου περιοχῇ τῆς Τίρουθος, ἧς ἡ ὄνομα Τίρυνος δὲν εἶναι τῶν γραμματικῶν ἐπινόημα, ἀλλ' εὕρηται ἐν ἀποσπάσματι ποιητικῷ παρ' Ἡφαιστίωνι. Ἐν τῇ λοιπῇ δὲ Ἀργολίδι ἡ γλῶσσα ἔχει ἄλλως. Ἐπιγραφαὶ Ἐπιδαύρου ἔχουσι πάντοτε -ους, -ας, εἰς πρὸς τῇ ἐς, τῆς Ἐρμιόνης τῶς, ὑπάρχουσιν, τοὺς, εἰς καὶ τῆς Τροϊζῆνος ἐξορυχθείσας γεν. πτ., ἐν τέλει δὲ λέξεως μετὰ βεβαιότητος εὕρηται μέχρι τοῦδε ἐν Τροϊζῆνι ὁ πρὸ συμφώνου τύπος: τός αὐλός, ἐς πολλάκις, ἐνῶ ἡ ποσότης τῶν λέξεων: τὰς ζωρύας, τὰς, τρις εἶναι ἀμφίβολος, διότι δυνατὸν τὸ φωνῆεν νὰ ἦναι βραχὺ ἔχον τὸν πρὸ συμφώνου τύπον, ἀλλ' οὐδὲν κωλύει νὰ ἦναι καὶ μακρόν, ἔχον τὸν πρὸ φωνήεντος τύπον.

Καὶ ἐν Κρήτῃ κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς δὲν τηρεῖται παντοῦ τὸ νσ, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὰ μεσόγαια τῆς νήσου καὶ ἐν τῇ Πολυρρηνίᾳ, ἀπεβλήθη δὲ τὸ ν κατὰ ἀνατολικά καὶ δυτικά μέρη πλὴν τῆς Πολυρρηνίας.

(1) Πλὴν τῆς κρητικῆς.

Παραδείγματα ἐκ κρητικῶν ἐπιγραφῶν, ἐν αἷς
τηρεῖται τὸ νσ.

I. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως.

1 Ῥινικὸν + ὄδοντ. + ἰνδογερ. σ.

α' Ὁ ἔνσιγμος ἀόριστος ἐκ ριζῶν ληγουσῶν εἰς ν + ὄδοντοφ.: ἐπέ-
σπενσε, ἐπισπένσανς, ἐπισπένσαντος.

β' Ἡ δοτ. πληθ. θεμάτων ληγόντων εἰς ντ-: καταπλέονσι, ἐπο-
μόσανσι, κριθένσι, ἐμμένονσι, νικάσανσι κλπ.

2 Ῥινικὸν τ ἢ θ + ι.

α' Θηλυκὰ τῶν εἰς ντ θεμάτων: ἀποδιδόνσα, χηρεύονσα, καθι-
στάνσα, ἰόνσα, πρέπονσα, ὑπάρχονσα, προϋπάρχονσα, πάνσα κλπ.

β' Πρίανσος (1) Πριάνσιον, Πριανσιεύς ἐκ τοῦ *Πριάντιος -ανσος
Πριανσος, ἐξ οὗ ἔσως διὰ τοῦ ιο προσφύμ. Πριάνσιον, ὅθεν Πριανσιεύς.

II. Ἐν τέλει λέξεως.

1 Ῥινικὸν + ἰνδογερ. τελικῶ ς.

α' Ἡ αἰτ. πληθ. τῶν εἰς ᾱ, ο, ι, υ θεμάτων: μοίρανς, πολίτανς,
δυνάστανς, τός Ἱεραπυτνίος, κόρμονς, προξένονς, συγκεκαλυμμένονς,
τρίνς, υἰόνς, κλπ. καὶ ἐκ συμφωνολήκτων θεμάτων (2): φοινίκανς, στα-
τήρανς, χέρανς, χάριτανς, πάντανς, ἀποδιδόντανς, πλιάνς (3), Κρη-
ταιέανς τοῦ Κρηταιεύς. Τύποι προερχόμενοι ἐκ τῆς β' κατηγορίας
εἰσι πλείστοι π. χ. ἐορτάς, ξενικᾶς, ταύτάς, ἀγέλας, πριγεύτάς, τᾶς,
ᾶς, τός Γορτυνίος, καλός κάγαθός, τοιούτος, νάσος, τός Βολοεντίος,
Κνωσίος, Λυττίος, κόσμος, ἀνθρώπος, ὁδός, Λατίος, Τηῖος, αὐτός,
ἐγγόνος, ἐσγόνος, Ἀθηναῖος κλπ. Ἐννοεῖται τῶν διπλῶν τούτων τύ-
πων δὲν διετηρήθη ἡ ἀρχικὴ διάκρισις καὶ εὔρηται ἀμφότεροι ἀδια-
κρίτως πρὸς τὴν ἐπιφερομένην λέξιν καὶ δὴ ἐπικρατέστεροι καὶ πολὺ
μάλιστα οἱ ἄνευ ν, σπανιώτεροι δὲ σχετικῶς οἱ μὲ -νς.

β' Ἡ ὄνομ. τοῦ ἀριθμητικοῦ ἓνς ἐκ τοῦ *ἔμς.

(1) Λέγεται καὶ Πρίασιος κατὰ αἰολικὸν τρόπον.

(2) Κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν πρωτοκλιτῶν σχηματισθεῖσαι. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ
(Γόρτυνος) εὔρηται πρὸς τῷ θυγατέρανς καὶ ὁ κανονικὸς θυγατέρας ἐκ τοῦ *θυγατέρνς.

(3) Θέμα πλη-σ- συγκριτικοῦ, οὗ αἰτ. πληθ. *πλήσι-ας *πλήσιᾶς πλέας καὶ κρητ.
πλιάνς.

ΣΗΜ. Τῆς ἐνς εὔρηται πάντοτε (1) ὁ ἐκ τῆς β' κατηγορίας κατα-
γόμενος τύπος ἀσχέτως πρὸς τὴν ἐπιφερομένην λέξιν.

2 Ῥινικὸν + ὄδοντ. + ἰνδογερμ. ς.

Ἡ ἐν. ὄνομ. τῶν εἰς ντ θεμάτων τῶν σχηματιζόντων αὐτὴν μὲ ς:
ἐπισπένσανσ, καταθένσ. Ἄλλὰ καὶ ὁμόσας, ὁμνῦσ, νικαθέσ ἐκ τῆς β'
κατηγορίας.

Καὶ παρὰ Θεσσαλοῖς διατηρήθη τὸ νσ, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιγραφῶν:
πάνσα, λειτορεύσανσα. Ἐν τέλει δὲ λέξεως εὔρηται ἐπὶ τοῦ παρόντος
μόνον ὁ ἐκ τῆς β' κατηγορίας καταγόμενος τύπος ἀδιακρίτως πρὸς
τὴν ἐπιφερομένην λέξιν: τός, ταγός, πολέμος, ἐτέρος, ἀξίος, αὐτός,
εὐεργετές = -τένσ ὄνομ. ἐν. θέματος ἐνεστ. εἰς ντ, καθ' ἃ μὲ βραχὺ α
θεωρητέα καὶ τάδε: τὰς, φυλὰς, ποιᾶς, ταμιᾶς, στᾶλλὰς λιθιάς
δῦᾶς, ἐπιστολὰς, ἱερομαμονεῖσᾶς καὶ ἀρχιδαυχναφορεῖσᾶς ἀμφοτέραι
ὄνομ. ἐν. μετοχῶν ἐνσίγμου ἀορίστου = -σαντ-ς. Τὸ ἐν τινι ἐπιγράμ-
ματι κατοικτιρᾶς προδίδεται ἐκ τοῦ ἱρ ἀντὶ τοῦ θεσσαλικῆς ἱρρ (2)
ὡς ἀπομίμησις τῆς ἐπικῆς διαλέκτου καὶ τὸ ἀπελευθερωθεῖς ἐτέρας
ἐπιγραφῆς θεωρεῖται ἀνήκον τῇ κοινῇ διαλέκτῳ.

Καὶ ἀρκαδικαὶ ἐπιγραφαὶ ἔχουσι κρίνωνσι, κελεύωνσι, παρετάξωνσι
ὑποτ. καὶ ἐν τέλει λέξεως: τός ἐπισυνισταμένος, αὐτός (προ-)ξένος,
καθ' ἃ παραδεκτέον μὲ ἄ καὶ δαρχμαῖς, εὐεργετᾶς, ἐργωνῆσᾶς, ἀπυ-
δόᾶς, μετοχᾶς ἀμφοτέρας πτώσεως ὄνομ., ἀριθ. ἐν. Τὰ κύρια ὀνό-
ματα τῶν ἐπιγραφῶν Μουσαῖος, Θελπουσίων θεωρητέα ἔνεκα τοῦ ου
ἀντὶ τοῦ περιμενομένου ἀρκαδικῆς ὠ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως τοῦ ο
ὡς μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν διάλεκτον. Ἄν δὲ καὶ αἰτιατικαὶ πληθυντικαὶ
εἰς -ανσ, -ονσ καὶ μετοχαὶ εἰς -ανσ ὑπῆρχον ἐν τῇ ἀρκαδικῇ διαλέ-
κτῳ ἢ ἐπεκράτησε παντοῦ ὁ ἐκ τῆς δευτέρας κατηγορίας προερχόμενος
τύπος εἰς -ᾶς, -ος διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν περιωθέντων τῆς διαλέ-
κτου δὲν δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ, πιθανώτερον ὅμως τὸ δεύτερον
ἔνεκα τῆς ἀποσιωπήσεως τῶν γραμματικῶν περὶ τῆς τηρήσεως τοῦ νσ.
Ἡ δὲ κυπριακὴ ἢ πρὸς τὴν ἀρκαδικὴν πολὺ συγγενεούσα δὲν ἐτή-
ρησε τὸ νσ οὔτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως οὔτε ἐν τέλει. Ἄν δὲ ἐν τέ-
λει τῆς λέξεως -ος, -ᾶς κατὰ τὴν β' κατηγορίαν ἢ -ως, -ᾶς κατὰ

(1) Περὶ τοῦ ἐνσείη εἴπομεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

(2) Ὁ Meister (die gr. Dial. I. σ. 302) θεωρεῖ τὸ ἱρ τοῦ κατοικτιρᾶς ὡς μετα-
γενεστέραν φάσιν τῆς θεσσ. διαλέκτου.

τὴν γ' δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξακριβωθῇ, διότι ἡ κυπριακὴ γραφὴ χρωμένῃ συλλαβικῶ ἀλφabethῶ δὲν διακρίνει μακρὸν καὶ βραχύ. Μεταγράφονται μὲν διὰ τοῦ -ως, -ᾶς: τῶς κασιγνήτως, τῶς κάπως τῶσδε, εὐΦεργεσιᾶς, τᾶς Φρήτᾶς τᾶσδε, ἀλλ' ἐξ Ἰσου δικαιούται νὰ μεταγράψῃ τις αὐτὰ διὰ τοῦ -ος, ᾶς.

Λεσβιακὴ διάλεκτος.

Ἐν ταύτῃ τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἐξαφανίζεται, ἀλλὰ τὸ προηγούμενον φωνῆεν α, ε, ο γίνεται δίφθογγος γνησία μὲ ἐπιτακτικὸν ι (1). Μὲ ὅλην δὲ τὴν στενὴν συγγένειαν πρὸς τὴν θεσσαλικὴν ἢ λεσβιακὴν ἐν ἀντιθέσει πρὸς ταύτην ἐτήρησεν ἐκ τῶν διπλῶν τύπων τοῦ τελικοῦ -νς τὸν ἀναγόμενον εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν γενικεύσασα αὐτὸν ἀδιακρίτως πρὸς τὴν ἐπιφερομένην λέξιν, ὅπως ἔπραξεν ἡ Ἴωνικὴ καὶ Ἀττικὴ. Μόνον ἡ ἐνς ἐτήρησε καὶ ἐνταῦθα ἀμφοτέρας τὰς μορφὰς εἰς, ἐς.

Αἱ λοιπαὶ διάλεκτοι.

Αὗται διαχειρίζονται τὸ νσ, ὅπως ἡ Ἴωνικὴ καὶ Ἀττικὴ, διακρίνονται δὲ μόνον κατὰ τὴν ἀναπληρωτικὴν ἑκτασιν τοῦ ο εἰς ω καὶ τοῦ ε εἰς η, ἀνθ' ὧν πολὺ ἀργὰ καὶ ἐνταῦθα εἰ, ου. Ἐπομένως τὸ λακωνικὸν ἄρσης ἐπιγρ. τῆς τελευταίας π. Χ. ἑκατοντ., ὅτε ἐν τῇ λακωνικῇ τὸ η τὸ ἐξ ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως γίνεται ἤδη εἰ παραδεκτόν ὅτι προῆλθεν ἐκ τοῦ ἄρσην καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἄρσενς. Ἐκ τῶν διπλῶν τύπων ἐν τέλει λέξεως πλὴν τῆς ἐνς εὐρισκομένης μὲ τὸν διπλοῦν τύπον (ἐς, εἰς) ἐπεκράτησεν ἀποκλειστικῶς ἐν ταῖς πλείσταις τῶν διαλέκτων τούτων ὁ πρὸ φωνήεντος τύπος τῆς προκειμένης κατηγορίας. Ὁ πρὸ συμφώνου τύπος τῆς β' κατηγορίας ἐτηρήθη ἐν τῇ αἰτιατικῇ πληθυντικῇ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ μόνον δελφικῇ διαλέκτῳ: τός, ὄνος, Αἰγιναιός, αὐτός, ὀδέλος πρὸς τῷ συχνότερῳ ὀδέλους καὶ ἐν τισὶ τῶν δωρικῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, δηλ. ἐν Θήρᾳ σὺν τῇ ἀποικίᾳ αὐτῆς Κυρήνη, Ἀνάφη, Ἀστυπαλαίᾳ, Κῶ. Παραδείγματα ἐξ ἐπιγραφῶν: Θήρας τός, ἐπιμηνίος, τός γενομένος, παραγενομένος,

(1) Ἐνῶ ἡ εἰ τῆς ἰωνικῆς, ἀττικῆς καὶ βοιωτικῆς ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει εἶναι νόθος δίφθογγος.

στεφάνος, τός δεχομένος, τός νόμος, ὄσας, συλλόγος, Κυρήνης : τός κοινός Ῥωμαίος, τός θεός, Ἄνάφης : τός θεός. Ἀστυπαλαίας : ἀγαθός, Κῶς : ἐγγόνος, δυσεπιγνώστος, ἀναγεγραμμένος, ἐπιβαλλομένος, αὐτός, τός νόμος τός πατριός κλπ. ἀπαξ αὐτούς. Ἄνάγονται δὲ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ εἰς τὴν γ' ἢ β' π. Χ. ἑκατ. Κατὰ δὲ τὰς αἰτιατικὰς ταύτας πρέπει καὶ αἱ αὐτόθι εὐρισκόμεναι αἰτ. πληθ. τῶν-πρωτοκλίτων νὰ θεωρηθῶσι μὲ βραχὺ ᾶ. Θήρας : τὰς Μούσας, δραχμᾶς τρισχιλιάς, τὰς ὑποθήκας, αὐτὰς κλπ., Κυρήνης : εὐεργέτας, Ἄνάφης : τὰς θυσιάς, Κῶς : ναποιάς, πεντακατιάς δραχμᾶς, δαμότας, φυλέτας. Ἡ δὲ πρόθεσις ἐνς ἐν ταῖς ῥηθείσαις ἐπιγραφαῖς εὐρηται σχεδὸν πάντοτε ἐς καὶ δις μόνον εἰς. Ὅτι αἱ διάλεκτοι αὐταὶ ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ κατὰ τοὺς χρόνους Τυρταίου, Ἄλκμανος, Στησιχόρου, Ἐπιχάρμου εἶχον καὶ ἄλλους τοιοῦτους τύπους διδάσκουσιν ἡμᾶς αἱ παρὰ τοῖς ποιηταῖς τούτοις, ὡς καὶ παρ' Ἡσιόδῳ (πρβ. σελ. 168) καὶ Θεοκρίτῳ σωζόμεναι αἰτιατικαὶ πληθ. τῆς α' καὶ β' κλίσεως εἰς -ᾶς, -ος, αἱ προσθετέον καὶ ἐκ τοῦ χελιδονίσματος τῶν Ῥοδίων καλᾶς ὥρας, ἐξ οὗ φαίνεται ὅτι καὶ ἐν Ῥόδῳ κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ ᾶσματος τούτου ἦσαν ἐν χρῆσει τοιοῦτοι βραχεῖς τύποι, ἐνῶ ἄλλως ἐν ταῖς σωζόμεναις ἐπιγραφαῖς τῶν Ῥοδίων οὐδεὶς πλέον τοιοῦτος τύπος σώζεται. Ὀνομαστικαὶ δὲ τῶν εἰς -ντ καὶ ν θεμάτων μὲ βραχὺ τελικὸν φωνῆν δὲν εὐρίσκονται ἐν ταῖς δωρικαῖς ταύταις ἐπιγραφαῖς, εἰμὴ μόνον ἐν ἐπιγράμματι δωρικῷ : ποιμάνας Κουμαν. Ἐπιγρ. Ἐπιτυμβ. 16. 7. Ὅτι ὅμως ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ καὶ τοιαῦτα ὀνομαστικαὶ ὑπῆρχον μαρτυροῦσιν αἱ παρὰ ποιηταῖς σωζόμεναι : δῆσας Ἡσ., πρᾶξας, Αἰᾶς Ἄλκμ., μέλας Ῥιανοῦ, Μᾶλόες γεν. -εντος Καλλιμ. καὶ τάλας Θεοκρ.

Ἐνταῦθα ἀνάγεται καὶ ἡ διάλεκτος τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν τῆς Κρήτης μερῶν διαφέρουσα μόνον κατὰ τοῦτο ὅτι ἐνῶ ἐν τοῖς πλείστοις τόποις τῆς δωρικῆς διαλέκτου ἐπεκράτησεν ἐντελῶς κατὰ τὸ τέλος τῆς λέξεως ὁ πρὸ φωνήεντος τύπος τῆς τρίτης κατηγορίας, ἐνταῦθα ἐπικρατέστερος καὶ πολὺ εἶναι ὁ πρὸ συμφώνου τύπος, ἦτοι ὁ βραχὺς τύπος τῆς β' κατηγορίας καὶ σπανιώτατα εὐρηται ὁ μακρὸς ὁ πρὸ φωνήεντος καὶ ὡς πρὸς ταύτην τὴν χρῆσιν συμφωνεῖ ἡ διάλεκτος τῶν ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν μερῶν τῆς Κρήτης μὲ τὴν διάλεκτον τῶν μεσογειῶν μερῶν τῆς νήσου καὶ τῆς Πολυρρηνίας. Κρί-

νων δέ τις ἐκ τῆς πολὺ μεγαλειτέρας πληθούς τῆς τῶν δευτεροκλίτων αἰτ. πληθ. εἰς -ος ἀπέναντι τῶν πολὺ ὀλίγων τύπων αὐτῶν εἰς -ως (-ους) ἀγεται νὰ παραδεχθῆ ὅτι καὶ αἱ πλείστοι αἰτιατ. πληθ. τῶν πρωτοκλίτων αἰ αὐτόθι ἀπαντῶσαι εἰς -ας ἔχουσι τὸ α βραχύ.

Καὶ ἡ τῶν Ἡλείων διάλεκτος ἀνάγεται ἐνταῦθα. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως γίνεται ἀποβολὴ τοῦ ν μετ' ἀναπληρωτικῆς ἐκτάσεως: πᾶσαν, πασᾶν, ἀνταποδιδῶσσα καὶ ἐπομένως μὲ ω γραπτέον καὶ ὅπου ἐν τῇ γραφῇ ο καὶ ω δὲν διακρίνεται: δικᾶδ(δ)ωσα. Ἐν δὲ τέλει λέξεως ἔχομεν ἐξ ἐπιγραφῶν μὴ διακρινουσῶν ο καὶ ω: θύσας, ἀποδός ὄνομ. ἐν. μετοχῶν, καὶ αἰτιατικὴν πληθ. εἰς -ος, -ορ δευτεροκλίτων καὶ -ας, -αρ πρωτοκλίτων, ἅπερ μεταγράφονται μὲ μακρὸν φωνῆεν $\bar{\alpha}$, ω, ἀλλ' ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου, διότι καὶ ἡ μεταγραφὴ μὲ βραχὺ φωνῆεν δὲν δύναται νὰ ἀποκλεισθῆ δεδικαιολογημένως. Τοὺς δὲ τύπους τῆς διαλέκτου ταύτης εἰς -οιορ δευτεροκλίτων καὶ -αις, -αιρ πρωτοκλίτων (1) κάλλιον (Solmsen KZ. XXIX 345, Brugmann γρ. ἐλλ. ² σ. 201) νὰ θεωρήσωμεν δοτικὰς (2) κατὰ τὸν τύπον ἐν χρήσει αἰτιατικῆς, ἀφοῦ καὶ ἀντιθέτως εὐρίσκεται αὐτόθι καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀντὶ δοτικῆς: Ἄ Φράτρα τός Ἀναίτο(ς) καὶ τό(ς) Μεταπίος καὶ Ἄ Φράτρα τοῖρ Χαλαδρίορ καὶ Δευκαλίωνι, ἐνῶ ἄλλως πᾶσαι αἱ Φράτρα ἀρχίζουσι μὲ δοτικὴν π. χ. Ἄ Φράτρα τοῖς Φαλείοις.

ΣΗΜ. Ἡ ἀνωτέρω πραγματεία ὡς βάσιν εἶχε τὴν τοῦ Solmsen (KZ. XXIX 59 καὶ ἐξῆς). Ὅστις δὲ ἀναγνώσῃ τὴν ἡμετέραν, μάλιστα ἐν ἀντιπαραβολῇ πρὸς τὴν τοῦ Solmsen, θὰ ὁμολόγησῃ ὅτι καὶ ἡμεῖς ἔχομεν τι τὸ ἡμέτερον.

Γ. Ν. ΤΣΕΡΕΠΗΣ

(1) Ὅς συνήθως ἐκλαμβάνουσιν ὡς αἰτιατικὰς κατὰ αἰολικὸν τρόπον.

(2) Ἀφοῦ τοιαῦτα πολλὰς ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς διαλέκτου ἔχουσι καὶ τὴν σημασίαν τῆς δοτικῆς.

